

10/2023

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
OKTOBER – VINOTOK

AU
ASE UTRA
Dušilec zvoka ASE UTRA RAIDEN
Nakup možen ob uveljavitvi zakona!

Puškarstvo Špendal

Prodaja vrhunskih izdelkov
Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard, Pulsar
Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns, Mauser, pištole Glock
Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia, GGG
Oblačila: Chevalier, Sitka, Merkel Gear
Razno: 3HGR jermeni, Niggeloh, Marsupio

gsm 041 399 307 ali 031 393 664 email puskarstvo@siol.net trgovina <http://guns-spendal.com/shop/>

PULSAR KRYPTON 2

PULSAR
IMAGE QUALITY

Nova generacija termovizijskega nastavka

- ⚡ Izjemno razmerje med **ceno in kakovostjo**
- ⚡ **Krajša, lažja in kompaktnejša** oblika
- ⚡ Domet zaznavanja do kar **2300 metrov**
- ⚡ **Izmenljiva IPS7 baterija** z delovanjem do 11 ur
- ⚡ **Izdelava in servis** v EU

FXQ35
2.490 €

FXG50
2.990 €

Nakup je možen na spletni strani www.optics-trade.eu ali v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na **031 770 520** (Optics Trade).

Poskenirajte kodo za več informacij

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik CVI., št. 10
oktober – vinotok

Lovlec je z odločbo Ministrstva za
kulturo RS, št. 61510-129-2009/8,
od 6. 7. 2011 vpisan v razvid
medijev pod zap. št. 1633.
ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

V. d. odgovornega urednika:
Boris Leskovic

UREDNIŠKI ODBOR:
Predsednik: dr. Arpad Köveš
Marjan Gselman, Jurij Lampe,
dr. Boštjan Pokorny, Marko Rajkovič,
Ivan Kuljaj

Lektorica in korektorica:
Marjetka Šivic

Tehnični urednik: Milan Samar
Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovlec izhaja v začetku vsakega meseca,
razen poletne številke 7–8, ki je združena
in izide v začetku julija.
Ta številka je izšla v 22.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovlec pošljite
na e-naslov lovlec@lovska-zveza.si v
Wordovem dokumentu, podpisane in
žigosane uradne dopise pa skenirane ali
po navadni pošti. Fotografije sprejemamo
prav tako po e-pošti v formatu jpg, in
sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografije, ki se ukvarjajo z naravoslovno
fotografijo, lahko svoje fotografije,
namenjene za banko fotografij revije
Lovlec ter Zlatorogove in Strokovne
knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem
dogovoru po katerem od elektronskih
transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v
uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij
pred objavo v reviji Lovlec oziroma
Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovlec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovlec

Foto: Milan Cerar

IZ VSEBINE:

V. Prodan:	Novemu Lisjaku naproti ...	448
L. Bradač:	Predsednikov pogled	449
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		450
MNENJA IN PREDLOGI		451
M. Toš:	Lovski čuvaji med tnalom in nakovalom	451
LOVSTVO		452
M. Hafner, B. Černe:	Značilnosti širjenja jelenjadi v Poljansko dolino in Polhograjske Dolomite	452
D. Rosenfeld:	Kaj lahko storimo za ogroženo malo divjad?	458
I. Križ:	Umetna vzreja divjih petelinov	461
DREVESNE VRSTE		464
M. Kišek Vovk:	Veliki jesen	464
LOVSKA OPREMA		468
G. Hodnik:	Lovski glušniki Sordin supreme Pro-X Hunting	468
NA KRATKO IZ TUJEGA T ISKA ...		472
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		473
T. Polanc:	Srebrno ogrinjalo	473
LOVSKO PESNIŠTVO		474
A. Rant:	Jereb	474
LOVSKA ORGANIZACIJA		475
UO Lovca:	Predstavitev predsedniških kandidatov in kandidatov za organe LZS	475
B. Reisman:	Volitve predsednika in organov LZS za mandatno obdobje od 15. 1. 2024 do 15. 1. 2028	475
D. But:	Darko But, kandidat za predsednika LZS	476
A. Kovšca:	Alojz Kovšca, kandidat za predsednika LZS	477
F. Rotar:	Vodna ujma solidarno še bolj povežala koroške lovce	478
Z. Mastnak:	Deveti tabor mladih v S-K ZLD Celje	478
A. Černič:	Liga ZLD Ljubljana 2023	479
A. Klemenč:	Tekmovanje v streljanju z risanico 2023 v Postojnsko-Bistriški ZLD	480
B. Zakrajšek:	Odprtje prenovljene lovске koče v LD Mokrc	481
D. Lepšina:	Ko zapojejo abrahamovci	482
JUBILANTI		483
MLADI IN LOVSTVO		484
G. Češarek:	Male zelene celice – zabavno tekmovanje lovskih kročkov	484
M. Kišek Vovk:	Polh	485
LOVSKA KRIŽANKA		486
LOVSKI OPRTNIK		487
B. Kozinc:	Gnezdenje smrdokavre v lovišču LD Stol - Žirovnica	487
U. Kmetec:	Rezultati natečaja za izbiro fotografij za koledar LZS 2024	488
Optics Trade, d. o. o.:	Predstavljamo: termovizijska monokularja Pulsar Telos XP50 in XP50 LRF	489
M. Toš:	Ivan Tavčar je rad lovil, a še raje ribaril	490
Žan in Eva:	Srnji zrezki s kostanjem	490
V SPOMIN		491
LOVSKA KINOLOGIJA		492
J. Verčko:	Uporabnostna preizkušnja po KS v LD Dravograd	492
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	493

SLIKA NA NASLOVNICI:

Divji prašič (*Sus scrofa*)

Foto: Marjan Artnak

Na računalnik natisnjene prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovlec@lovska-zveza.si.
Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali
neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo
uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva
in Lovske zveze Slovenije. Uredništvo se je potrudilo, da bi našlo vse imetnike avtorskih pravic.
Če mu kljub trudu to morda ni v celoti uspelo, avtorje prosimo, naj stopijo v stik z uredništvom.
Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi
jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik
storitve (oglaševalac).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.

košuta:
1. 9.–31. 12.

teleta:
1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.

košuta:
1. 9.–31. 12.

teleta:
1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 1.

Mufon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 1.–31. 12.

svinja:
1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Šakal

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Šiva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu
osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in
volka (*Canis lupus*) iz narave

Novemu Lisjaku naproti ...

Vedran Prodan,
predsednik Komisije za lovski
informacijski sistem

Veseli me, da lahko ob koncu mandata Komisije za lovsko informacijski sistem LZS v uvodniku cenjenega glasila Lovec povzamem minulo delo in načrte za prihodnost. Komisija za lovski informacijski sistem sicer velja za podporno komisijo v lovstvu, saj je njena naloga skrb za razvoj in delovanje osrednjega lovskega informacijskega sistema (LIS) in z njim povezanih aplikacij. Torej ne gre za komisijo, ki sprejema strateške odločitve in kroji usodo slovenskega lovstva, a si kljub temu v zdajšnjem času tudi organiziranega lovstva ne znamo več predstavljati brez informacijske podpore. Za to se lahko zahvalimo našim predhodnikom, ki so pred dvajsetimi leti slutili, kam bo vodil razvoj, ki se mu tudi lovstvo ne bo moglo izogniti, lahko pa ga s pridom izkoristimo tudi v svojo korist. LIS – Lisjak je prehodil dolgo pot, se na podlagi potreb lovcev in zakonodajalca neprestano sproti dograjeval in dopolnjeval, da je bil v pomoč funkcionarjem lovske družine pa tudi območnih lovske zvez in LZS. S sleherni pomočjo posameznika je postal neprecenljiva osnova podatkov tudi za znanstvenoraziskovalno področje, ki na podlagi tega lovce sprejema kot enakopravne in spoštovane sogovornike. Toda po dvajsetih letih prehojene poti je naš Lisjak postal že okorel in zastarel informacijski sistem. Člani komisije smo se že v minulem mandatu zavedali, da bomo v krovni lovske organizaciji v bližnji prihodnosti morali sprejeti odločitev, predvsem pa zagotoviti potrebna finančna sredstva, da bi vzpostavili nov LIS – Lisjak, ki nam bo lahko služil naslednji dve desetletji. Zato smo obstoječi Lisjak dograjevali samo z nujno potrebnimi popravki.

Člani komisije smo v sodelovanju s strokovno službo LZS pripravili projekte za njegovo nadgradnjo in se prijavili na več javnih razpisov, kjer nam je večkrat zmanjkalo le malo, da bi bili izbrani za sofinanciranje. Prelomnica se je zgodila na polovici mandata trenutnega vodstva LZS, ko sta predstavljeno zamisel komisije za pripravo novega Lisjaka podprla predsednik LZS mag. Lado Bradač in tudi direktor strokovnih služb mag. Božo Zakrajšek. Po potrditvi finančnega načrta in odobritvi programa nadgradnje na UO LZS je bila pot novemu Lisjaku tlakovana. Na Komisiji za LIS smo obravnavali nekaj osnovnih dejstev, ki jih bo nov LIS – Lisjak vseboval in predvsem, da bo ostala spletna aplikacija dostopna vsem že z običajnim spletnim brskalnikom. Tudi osnovna zasnova aplikacije bo ostala

nespremenjena. V dvajsetih letih smo namreč usposobili nekaj tisoč uporabnikov LIS, ki so ga sprejeli za svojega in ga znajo tudi uporabljati. Želimo si, da bi prenovljen LIS še bolj približal slehernemu lovcu. Seveda se moramo pri tem zavedati omejitev, ki niso tehnične narave, ampak jih od nas terja zakonodaja s področja varstva osebnih podatkov. Vzpostavitev novega lovskega informacijskega sistema je določeno finančno breme, vendar se obenem zavedamo, da ga vpeljujemo za naslednji dve desetletji. Po načrtu bo strošek finančno poravnal v štirih letih, torej nekje na polovici naslednjega mandata komisije LIS. Slednje pa zato, da lahko v čim večji meri izkoristimo finančna sredstva, ki jih država namenja za sofinanciranje nalog, ki jih LZS opravlja v javnem interesu. Prehod na nov lovske informacijski sistem načrtujemo v marcu in aprilu, in sicer zato, ker je v teh mesecih najmanj vnosov pristojnih oseb v lovske družine. Sicer si potohi želim, da bi bilo to lahko že prihodnje leto, vendar je pred tem potrebnih še veliko testiranj in popravkov, hkrati pa se bo delo verjetno nekoliko upočasnilo tudi zaradi zamenjave članov v komisiji za naslednje mandatno obdobje. Veliko pomembnejše je, da imamo zanesljiv in uravnotežen informacijski sistem, kot da brezglavo hitimo in odpravljamo napake na delujočem, kar bi nedvomno občutili tudi končni uporabniki.

Omeniti moram tudi druge aplikacije, ki so zaživele ob Lisjaku, večinoma na osnovi različnih projektov, v preteklosti npr. Monitoring šakala in Povozi divjadi. V tem mandatu sta bili v uporabo dodani še aplikaciji Vstop v lovišče in SRNA. Prva kot pripomoček, ki lahko nadomesti vpisne knjige v lovišču, slednja pa v sodelovanju z Univerzo na Primorskem v okviru projekta STEP CHANGE kot pripomoček za spremljanje stanja (monitoringa). Z uporabo navedene aplikacije in rednimi vnosi opaznanj različnih prostoživečih vrst lahko lovci dokažemo, da so naša opaznanja ter opombe bolj strokovne in zanesljive od običajnih ljudi.

Ob koncu mandata se želim iskreno zahvaliti administratorjema LIS Primožu Bonetu in Zdravku Mastnaku ter članoma komisije Marku Rajkoviču in Urošu Vranišiču za ves trud, predanost in prispevek pri delovanju in razvoju LIS. Seveda pa bi bilo vse zaman brez vas, spoštovane lovske tovarišice in tovariši, ki navedene aplikacije uporabljate ali samo razumete njihov pomen in podpirate njihovo uporabo. Verjamem, da bo tako tudi z novim Lisjakom!

»Želimo si, da bi prenovljen LIS še bolj približal slehernemu lovcu. Seveda se moramo pri tem zavedati omejitev, ki niso tehnične narave, ampak jih od nas terja zakonodaja s področja varstva osebnih podatkov. Vzpostavitev novega lovskega informacijskega sistema je določeno finančno breme, vendar se obenem zavedamo, da ga vpeljujemo za naslednji dve desetletji.«

Predsednikov pogled

V septembru v sredo, 6. 9. 2023, je potekal sestanek z ministrico za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano ga. Ireno Šinko na temo upravljanja divjadi in lovstva. Ponovno smo spregovorili o vračanju odvzetih kmetijskih zemljišč lovskim družinam. Ker rešitve v vračilu ni več zapisane v predlogu sprememb lovskega zakona, je treba najti ustrezno in pravično rešitev. Prejeli smo ne le ustno, temveč tudi pisno zagotovilo, da se bo MKGP lotil priprave sprememb Zakona o skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 19/10 – uradno prečiščeno besedilo, 56/10 – ORZSKZ16, 14/15 – ZUUJFO, 9/16 – ZGGLRS in 36/21 – ZZIRDKG), v katerem bo sistemsko za vsa društva (ne le lovska, temveč tudi ribiška, planinska itn.) poskušal nasloviti zahteve društev glede teh zemljišč.

Ker je v 14. členu tega zakona iz daljnega leta 1992 izvorna težava, je tudi to ustrezna rešitev, le uresničiti jo je treba. Prav tako je prav, da se zemljišča vrne vsem oškodovanim društvom, da bodo lahko opravljala svoje poslanstvo, saj so s takim namenom člani društev tudi zbirali denar in kupovali zemljo.

Na sestanku smo spregovorili tudi o predlogu, da bi nutrijo črtali s seznama divjadi. Nutrije so k nam pripeljali za rejo iz ekonomskih razlogov, ko so pobegnile ali so jih izpustili v naravo, so postopoma postale divjad in tako je bil na upravljalce lovišč prenesen del odgovornosti. Ker se v politiki pojavljajo nenavadni odzivi proti odlovu in celo korupciji zaradi odlova tovrstne divjadi, smo predlagali tako rešitev. Če bo sprejeta, upravljalci lovišč ne bomo več odgovorni za škodo, ki jo nutrije povzročajo kmetovalcem. Država pa mora pripraviti program ukrepov za odstranitev ali omejitev invazivnih vrst. Ker imamo še več invazivnih vrst med divjadjo, smo obstali pri odgovoru MKGP, da bodo proučili ustreznost statusov. Med tem smo organizirali usposabljanje za odlov nutrije glede na pogoje odločbe MKGP in začeli z odlovom na Ljubljanskem barju. Ob zavedanju, da je delo z invazivnimi vrstami odgovornost resornega ministrstva in krajinskega parka, lovci pri tem le pomagamo.

Na Ministrstvu za naravne vire in prostor sem se udeležil sestanka glede upravljanja velikih zveri. Glede na veliko deležnikov je bil to pričakovano dolg sestanek. Argumente za in proti poznate, očitke in nekatere nerazumne zahteve tudi, a ob koncu smo le prišli do nekaterih skupnih točk. Vsi se na primer strinjamo, da so križanci med psom in volkom velika genetska nevarnost in na takih skupnih točkah lahko poiščemo načine za hitrejše ukrepanje v takih primerih. Tudi pri zavarovanju lovcev oziroma iskanju

Mag. Lado Bradač,
predsednik Lovske zveze
Slovenije

rešitev za intervencijsko delo je videti nekaj možnosti za rešitev. Neodvisno od tega pa smo na LZS prejeli tudi poziv Evropske komisije, da proučijo stanje populacije volka in želijo odgovore ter predloge za rešitev. Leti so že napisane in znane, tako da z odgovorom ne bomo imeli težav.

Poleg prenove informacijskega sistema LISJAK smo na MKGP ob podpori in pomoči Ministrstva za javno upravo uspeli namestiti tudi sistem za administrativno poslovanje KRPAN, ki nudi pomoč pri upravnih postopkih in finančnem poslovanju. S tem zaključujem ob koncu mandata tudi ureditev dokumentarnega gradiva in prehod na sodobnejši način poslovanja, ki bo omogočil oddaljeno delo in povezovanje vseh območnih zvez v urejen enoten dokumentarni sistem. Seveda pa mora delo s Krpanom najprej zaživeti na LZS. Na tem mestu velja zahvala zaposlenim na MJU, ki so na LZS opravili namestitve in izobraževanje.

Tudi pri prodaji vile Zlatorog se premika; prejeli smo resno ponudbo, a kot vedno se zatika pri zasedenem stanovanju. Ker so kupci resni, bomo naredili določene aktivnosti, da bi občni zbor lahko odločal o tej ponudbi. V skladu s sklepom občnega zbora zbiramo sredstva, da bi lahko Nacionalni lovski center Zlatorog zgradili do tretje gradbene faze. Skratka, v jeseni nas čaka še veliko dela. Predvsem pa delo ne sme zastati, ker potekajo volitve za funkcionarje in organe LZS. Občini zbor bo tako lahko sprejemal pomembne odločitve in vrsto že začelih aktivnosti bomo lahko dokončali.

Na podlagi soglasne odločitve Upravnega odbora LZS, da začnemo zbirati sredstva za lovce, ki so v poplavah izgubili svoje premoženje, smo odprli poseben račun pri banki, kjer se bodo zbirala zanje namenjena sredstva. Objavili bomo seznam darovalcev in kasneje tudi prejemnikov pomoči. Poseben račun bo zagotovil večjo preglednost. LZS bo na račun iz rezervnih sredstev (komisije, organizacija) zagotovila 30.000 evrov. Poleg tega pozivamo vse lovske družine, da prispevajo na ta poseben račun po 10 evrov na člana. Poziv so prejele vse članice. Sredstva bodo prizadetim, predvsem tistim, ki so ostali brez hiš, razdelila komisija Zelenega sklada v skladu s pravilnikom o dodeljevanju pomoči. Že sedaj smo pomagali posameznim članom, tokrat pa je prizadetih veliko, zato je nujna tovrstna dobrodelna akcija. Pomagajmo v upanju, da mi nikoli ne bomo potrebovali tovrstne pomoči. Predvsem pa izkažimo naše lovsko tovarištvo do ljudi, ki potrebujejo pomoč. Ob tem zahvala vsem, ki ste že pomagali. Veliko je bilo neposredne fizične pomoči in tudi že nekaj finančne.

Foto: Marjan Toš

Med katastrofalnimi avgustovskimi poplavami so poplavne vode zelo prizadele tudi malo divjad v Pesniški dolini.

NUTRIJE (ZA ZDAJ) OSTAJAJO PRI ŽIVLJENJU, O NJIHOVI PRIHODNOSTI PA BO ODLOČALO CELO USTAVNO SODIŠČE

MLADINA, 4. 8. 2023, (Peter Petrovčič) – S 1. avgustom naj bi na Ljubljanskem barju in ob okoliških ljubljanskih vodotokih začele pokati lovske puške, s katerimi naj bi lovci, člani lokalnih lovskih druženj, postrelili tam živečo populacijo nutrij. A direktor Krajinskega parka Ljubljansko barje **Janez Kastelic** je sporočil, da se »operativni del odlova nutrij predstavlja vsaj za mesec oziroma na jesen.« Za nič krive ljubljanske nutrije torej še obstaja upanje. Kastelic je pojasnil, da je izločanje populacije ljubljanskih nutrij predstavljeno, ker gre »za upravno, administrativno in organizacijsko zahtevno nalogo, in da javni pritiski, naj se ponovno

razmisli o najboljšem načinu »upravljanja« teh živali, s tem nimajo nič«. A pozivov k razmisleku o izločanju celotne populacije z lovljenjem v živolovne pasti in kasnejšim streljanjem je bilo res veliko; protestirale so številne okoljevarstvene organizacije. Slovensko predstavništvo mednarodne organizacije Alpe Adria Green je zoper odločbo kmetijskega ministrstva, s katero je odredilo odlov nutrij, vložilo zahtevo po obnovi postopka in za zadržanje odlova. Helsinški monitor Slovenije za človekove pravice se je obrnil celo na ustavno sodišče, saj je vložil pobudo za presojo odločbe kmetijskega ministrstva, seveda s predlogom za začasno zadržanje odstrela do končne odločitve sodišča. Premierjeva partnerka **Tina Gaber** je na kmetijsko ministrstvo dostavila 24 tisoč podpisov peticije proti odlovu nutrij na območju Ljubljanskega barja, na družabnih omrežjih pa je tudi podvomila o ustreznosti strokovne podlage za odstranitev celotne populacije nutrij.

POSLEDICE UJME IN POPLAV MED DIVJADO

Www.Ovtar24.si, 15. 8. 2023, (M. T.) – Vodne ujme in poplave so globoko zarezale tudi v lovišča. Zato je lovski inšpektor **Ian Martin Koštomaj** takoj obvestil vodstva Savinjsko-Kozjanskega, Pohorskega in Slovenskogoriškega lovskoup-ravljalskega območja, da je vodna ujma povzročila škodo tudi v loviščih in naj posledice skrbno spremljajo ter pomagajo divjadi. Lovci kot poznavalci terena, dolgoletni in skrbni varuhi narave in divjadi v njej bodo dogajanje po poplavah skrbno spremljali in izvajali vse potrebne strokovne ukrepe. Predvsem bodo v času takojšnjega odpravljanja posledic ujme in poplav poskrbeli za olajšanje trpljenja prostoživečih divjih živali. Glede tega bodo poskušali storiti vse za izboljšanje njihovega življenjskega okolja. Hkrati je lovski inšpektor iz celjske območne

enote Inšpekcije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo **Ian Martin Koštomaj** opozoril upravljavce lovišč, naj zaradi še vedno zelo negotovih in ponekod izredno nevarnih razmer v naravnem okolju poskrbijo za lastno varnost ter varnost drugih ljudi, s katerimi se bodo srečevali v loviščih na prizadetem območju.

LOVCI IN RIBIČI SKUPAJ ZA NARAVO

SLOVENSKE NOVICE, 25.8.2023, (Oste Bakal) – Radgonski lovci in ribiči se zavedajo, kako pomembna so druženja, tekmovanja in izmenjava izkušenj pri skupni skrbi za divjad in ribe ter naravo in vode. To je potrdilo tudi 24. tradicionalno Srečanje, ki je tokrat potekalo ob lovskem domu LD Radgona v Hercegovščaku, streljaj iz središča mesta. Že zgodaj zjutraj se je zbralo več kot 50 prijateljev z družinskimi člani, simpatizerji in drugi občani, veselo druženje pa je ob kulinaricnih dobrotah in odlični kapljici

potekalo ves dan in še dolgo v toplo poletno noč. Pripravili so tudi številna tekmovanja, ekipi LD Gornja Radgona in Ribiška podružnica Gornja Radgona sta se pomerili v streljanju v tarčo, ruskem kegljanju, metu obroča na bodice in zbijanju pločevink s teniško žogico. Tokrat so bili boljši lovci, ki so prejeli prehodni pokal, dogodka pa se je udeležila tudi županja Urška Mauko Tuš, nadvse zadovoljna v družbi ljubiteljev in varuhov narave.

VČASIH MORA POČITI PUŠKA, DA SE BODO ZVERI ZAČELE BATI LJUDI

Www.vestnik.si, 2. 8. 2023 in **www.svet24.si**, (Pavel Pere) – Ko se je sadovnjak jablan ob domačiji v Dolenji vasi pri Krškem zvečine izrodil, se je leta 2001 podjetni in marljivi 67-letni Branimir Vodopivec odločil, da bo okoli dva hektarja nekdanjega sadovnjaka in še nekaj gozda ograbil ter spremenil v oboroženo damjake. Po morilskem pohodu dveh šakalov, ki sta 14. julija skoraj prepolovila stalež živali, saj sta pomorila osem damjakov, je Branku zelo hudo. V obori je le še dvanajst prestrašenih jelenov. Artiški lovci so mu takoj priskočili na pomoč. Mladi lovec **Matic Kenk** iz Arnovega sela je po nočnem delu prišel prvi in s puško obstrelil šakala, ki jo je zatem ucvrl skozi povita vrata, njegov roparski tovariš pa skozi

luknjo, ki sta jo skupala pod mrežo obore. Branko si je oddahnil, ker je Matic prišel tako naglo, kajti ko ga je sosed tisto jutro malo po šesti uri po telefonu obvestila, da se v njegovi obori dogaja nekaj čudnega, da damjaki panično begajo, je takoj stopil iz hiške, ki si jo je postavil ob obori, in je v njej prespal. V roke je vzel dolgo palico, tudi zato, da si je pomagal pri hoji, ker ga boli noga zaradi revme. S palico je tolkel po ograji in kmalu je zagledal glavo. Ni vedel, ali gre za volka ali šakala ali lisico. Toda ker zver ni zbežala in se je ustrašil, da bi ga napadla, se je začel zadenjsko umikati proti vratom ograje. Ko je zagledal še drugo zver, je brž poklical lovca. Kmalu za Kenkom so prišli še drugi lovci LD Artiče in izvlekli pomorjene živali, tudi z vrvmi, iz jarka in od drugod. Vodopivcu je posebno hudo za šest let starega jelena. Gozdarski inšpektor je v zapisniku navedel, da sta bila na morilskem pohodu šakala in da sta poleg omenjenega lepota pomorila še dve košuti in pet telet, torej mladičkov.

PODRAVJE: LOVSKE DRUŽINE SVOJE ZEMLJE NE DAJO

ŠTAJERSKI TEDNIK, 18. 8. 2023, (Estera Korošec) – Okoli 50 lovskih družin v Sloveniji bi lahko ostalo brez svojega premoženja. Država bi namreč rada zemljišča v njihovi lasti nacionalizirala, čeprav

so v zemljiški knjigi družine **še vedno vpisane kot lastnice**. Zadeva je precej zapletena, prav tako se vsak primer razlikuje od drugega. Je pa dejstvo, da je to izjemno občutljiva tema, saj so lovci v preteklosti zemljo kupovali z lastnim denarjem, zato je sedaj ne bodo kar tako spustili iz rok. Za vsakega starešina bi bilo nekaj najhujšega, da bi »zapravi« premoženje lovske družine. Nekateri se raje odpovedo svoji funkciji, kot da bi morali podpisati pogodbo o prenosu premoženja na državo. Med njimi je tudi **Lidija Šmigoc**, starešina Lovske družine (LD) Markovci. Že avgusta lani so na zboru lovcev sprejeli sklep, da nasprotujejo prenosu njiv in gozdov na Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov (Sklad) RS. Slednji je zato pred dobrim mesecem proti njim vložil tožbo, zaradi česar so v LD Markovci ogorčeni. Lovska zveza Slovenije je v imenu lovskih družin na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) podala zahtevo za ureditev lastninjenja kmetijskih zemljišč in gozdov, ki so postali last Republike Slovenije na podlagi 14. člena Zakona o skladu kmetijskih zemljišč in gozdov, saj gre za zemljišča, ki so jih lovske družine pred letom 1993 pridobile odplačno. Od lani imajo sicer lovske družine možnost brezplačnega zakupa kmetijskih zemljišč, vendar se Sklad v več primerih ni odločil za sklenitev tovrstnih pogodb. Zato so poskušali še s predlogom »neodplačne-

ga prenosa lastninske pravice« v korist lovskih družin, s katerim pa niso uspeli. Proti sta bila tako Služba vlade RS za zakonodajo kot Sklad.

NA JV DRŽAVE DIVJAD POVZROČA VSE VEČ ŠKODE

STA, 25. 8. 2023 in **DO-SLENJSKI LIST**, (M. K.) – Na nekaterih območjih Dolenjske, Bele krajine in Posavja precejšnjo škodo na kmetijskih pridelkih povzroča divjad, zato na novomeški območni enoti Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) opozarjajo na nujnost ukrepanja. Predlagajo povečanje odstrela, kmetom pa dosledno prijavljanje škode, je povedal njen predsednik **Jernej Redek**. Po besedah predsednika novomeške območne enote KGZS škodo povzročajo predvsem divji prašiči in jelenjad. Najbolj so prizadeta območja v Beli krajini ob meji s Kolpo, kjer škodo povzročajo divji prašiči, ki prihajajo s hrvaške strani, obrobje Kočevskega roga v Občini Dolenjske Toplice, območje Mirne doline okoli Mokronoga in območje Boštanka v Posavju. Največ škode nastaja na poljih in travnikih. Živali med drugim uničujejo žita, krompir in koruzo.

NA PRVEM LOVSKEM TABORU 33 OTROK

ŠTAJERSKI TEDNIK, 29. 8. 2023, (Estera Korošec) – Lovska družina Vinski Vrhovi iz Miklavža pri Ormožu je minuli konec tedna organizirala svoj prvi lovski tabor za šolsko mladino. Ob lovskem domu v in njegovi okolici je bilo ves dan pestro dogajanje, povezano predvsem z ohranjanjem narave in skrbjo za živali. Pobudnica dogodka je bila tajnica **Nina Malec**. Mladi udeleženci so se podali na zanimivo pustolovščino od lovskega doma do brunarice, na kateri so izvedeli veliko zanimivosti o divjadi v lovišču, krmiščih, drevesnih vrstah v gozdu in lovskih prežah. Zelo zanimivo je bilo prebrskati tudi v lovskem nahrbtniku. Marsikdo se je navdušil nad lovsko kinologijo, saj so »mladi taborniki« lahko pobliže spoznali lovske pse. Pridružil se jim je tudi znani kinolog Stanko Lihtenvalner in jim predstavil svoje mlado leglo psov. Med različnimi vsebinami se je vsakokrat oglasil lovski rog, kar je bilo še posebno zanimivo.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Foto: Bojan Avbar

Lovski čuvaji med tnalom in nakovalom

V naši stanovski reviji smo v zadnjih letnikih namenili veliko prostora problematiki opravljanja lovskočuvajske službe in vlogi ter pomenu lovskih čuvajev. Tako je tudi prav, saj gre za pomemben segment delovanja lovske organizacije pri izpolnjevanju nekaterih njenih prednostnih in stalnih zakonskih obveznosti ter nalog. To problematiko še najbolj pozna predsednik Komisije za lovske čuvaje pri LZS doc. dr. **Srečko Feliks Krope**, sicer tudi član Upravnega odbora in podpredsednik LZS. Dodobra pozna tudi težave in dileme lovskih čuvajev v praksi, saj je predsednik območne ZLD Ptuj - Ormož in vodilni funkcionar v svoji LD. Poglobljeni analitični članek je nedavno skupaj s soavtorico **Teo Kovač** objavil v letošnji dvojni številki letošnjega letnika Lovca.¹ Čeprav se morda z vsemi ugotovitvami avtorjev ne strinjamo v celoti, je to gotovo eden od podrobnejših sestavkov na to temo.

Kot nekdanji starešina LD in dolgoletni funkcionar mariborske območne Lovski zveze tudi nekoliko poznam to problematiko. Ne zgolj iz zakonsko-administrativne oz. pravne strani, pač tudi z vidika dejanskih težav. Lovski čuvaji imajo izredno odgovorno delo in v LD brez njih ni mogoče opravljati temeljnih nalog upravljanja z divjadjo v loviščih. Mnoge LD imajo dovolj lovskih čuvajev, nekatere celo preveč. Ob tem se spominjam ene od razprav na seji Upravnega odbora LZS, ki jo je slikovito

predstavil takratni predsednik LZ dr. Srečko F. Krope. Menim, da je bilo na Koroškem in tam je povedal, da v zadnjem času »delamo lovske čuvaje tudi na zalogo«. Njegovo razmišljanje med nekaterimi ni bilo ravno najboljše sprejeto, je pa bila nje-

zanikati nočem, ker ne poznam tovrstnih težav v podrobnosti. Mogoče je eno in drugo. Za vse pa so potrebni dokazi.

Ne bi želel dolgoveziti in »nakladati« in bi za konec le še izpostavil težavo, na katero me je med mojimi poletnimi

tivirale za še učinkovitejše in vestno delo. »Nihče ne želi s tem delom in dejavnostjo služiti, vsi delamo pro-bono, saj smo vendar predani člani zelene bratovščine,« sem slišal od lovskih prijateljev - čuvajev. »A naj se nam vsaj del tega

Foto: Andrej Miklavčič

gova pripomba zelo stvarna slika takratnega stanja. Res so marsikje »proizvedli« lovskih čuvajev krepko prek potreb in zato mnogi med njimi še vedno nimajo pooblastil za opravljanje lovskočuvajske službe v svoji LD. To sicer ni nobena katastrofa, razen če so tisti, ki imajo res strokovno znanje in so obenem še izkušeni lovski praktiki, neupravičeno odri-njeni na stranski tir. Ali, Bog ne daj, da so v vseh pogledih veliko boljši od pooblaščenih, ki pa so povščeči vodstvom in drugim članom LD, ker radi pogledajo »mimo« in ki za nameček tudi svojih čuvajskih dnevnikov ne vodijo tako, kot je potrebno. Lovska inšpekcija upravičeno neprestano opozarja na ta vidik. Nekateri čuvaji so prepričani, da so ob inšpekcijskih pregledih deležni »šikaniranja«. Težko to potrdim, a tudi

srečanju na številnih lovskih prireditvah opozorilo več dolgoletnih lovskih tovarišev, ki so hkrati tudi lovski čuvaji. Njihova skupna ocena je, da je to delo odgovorno in zahtevno ter od vsakega čuvaja terja tudi veliko časa in stroškov. Ponekod dobijo povrnjen del kilometrine za stroške goriva (toda osebni avto ni samo gorivo!), ponekod pa o tem vodstva LD niti slišati nečejo. Od čuvajev nenehno zahtevajo, da opravljajo vse naloge tako, kot veleajo predpisi. Nekateri imajo srečo, da jim LD kot nadomestilo dovoli odstrel, morda mladiča srnjadi z mesom kot nagrado za celoletni trud ali jih oprostitjo plačila dela članarine. Ne vem, če je to dolgoročno gledano res najboljša rešitev. Osebo zagovarjam sistemsko naravnane rešitve, ki bodo čuvaje dejansko mo-

delo prizna v okviru obveznih delovnih ur in naj se nam plača delček potnih stroškov!« Zato so na mestu pobude, da bi vse (tudi simbolične) oblike nadomestil materialnih stroškov za opravljanje lovskočuvajske službe sistemsko trdneje uredili na ravni LZS. Zakaj bi moral Konrad v neki LD vse delo opraviti zastoj, Lojzek pa bo dobil v svoji LD vsak mesec povrnjenih 50 evrov kilometrine in bo oproščen še plačila dela članarine!? Pa še postrani ga ne bo nihče gledal! Seveda se moj komentar nanaša na lovske čuvaje v LD in niti slučajno tudi na poklicne čuvaje v LPN. Vesel bom, če me bo predsednik Komisije za lovske čuvaje pri LZS, cenjeni lovski tovariš doc. dr. Krope, o tem bolje podučil.

Dr. Marjan Toš

¹ Srečko F. Krope in Tea Kovač, Poročilo lovske inšpekcije v obdobju 2016–2021, v: LOVEC, CVI., št. 7–8, Ljubljana 2023, 324–328.

Avtorje besedil, namenjenih za objavo v rubriki *Mnenja in predlogi*, obveščamo, da uredništvo sprejema besedila z največ 4000 znaki brez presledkov. Mnenja avtorjev niso nujno tudi stališča uredništva ali vodstva LZS

Uredništvo

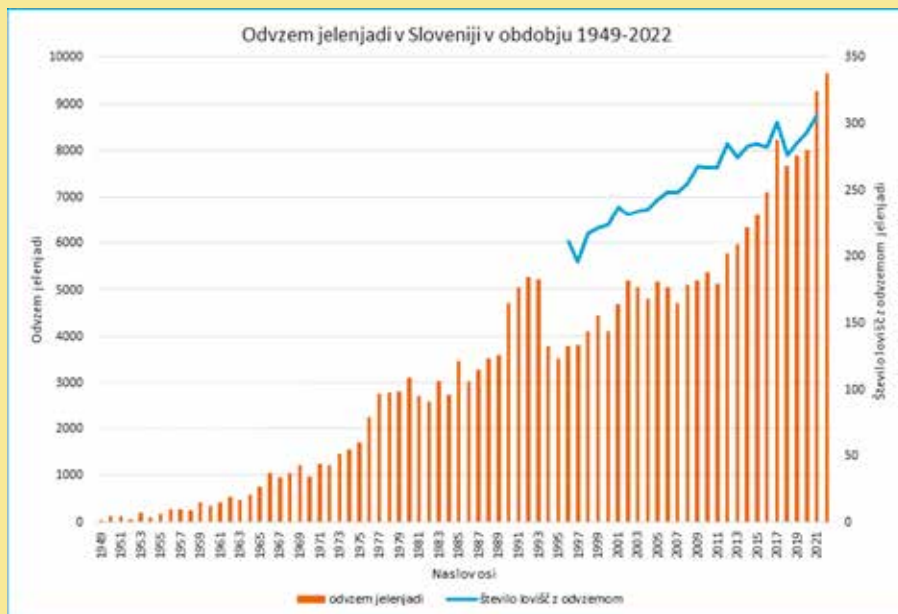
ZNAČILNOSTI ŠIRJENJA JELENJADI V POLJANSKO DOLINO IN POLHOGRAJSKE DOLOMITE

Podobno kot v nekaterih drugih evropskih deželah je bila tudi v Sloveniji po revolucionarnem letu 1848 zaradi intenzivnega lova jelenjad (domnevno) iztrebljena in ob koncu istega stoletja na petih lokacijah ponovno naseljena. V 20. stoletju se je njena številčnost postopno povečevala, obenem pa se je postopno širilo tudi območje njene prisotnosti (areal). Zdaj je bolj razširjena v južnem in jugozahodnem delu Slovenije, v alpskem delu in v Prekmurju, v manjših gostotah ali posamično pa se pojavlja na številnih drugih območjih Slovenije. Trend večanja številčnosti in prostorskega širjenja se nadaljuje tudi v zdajšnji čas. Za (sub)populacije v Sloveniji je znano, da je njihovo (z izjemo jelenjadi Prekmurja) območje razširjenosti večinoma na območjih z veliko gozdnatostjo, kar je verjetno posledica nekdanjih mest naselitve, priljubljenosti (gozdnega) habitata in njihovega še nedokončanega širjenja. V zadnjih desetletjih opažamo, da se jelenjad širi tudi na območja z večjim deležem kmetijskih in urbanih površin, kar velja tudi za proučevano območje. Na primeru Poljanske doline in Polhograjskih Dolomitov predstavljamo nekatere habitatne in populacijske značilnosti jelenjadi pri osvajanju novih območij.

V Sloveniji se je v zadnjih dveh desetletjih odvzem jelenjadi podvojil

V Sloveniji se je odvzem (to je odstrel in druge izločitve) jelenjadi večal vse od leta 1949, ko je bilo evidentiranih nekaj deset odvzetih živali, pa do leta 2022, ko je bilo odvzetih (doslej) rekordnih 9.644 živali. V letu 2000 je v Sloveniji odvzem znašal 4.103 živali, v letu 2022 je bilo odvzetih že 9.644

V Sloveniji se odvzem jelenjadi večja, obenem pa še vedno opažamo širjenje populacijskih arealov v različnih delih Slovenije. Jelenjad se širi tudi v Poljansko dolino in Polhograjske Dolomite, kjer se je v zadnjih dvajsetih letih odvzem povečal z indeksom 3.300.

Graf 1: Odvzem jelenjadi v Sloveniji in število lovišč ter LPN z odvzemom. Vir: lasten vir in ZGS 2022 – Statistični podatki lovskih organizacij v RS; pripravil Miran Hafner.

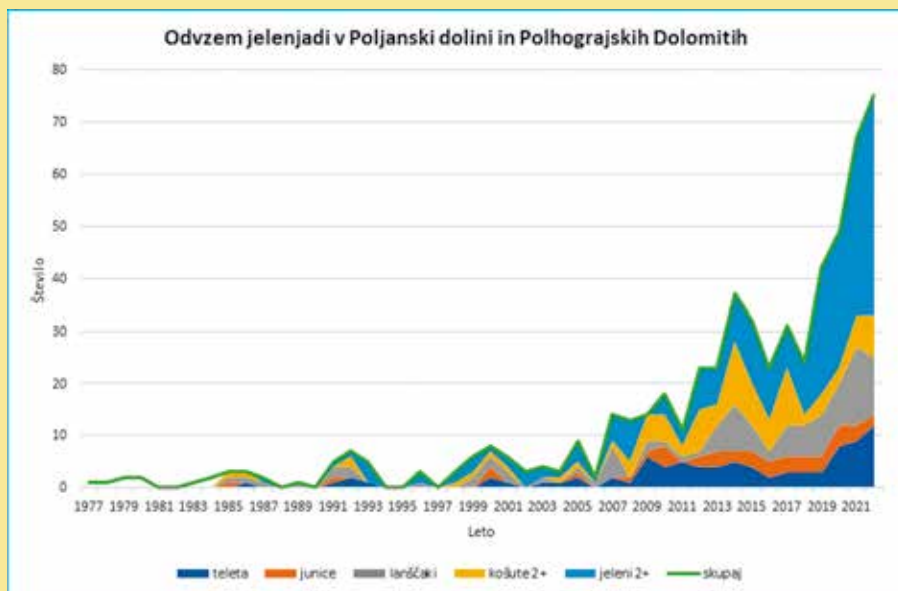
glav jelenjadi (*graf 1*), kar je povečanje z indeksom 235. Poleg vedno večjega odvzema še vedno opazamo tudi širjenje areala populacij. V letu 2000 je bilo 224 lovišč in lovišč s posebnim namenom (LPN), v katerih smo lovci uplenili vsaj eno glavo jelenjadi, kar je dobra polovica (53 %) lovišč v Sloveniji. V letu 2021 je bilo takšnih lovišč 306 ali 72 % vseh lovišč in LPN v Sloveniji. Indeks povečanja števila lovišč z uplenjeno jelenjadjo je v tem obdobju znašal 137 (*graf 1*).

Jelenjad se širi tudi v Poljansko dolino in Polhograjske Dolomite

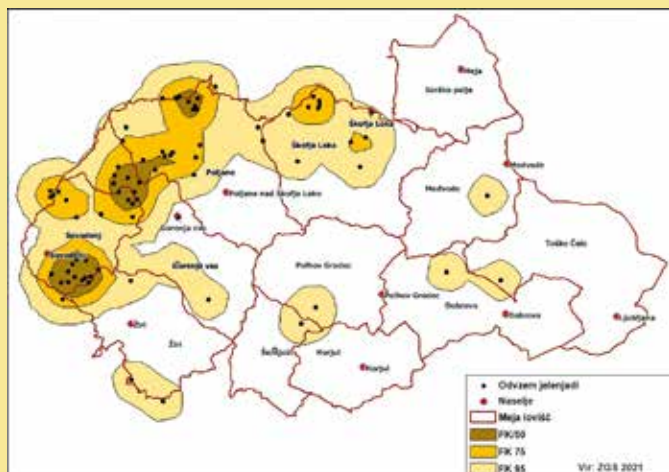
V Poljanski dolini in Polhograjskih Dolomitih, to je na območju enajstih lovišč s skupno površino 54.633 ha, je bil prvi odvzem jelenjadi evidentiran v letu 1977. Po tem letu je odvzem znašal eno do dve živali na leto, po 26 letih pa se je pove-

Na verjetnost pojavljanja jelenjadi na območju s povprečno 67 % gozdnatostjo najbolj vplivajo dejavniki, povezani z gozdom. Jelenjad se najraje pojavlja v večjih gozdnih kompleksih, znotraj njih pa na manjših površinah tudi na kmetijskih površinah. Pri tem bližina javnih cest in naselij ni omembe vredna motnja, pa tudi ne posebna privlačnost.

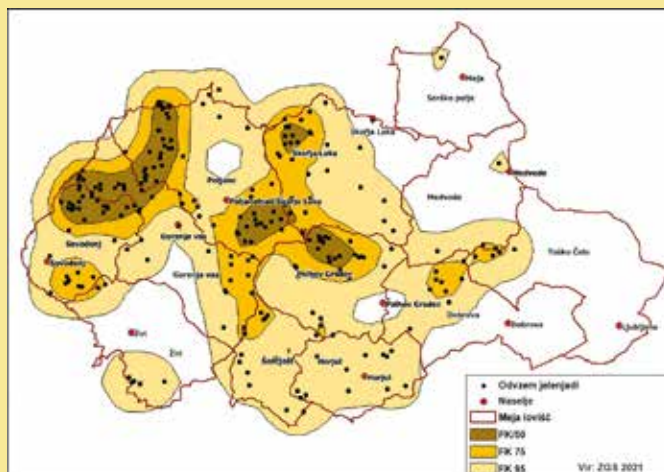
čal na skromnih 3 do 9 živali na leto. V naslednjih letih pa je bilo povečevanje odvzema izredno naglo. Če je bilo v obdobju 2001–2005 povprečno odvzetih pet živali na leto, jih je bilo v letu 2015 odvzetih 32, v letu 2022 pa že 75 (*graf 2*). V zgolj zadnjih dveh desetletjih (2002–2022) se je odvzem povečal z indeksom 3.300. Prostorski odvzem jelenjadi v proučevanem območju za dve obdobji (2005–2012

Graf 2: Odvzem jelenjadi v Poljanski dolini in Polhograjskih Dolomitih v obdobju 1977–2022. Vir: lasten vir in ZGS 2022 – Statistični podatki lovskih organizacij v RS; pripravil Miran Hafner.

Slika 1: Prostorski prikaz odvzema jelenjadi v proučevanem območju v obdobju 2005–2012. Vir: ZGS 2021 – Statistični podatki lovskih organizacij v RS; pripravil Blaž Černe.

Slika 2: Prostorski prikaz odvzema jelenjadi v proučevanem območju v obdobju 2013–2020. Vir: ZGS 2021 – Statistični podatki lovskih organizacij v RS; pripravil Blaž Černe.

Foto: Miran Hafner

Slika 3: Jelenjad se rada pojavlja v večjih gozdnih kompleksih, znotraj katerih pa se rada pase na travnikih in pašnikih.

in 2013–2020) prikazujeta *slika 1* in *slika 2*. Če je bila (odvzeta) v prvem obdobju jelenjad omejena predvsem na mejne predele z lovišči, od koder je prihajala na proučevano območje, pa so se v drugem obdobju že oblikovala močnejša jedra z odvzemom širom po proučevanem območju.

Jelenjad se najraje pojavlja v predelih z večjim deležem gozdov

V obravnavanem prostoru s povprečno 67 % gozdnatostjo ugotavljamo, da se jelenjad najraje pojavlja v večjih gozdnih predelih. Verjetnost rabe prostora se veča z vedno večjim deležem gozdov v večjih prostorskih enotah (kompleksih), kvadrantih 3 x 3 km. Raba prostora se na splošno povečuje tudi z večanjem gozdnatosti v manjših gozdnih kompleksih (kvadranti 1 x 1 km). Vendar pa se znotraj večjih območij z večjimi deleži gozdov jelenjad na manjših površinah raje pojavlja na območjih, kjer je večji delež kmetijskih površin (*slika 3*). Pri tem vpliva, ki bi jo imela dolžina gozdnega roba na verjetnost prisotnosti jelenjadi, nismo odkrili, za nekatera druga območja z večjo gozdnatostjo pa je bilo ugotovljeno,

Jelenjad se raje pojavlja v predelih z večjo osončenostjo, večjimi deleži plodonosnega gozdnega drevja in v predelih s privabljalnimi krmišči. Verjetnost za prisotnost jelenjadi se povečuje tudi z manjšo razdaljo do meje s sosednjim območjem, s katerega tudi prihaja na proučevano območje.

Foto: Miran Hafner

Slika 4: Jelenjadi ugajajo sestoji z: gozdnimi čistinami (posekami), večjimi deleži gozdnega mladja, v pomlajevanju in s plodonosnim gozdnim drevjem.

da se primernost prostora za ustrezen habitat jelenjadi povečuje z zmanjševanjem dolžine gozdnega roba.

Pogosto se prehranjuje na kmetijskih površinah

Navedene ugotovitve nakazujejo, da jelenjad pogosto uporablja tudi kmetijske površine. Jelenjad je v prehranskem pogledu parkljar vmesnega tipa (med izbiralci na eni strani, kot je na primer srnjad, in na drugi strani travojedi, kot je na primer govedo) s poudarjeno nagnjenostjo do trav. Prehranjuje se s številnimi rastlinskimi vrstami (oziroma njihovimi deli),

ki jih sestavljajo trave, zelišča, mahovi in lišaji ter grmovne vrste in vrste gozdnega drevja. Če je na območju dovolj trav, se bo prvenstveno hranila z njimi, sicer se bo usmerila tudi na druge prehranske vire. Jelenjad najde trave v gozdovih pa tudi na kultiviranih travnikih, zato so gozdnatost, sestava gozdov in njihov delež načini gospodarjenja z njimi ter velikost in porazdelitev travnikov in pašnikov v prostoru spremenljivke, ki zelo vplivajo tudi na porazdelitev jelenjadi v proučevanem prostoru.

Bližina javnih cest in naselij zanj ni motnja, niti posebna privlačnost

V raziskavi nismo ugotovili vpliva javnih cest na verjetnost uporabe prostora jelenjadi, kar bi kazalo na ugotovitev, da bližina javnih cest za jelenjad ne pomeni niti posebne motnje, niti posebne privlačnosti. Za proučevano območje so

značilna manjša naselja in zaselki, veliko je posameznih kmetij, do katerih vodijo javne ceste z majhno gostoto prometa ali drugimi motnjami, obenem pa so gozdne površine zelo prepletene z negozdnimi travnatimi površinami. Vse to je ustrezen habitat za jelenjad. Med vremenskimi spremenljivkami smo ugotovili, da je na območjih z nizkimi vrednostmi sončnega sevanja pozimi manjša verjetnost pojavljanja jelenjadi. Navedena spremenljivka najverjetneje vpliva na primernost življenjskega prostora jelenjadi prek energetske bilance živali, saj so pozimi telesne toplotne izgube živali manjše na območjih, kjer je več sončnega sevanja in je topleje.

Foto: Miran Hafner

Prisotnost košut z naraščanjem nakazuje na stalno poselitev nekaterih delov območja. Glede na ugodne prehranske in bivalne razmere bo jelenjad območje predvidoma še nadalje poseljevala. Pri tem je ob večjih gostotah in zadržkih prebivalstva do nove prihajajoče vrste pričakovati konflikte s kmetijskim prostorom.

habitatno priljubljenostjo. Nekateri deli proučevanega območja z jelenjadjo (še) niso poseljeni, čeprav bi glede na značilnosti prostora morali biti za jelenjad priljubljeni. Taki so predvsem deli proučevanega območja, ki so bolj oddaljeni od (meje) območja, s katerega jelenjad tudi prihaja na proučevano območje (*sliki 1 in 2*). V našem primeru je to posledica počasnega prostorskega širjenja vrste, kar je bilo tudi posledica upravljanja z jelenjadjo, to je pretežno sproščene odstrela živali, ki se pojavljajo na pro-

Slika 5: Na območju z večjo gostoto gozdnih cest je več hrane za jelenjad.

Zgradba gozdov in gozdne ceste

Kljub velikemu deležu za jelenjad prehransko pomembnih kmetijskih površin in veliki verjetnosti njihove rabe pa ugotavljamo, da na habitatno primernost prostora za jelenjad vpliva tudi zgradba/sestava gozdov. Jelenjadi bolj ugovajajo razvojne faze sestojev (oblike gospodarjenja z gozdom), ki nudijo dobro varnostno kritje in je v njih tudi več hrane (sestoji z večjimi deleži mladja, v pomlajevanju ...) (*slika 4*). Primernost prostora za ustrezen habitat jelenjadi se manjša tudi s povečevanjem razdalje od gozdnih cest. V zaprtih, slabo pomlajenih gozdovih gradnja gozdnih cest poveča intenzivnost gospodarjenja z njimi, s tem pa se v bližini gozdnih cest zaradi povečanega dostopa svetlobe do gozdnih tal povečuje količina travne in zeliščne vegetacije ter delež mladih razvojnih faz gozda, ki so prehranske krpe za jelenjad (*slika 5*).

Plodonosno gozdno drevje in krmišča

Na proučevanem območju se jelenjad najpogosteje pojavlja v prostoru z večjimi deleži plodonosnega gozdnega drevja v lesni zalogi sestojev. Ob velikem deležu trav (na travnikih in jasah v gozdovih), gozdnega mladja in sestojev v pomlajevanju so v proučevanem območju za jesensko-zimsko prehrano živali pomembni tudi plodovi gozdnega drevja. Prav tako na rabo prostora jelenjadi vplivajo privabljalna krmišča. Verjetnost pojavljanja jelenjadi je v kvadrantih, kjer ni krmišč, bistveno manjša kot v kvadrantih, kjer so.

Foto: Miran Hafner

Slika 6: Jelenjad se pogosto pojavlja na privabljalnih krmiščih, ki so namenjena jelenjadi in divjim prašičem (posnetek fotopasti).

Kljub poudarjeni rabi sestojev s plodonosnim gozdnim drevjem (bukev, hrasti, kostanj), ki v jeseni omogoča pridobivanje telesne tolšče za lažje preživetje zime, jelenjad verjetneje poseljuje tudi predele, v katerih so krmišča, ki so sicer namenjena živalim le z namenom privabljanja zaradi uresničevanja načrtovane odstrela (*slika 6*).

Oddaljenost od osrednjega območja razširjenosti

V širšem prostoru osebkovi jelenjadi niso vedno razporejeni zgolj skladno s

učevanem območju. V Poljanski dolini in Polhograjskih Dolomitih se zato verjetnost za prisotnost jelenjadi povečuje z manjšo razdaljo do meje s sosednjim območjem, s katerega jelenjad prehaja na proučevano območje.

Pojavljajo se jeleni in tudi košute s potomstvom

Na območjih, ki jih jelenjad na novo poseljuje, se največkrat najprej v večjem številu pojavljajo mladi jeleni (*sliki 6 in 7*). Na proučevanem območju so se že v prvih letih začele pojavljati tudi košute

Foto: Jonež Popež

Slika 7: Na območju se pogosteje pojavljajo predvsem (mladi) jeleni.

Preglednica: Sestava odvzema jelenjadi po starosti in spolu v različnih obdobjih z različnimi režimi lova (režimi so opisani v besedilu). Vir: lasten vir in ZGS 2022 – Statistični podatki lovskih organizacij v RS; pripravil Miran Hafner.

	1985–1995	1996–2018	2019–2022
teleta (%)	19	16	14
junice (%)	8	9	5
lanščaki (%)	31	17	18
košute (%)	15	24	9
jeleni (%)	27	34	54
skupaj uplenjenih	26	310	233
povprečno število uplenjenih/leto	2	13	58
razmerje samice 1+ in 2+ : samci 1+ in 2+	29 % : 71 %	39 % : 61 %	16 % : 84 %

s potomstvom (slika 8), (graf 2). V celotnem omenjenem obdobju je bil številčni odvzem jelenjadi neomejen. V prvem obdobju (1985–1995) so upravljavci lovili vso jelenjad, ki jo je bilo mogoče upleniti. V drugem obdobju (1996–2018) pa je bil odstrel vsakega jelena pogojen najprej z eno, nato pa z dvema glavama mulaste jelenjadi (od tega najmanj eno starejšo košuto ali košuto junico). V zadnjem obdobju (od leta 2019 naprej) je bilo obvezno zadostiti le odstrel jelena – petletnega in starejšega s košuto ali junico, lov vse druge jelenjadi pa je bil prost. Podatki o odvzemu po starosti in spolu se med obravnavanimi obdobji statistično značilno razlikujejo; v zadnjem obdobju je bilo uplenjenih bistveno več živali moškega spola kot ženskega (preglednica).

Jelenjad bo še poseljevala proučevano območje

Glede na ugotovitve menimo, da je proučevano območje v prehranskem pogledu pa tudi v bivalnem primerno za jelenjad. Verjetno celo bolj, kot so sosednja obsežnejša gozdnata območja Jelovice ali Karavank, kjer je malo travnatih površin in na katerih se že desetletja odražajo negativni vplivi na gozdove. Zato je pričakovati, da ga bo jelenjad poseljevala tudi v naslednjih letih. Zaradi

Hitrost poseljevanja bo odvisna tudi od ciljev in uvedenih režimov upravljanja z jelenjadjo. Zdajšnji režim z večjim odstrelom mladih jelenov sicer zmanjšuje število živali, ki se pojavljajo na kmetijskih površinah in (lahko) povzročajo konflikte. V dolgoročnem pogledu pa je z manjšim odvzemom živali ženskega spola proces še vedno naravn na nadaljnje poseljevanje obravnavanega prostora.

Slika 8: Prisotnost košut s potomstvom nakazuje stalno poselitev nekaterih predelov obravnavanega območja z jelenjadjo.

bistveno pestrejšo vegetacijske sestave v primerjavi z jelovskimi in karavanskimi gozdovi in prehranske ugodnosti habitata je pričakovati nadaljnjo povečevanje njene številčnosti. Verjetno pa je ob vedno večjih gostotah in zadržkih prebivalstva do novo prihajajoče vrste pričakovati tudi konflikte na kmetijskih površinah.

Na hitrost poseljevanja bodo vplivali tudi cilji in načini upravljanja

Na proučevanem območju je jelenjad v načrtih upravljanja z divjadjo opredeljena kot nezaželena vrsta, predvsem zaradi skrbi pred škodo na kmetijskih površinah.

Na hitrost poseljevanja bodo vsekakor prispevali tudi sprejeti režimi lova jelenjadi. Vedno večja prisotnost košut s potomstvom že nakazuje stalno naselitev jelenjadi na nekaterih delih obravnavanega območja. Zdajšnji režim lova, ki je bil uveden v letu 2019, z intenzivnim odstrelom (mladih) jelenov v kratkoročnem pogledu sicer zmanjšuje število živali, ki s pojavljanjem na kmetijskih površinah (lahko) povzročajo konflikte. V dolgoročnem pogledu je z malo odvzetimi živalmi, tudi ženskega spola, še nadalje naravn na poseljevanje obravnavanega prostora.

Miran Hafner in Blaž Černe
 miran.hafner@gmail.com
 blaz.cerne@zgs.si

KAJ LAHKO STORIMO ZA OGROŽENO MALO DIVJAD?

Upravljanje z malo divjadjo v Slovenskogoriškem OZUL

V Slovenskogoriški OZUL je včlanjenih 23 upravljavk lovišč (lovskih družin) z območja Slovenskih goric, doline reke Pesnice in Dravskega polja, razteza pa se na skupni površini 72.965 ha. Od tega je lovne površine 65.781 ha. Še ne dolgo nazaj je bilo življenjsko okolje za vrste, ki jih štejemo med malo divjad, zelo ustrezno. Čeprav se v zadnjem času zaradi različnih človekovih interesnih posegov hitro slabša, je še vedno dokaj primerno za življenje male divjadi, ob povečanemu interesu in skrbi pa bi bilo lahko še boljše. V letu 2022 je bilo iz lovišč lovskih družin Slovenskogoriškega OZUL odvzetih le 83 poljskih zajcev, od katerih je bilo kar 25 povoženih – 551 fazanov (od tega 226 odstreljenih v LD Polskava, ki se že leta ukvarja z umetno vzrejo fazanov). Jerebica je iz lovišč Slovenskogoriškega LUO izginila. Za primerjavo: pred desetimi leti je bilo iz omenjenih lovišč odvzetih nekaj manj kot 1.200 osebkov male divjadi. Hitro nazadovanje številčnosti je več kot očitno, še posebno, če upoštevamo daljše časovno obdobje, ko je po pripovedovanju starejših lovcev »tako rekoč iz skoraj vsakega grma skočil zajec ali vzletel fazan«. Tudi številčnost jerebice, ki je v omenjenih loviščih zdaj sploh ni več, je bila zadovoljiv.

Vzroki za vse slabše stanje populacije male divjadi

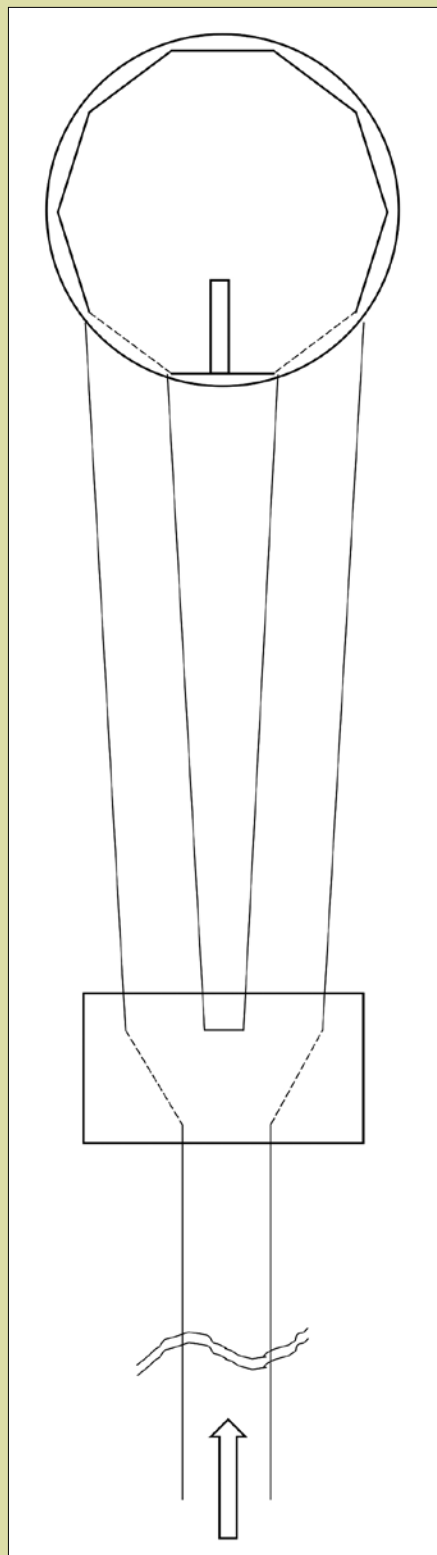
Vzrokov za porazno stanje območnih populacij male divjadi, pa ne samo v Slovenskogoriškem OZUL, temveč kar na območju celotne

Slovenije, je kar nekaj. Lahko začnemo pri bruseljskih »euro birokratih«, ki krojijo našo kmetijsko politiko, vemo pa, da so kmetijske površine oz. polja življenjski prostor male divjadi. Omenjeni birokrati ne vedo nič o potrebah in primernem življenjskem okolju male divjadi in jim

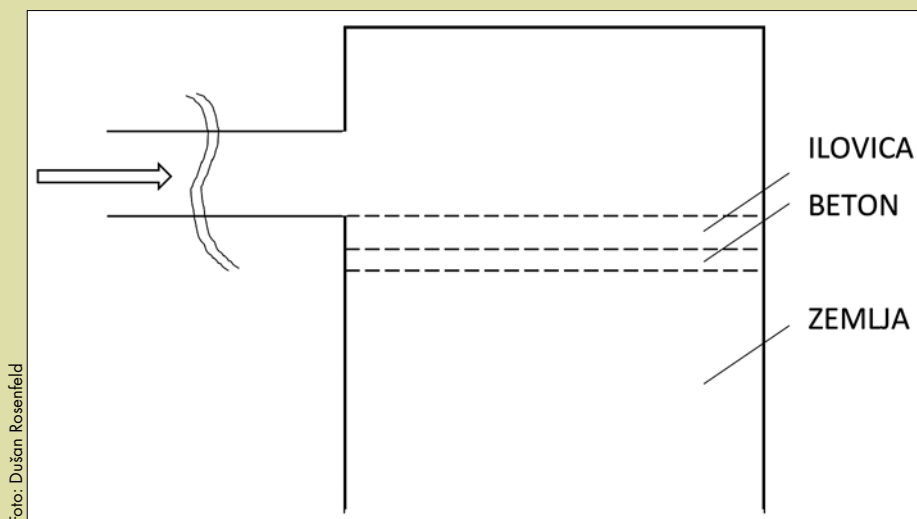
je zanj tudi prav malo mar. Narekujejo in usmerjajo, da mora biti polje brez slehernega grmička. Protivetni pasovi rastlinja, grmičja in drevja (mejic), v katerih se je zadrževala mala divjad, so po njihovem mnenju nekaj popolnoma nepotrebnega in da je tiste, ki so še kje ostali, treba odstraniti. Kanale med polji za odvodnjavanje je treba redno čistiti vsaj enkrat na leto – po navadi prav v času gnezdenja in poleganja mladičev – redno je treba odstranjevati in požigati tudi grmovje, ki v sezoni uspe zrasti med dvema košnjama, na kar je že nekajkrat kritično opozoril lovski tovariš **Marjan Toš** (seveda brezuspešno). Ko s tako obdelanih polj – v večini primerov monokultur na obsežnih površinah – pospravijo pridelek in ostane le gola zemlja, mala divjad nima ne hrane ne kritja in kmalu postane lahek plen pernatih in dlakastih plenilcev. Če kmetje zaukazanih pogojev ne izpolnjujejo, niso upravičeni do kmetijskih subvencij. Takšno kmetovanje pa je pogubno za malo divjad.

Svoj krivdni delež za tako klavarno stanje male divjadi ima tudi LZS, ki je v minulih letih – verjetno je še vedno tako – za oživljanje populacij male divjadi kot

spodbudo za izboljšanje življenjskega okolja na leto namenjala le borih 6.000 evrov, kar je veliko premalo, da bi se kaj bistvenega lahko spremenilo. LZS bi morala, kot naravovarstvena organizacija, namenjati veliko več sredstev in pozornosti zaskrbljujočemu stanju male divjadi in z dogovarjanjem na kmetijskem ministrstvu, ukrepi na terenu in namenski sredstvi učinkoviteje spodbujati aktivnosti za izboljšanje njenega življenjskega okolja –

Floris umetnega rova za učinkovitejši lov lisic

Presek kotla pri umetnem rovu

vse s ciljem povečanja njene številčnosti in hkrati urejanja zanj ustreznih habitatov.

Velik delež krivde za takšno stanje nosijo tudi lovske družine (upravljalke lovišč), ki se, razen redkih izjem, ignorantsko obnašajo do vse slabših življenjskih razmer za malo divjad. Ob tem je v pozitivnem pogledu treba izpostaviti prizadevanje LD Polskava, ki se z umetno vzrejo fazanov in jerebic ter izpuščanjem v lovišče že več desetletij trudi izboljšati številčnost obeh predstavnikov poljskih kur ne samo v svojem lovišču, temveč tudi v okoliških loviščih drugih upravljavk. Uspeh je očiten, saj je bilo od 386 uplenjenih fazanov v Slovenskogoriškem OZUL v LD Polskava uplenjenih kar 216.

Dandanes razen vse slabših življenjskih razmer za malo divjad preži nanjo tudi vrsta plenilcev. Ujede – med njimi so najštevilčnejše kanje, za katere bi zaradi njihove prevelike številčnosti morda kazalo dati pobudo za vsaj delni odstrel –, vedno številčnejše storklje, čaplje in vrane, ki spomladi plenijo mladiče male divjadi. Drugim, prav tako številčnim sesalčjim plenilcem, ki se jim je v zadnjih letih pridružil še oportunistični šakal, pa plenijo vse po vrsti. Zdaleč najpomembnejši plenilec male divjadi pa je vsekakor lisica. Raziskave so pokazale, da v krogu 3 km od lisičine, kjer ima lisica mladiče, mala divjad praktično nima možnosti za preživetje. Zato je za populacije male divjadi življenjskega pomena manjša populacijska gostota lisic v lovišču. Več kot je lisic, manjše so možnosti za preživetje in razvoj male divjadi.

V pomoč tudi z umetnimi rovi za lisice!

Pred nekaj leti je lovec **Saša Volarič** v Lovcu poročal o nemškem lovskem strokovnjaku, ime in priimek sem žal pozabil, ki se je specializiral za lov na lisice s pomočjo posebej konstruiranih umetnih rogov in jih je hkrati tudi izde-

loval. V Sloveniji je imel nekaj predavanj o prednostih lova na lisice s pomočjo umetnih rogov in tak način primerjal s klasičnim jamarjenjem. Dokazoval je, da je veliko učinkovitejši način kontrola številčnosti lisic (upleni se lahko veliko več lisic), kar posledično blagodejno vpliva na vedno večjo dinamiko populacij male divjadi. Navedel je podatek, da je v nekem nemškem lovišču, velikem okrog 5.000 ha, urejenih 24 takih umetnih rogov, kjer so redno jamarili s psi jamarji. Rezultat takih aktivnosti je, da na leto na omenjeni površini lahko uplenijo približno 300 poljskih zajcev. Verjetno imajo tudi lovišče primerno urejeno.

Na podlagi navodil, ki smo jih slušateljji dobili na predavanju, smo v LD Polskava uredili podoben umeten rov za lisice, ki je nekoliko prilagojen razmeram v lovišču, je pa lahko enako dejaven kot nemški, le da je enkrat cenejši. V lovišču smo na različnih mestih postavili pet takšnih umetnih rogov, ki so se res izkazali kot uspešen pripomoček pri učinkovitejšem lovu na lisice v njihovi lovni dobi.

Ureditev umetnega rova za lov lisic

Za izdelavo takega umetnega rova potrebujemo:

- 12 betonskih cevi, dolžine 1 m in s premerom 20 cm,
- eno betonsko cev, dolgo 1 m, premera 80 cm, s pokrovom,
- dve betonski plošči, velikosti 60 x 40 cm.

Betonsko cev, premera 80 cm, postavimo pokonci in vanjo izvrtamo dve tolikšni odprtini, da lahko vanjo vstavimo cevi s premerom 20 cm. Spodnji rob odprtini je 40 cm odmaknjen od zgornjega roba betonske cevi. Nato betonsko cev, ki je namenjena »kotlu« za lisico, pokončno postavimo v jamo, ki smo jo predhodno izkopali. Jama naj bo približno toliko globoka, da bo zgornji del cevi poravn

s terenom, na katerem urejamo rov. V odprtini nato vtaknemo cevi s premerom 20 cm. Obe cevi na vsaki strani podaljšamo še z eno – skupna dolžina je torej 2 m. Nato pod obe cevi položimo betonsko ploščo. Na njeno sredino položimo naslednjo cev in nato vse tri cevi pokrijemo z drugo betonsko ploščo. Odprtini na levi in desni strani obeh plošč zadelamo z debelim kamenjem. Nato nadaljujemo s sestavljanjem še preostalih cevi, ki naj bodo nekoliko nagnjene proti vходу v rov, da preprečimo zbiranje meteorne vode v njih.

Ko končamo s polaganjem cevi v jamo, nasujemo v 80 cm cev zemljo, in sicer približno 15 do 20 cm pod ravni obeh cevi, ki sta vtaknjeni vanjo. Po obodu cevi razmestimo deske, da nekoliko toplotno

izoliramo beton, med obe cevi, ki sta vtaknjeni v »kotel«, pa prečno vstavimo 20 do 25 cm široko desko, da se lisica ne more vrteti v krogu. Dno zabetoniramo, da lisica ne bi izkopala luknje za izhod, na beton pa do ravni 20 cm cevi nasujemo suho zemljo, po možnosti ilovico. Na koncu betonsko cev pokrijemo s pokrovom. Na kotel in cevi zgoraj namestimo plastično folijo, da preprečimo zamakanje z meteorno vodo in celoten rov prekrijemo z zemljo.

Celotna dolžina rova za lisice do kotla, ki je visok 40 cm, je 10 m, vhod in izhod iz kotla pa sta dolga 2 m. Cevi ne smejo imeti več kot 20 cm premera, da se v umeten rov ne more splaziti odrasel jazbec, ki bi lahko poškodoval psa, ki ga bomo uporabili za pomočnika pri lovu.

Cena materiala za postavitev takega rova je okrog 150 evrov, kar glede na to, da praktično nima omejene dobe trajanja, ni velik strošek. Najprimernejši teren za postavitev takega rova je kakšen majhen gozdiček sredi polja, kamor se lisica skriva po nočnih lovskih obhodih čez polja. Pri tem je treba vedno paziti, da ob močnem deževju rova ne bo zalila voda. Zato ga je najbolje urediti na nekoliko dvignjenem terenu. Menim tudi, da ni odveč, če opozorim, da je treba za vsak tak lovski objekt za ureditev na zelenem mestu predhodno dobiti pisno dovoljenje lastnika zemljišča!

Iz lastnih izkušenj in iz izkušenj lovskih tovarišev, ki s psi jamarijo v umetnih rovih, lahko trdim, da ima tovrstno jamarjenje kar nekaj prednosti pred klasičnim. Največja prednost je, da je jamarjenje v umetnih rovih veliko varnejše za psa jamarja, saj so poškodbe psa ob bližnjem stiku z lisico skoraj nemogoče. Pes nikoli ne pride v situacijo, da bi se z lisico srečal iz oči v oči oziroma, da bi se živali spopadli, saj lisica ob laježu psa na eni strani rova neovirano hitro pobegne iz kotla po drugi strani rova. Prav tako je izključena možnost, da bi pes ostal v rovu, kar pa se lahko zgodi v naravnih rovih. Naslednja prednost je, da je vsak tak lov časovno bistveno krajši in je zato v enakem časovnem obdobju mogoče s psom pregledati več lisičin, kar povečuje možnosti uspešnosti lova. Odpade tudi dolgotrajno čakanje in morda zmrzovanje pred lisičjo luknjo.

Jamariti je mogoče vso lovno dobo na lisico, najuspešnejše pa je od oktobra do konca februarja, še posebno v času lisičje gonje, ko moramo biti pripravljeni, da v rovu ni vedno samo ena lisica.

Sklepne misli

V loviščih, kjer so ustrezne razmere za upravljanje z malo divjadjo, bi morali skrbeti in se potruditi, da plenilce male divjadi, še posebno lisice, vzdržujemo v manjših populacijskih gostotah. To je gotovo ena od prednostnih upravljaljskih nalog, če želimo vzdrževati tudi splošnim razmeram primerne populacijske gostote vrst, ki sodijo med malo divjad. Na tak način bomo uspeli vsaj malo zadržati zmanjševanje številčnosti male divjadi, cilj pa mora biti njeno povečanje. K temu lahko poleg drugih upravljaljskih ukrepov veliko prispevajo tudi opisano urejeni in uporabljeni umetni rovi za lov lisic v nižinskih loviščih. Zato v lovskih družinah ne bi smela biti težava nameniti nekaj denarja za nakup materiala in zavijati rokavov za ureditev nekaj umetnih rogov za lisice, ki pa jih je treba predhodno vnesti v lovskoupravljaljske načrte. Denar in trud se nam bosta prav gotovo povrnila s povečano številčnostjo male divjadi.

Dušan Rosenfeld

Fotografija vhoda v umeten rov za lisice v lovišču

UMETNA VZREJA DIVJIH PETELINOV

Večletne izkušnje Društva Divji petelin (Hrvaška) pri vzreji in razmnoževanju divjih petelinov

V srednjeevropskem vzrejnem središču divjih petelinov v Gorskem kotarju so kokoši divjega petelina po letošnji težavni valitvi zaradi nenehnega deževja v času nesnosti jajc vzredile le štiri kebčke (od tega dva samčka in dve samički). S tem prispevkom nadaljujemo poročanje o našem delu pri umetni vzreji te vrste gozdnih kur tudi slovenskim lovcem.

Srednjeevropski vzrejni center Divji petelin iz Prezida v Gorskem kotarju deluje letos že enajsto leto. Matično vzrejno jato sestavlja šest samic (kur/kokoši) in dva samca (petelina), od katerih je spolno zrelih pet kokoši, vendar so letos le štiri izlegle jajca. Iz tega sledi ugotovitev, da včasih lahko tudi nekatere spolno zrele kokoši preskočijo razmnoževalno sezono. Skupaj smo ugotovili štiri gnezda; dve smo našli 4. maja 2023; v prvem je bilo eno jajce, ki je bilo tudi zadnje, v drugem pa je divja kokoš izlegla štiri jajca, ki jih je verjetno znesla od 27. aprila 2023, a jih je tudi sama pojedla. Jajca so bila mokra in zalita z vodo, saj je bil v tistih dneh le en sončen dan, ko je v gnezdo verjetno tudi izlegla jajca. V prihodnje moramo zato poskrbeti, da bo v gnezdih vedno tudi ustrezna drenaža za odvajanje vode, da bi preprečili poplavljanje gnezd v daljših deževnih obdobjih v času valjenja. Opazili smo tudi, da podrejeni (beta)

petelin **Goran** vedno izkoristi gnečo pri parjenju pred glavnim (alfa) petelinom **Kvarnerjem**, ki se redno, že štiri leta zapored kot glavni petelin pari s kokošmi.

Nato je bila 5. maja 2023 okrog 17.45 čvrsta rastitev – kopulacija (semenitev) alfa samca Kvarnerja, kar smo uspeli tudi fotografsko dokumentirati (*slika 1*). Po navadi je skoraj nemogoče ujeti in dokumentirati pravi trenutek oploditve divjega petelina, ki traja približno pet sekund. To se najpogosteje zgodi zgodaj zjutraj, okrog 5. ure. Samec oplodi vsa jajca v eni rastitvi (oploditvi), zato divja kokoš največkrat prvi dve jajci izleže zunaj gnezda, ker sta neoplojeni.

Foto: Aleš in Patrik Arh

Slika 1: Rastitev – oploditev

Foto: Aleš in Patrik Arh

Slika 2: Telesni položaj kokoši divjega petelina pred rastivijo (osemenjevanjem petelina)

Tretje, najuspešnejše gnezdo v tej sezoni, v kateri so se izvalili štirje zdravi kečkci, smo ugotovili 6. maja 2023. V njem smo najprej našli dve jajci, nato pa je na tem gnezdu neprekinjeno 26 dni trdno sedela (valila) triletna italijanska divja kokoš, sprva na enajstih jajcih, tudi v dežju (od 14. maja do 9. junija 2023). Od jajc sta iz gnezda nenadoma izginili dve. Od tedaj je divja kokoš trdno valila devet jajc, iz katerih se je izvalilo pet

Foto: Ivica Kríž

Slika 5: Zneseno jajce z mehko lupino, izvaljeno zunaj gnezda (6. 5. 2023).

Foto: Ivica Kríž

Slika 6: Prvo zneseno krvavo jajce med kamenje (13. 5. 2023)

Foto: Ivica Kríž

Slika 3: Gnezdo triletna italijanske divje kokoši z oznako AIFAO 49-950A

Foto: Ivica Kríž

Slika 4: Neizvaljeni kečček (9. 6. 2023)

kečkov (**slika 3**). Preostala jajca so bila neoplojena, v enem oplojenem, a neizvaljenem pa smo ugotovili mrtvega kečkca (**slika 4**). Po enem tednu je poginil še en kečček; verjetno zaradi bolezni, ki se je očitno razvijala že v jajcu še pred izvalitvijo. Tako smo od sprva enajstih jajc v tretjem gnezdu dobili le štiri zdrave kečkce, divje peteline. Našli smo tudi eno jajce brez lupine, ki ga je kokoš znesla kar na kamenje, in eno okrvavljeno ter razpokano, prav tako zneseno na kamenje (**sliki 5 in 6**). V četrtem gnezdu smo našli le eno razbito jajce. Izleganje jajc (nesnost) je trajalo od 27. aprila. do 14. maja 2023 (polnih 17 dni).

11. maja 2023 smo opazili, da sta prvo in drugo gnezdo zapuščeni, v tretje pa so tri divje kokoši znašale jajca, včasih tudi hkrati. Letos kokoši niso bile nagnjene h gradnji lastnih gnezd, ampak k izleganju jajc v tuja gnezda. Tako se lahko zgodi, da različne kokoši v enem dnevu v eno gnezdo znesejo tudi do tri jajca.

končno uspelo vstopiti v voljero. Medtem so se vse ptice v voljeri pravočasno poskriple, tako da pri poskusih plenjenja ni bil uspešen. Nato se ga je verjetno polotila panika, ko je opazil, da ne more iz voljere, kar je naposled povzročilo tudi njegovo smrt – samomor. Tisti dan so bile naše vzrejne ptice v vzrejališču pod hudim stresom in petelina sta v trenutku prenehala peti. Tako se je nenadoma končala razmnoževalna sezona v našem centru. Letošnja celotna razmnoževalna sezona divjih petelinov v Gorskem kotarju je potekala v močnem deževju.

Na našo veliko žalost je 15. junija 2023 ob 15.15 poginil sedem dni star kečček, ki je imel »otroško bolezen«, ki je izvirala še iz jajca. (**slika 7**). Umaknili smo ga v karanteno, da ga ne bi oklujuvali drugi kečkci. Omenjeni je neprestano povešal perutke in izločal povsem bele iztrebke. Vedno smo ga opazili stati – očitno se je zelo težko usedel. Kmalu nato mu je otrdel vrat in ohromile so mu noge. Nenadoma je življenje končal leže; nazadnje je še

Foto: Ivica Križ

Slika 7: Poginuli, sedem dni star kebek (15. 6. 2023)

pritegnil nogi in poginil. Zdravili smo ga tako, da smo mu v vodo dajali antibiotike, hrane pa ni hotel zaužiti; očitno ni imel teka. Le pil je vodo z antibiotiki, a kljub temu ni preživel. Zadnjih 24 ur je bilo zanj zelo težavnih in mučnih. Kljub vsemu imamo tudi po težavni vzrejni sezoni idealno razmerje med spoloma (dva samca in dve samici).

STATISTIKA RAZMNOŽEVANJA v obdobju 2022 in 2023

LETO	2022	2023
ZNESENA JAJCA	13	18
NEOPLOJENA JAJCA	5	3
RAZBITA JAJCA	0	6
JAJCA BREZ LUPINE	0	1
IZGINILA JAJCA IZ GNEZDA	0	2
NEIZVALJENA OPLOJENA JAJCA	0	1
POGINULI KEBČKI (spuščena krila, bel izcedek iztrebka) – brez teka	1	1
USPEŠNO IZVALJENI KEBČKI	7	4

Vir: Udruga Tetrijeb gluhan (Prezid, Gorski kotar), dr. Ivica Križ, 2023

Če pregledamo statistiko zadnjih dveh let, je razvidno, da smo imeli v tej sezoni

Foto: Aleš in Patrik Arh

Slika 8: En mesec stara kebkica (2023)

Foto: Ivica Križ

Slika 9: Dva tedna stari kebkici

(kokoši). Od sedmih izvaljenih kebkov je bilo kar pet samic. Letos je bilo zelo mokro in deževno, tako da bomo lahko šele ocenili, kako je vreme vplivalo na spol divjih petelinov. V letošnji sezoni razmnoževanja so bila težava predvsem razbita jajca. Kar šest razbitih smo našli v primerjavi s prejšnjim letom, ko nismo opazili nobenega razbitega. Vzrok za razbita jajca so bila poplavljen gnezda, ko so jajca dobesedno plavala v vodi in divje kokoši niso hotele sesti nanje (valiti), zato so jih iz jeze prekljuvale in použile vsebino. Omeniti velja tudi,

Foto: Zvonko Pavlič

Slika 10: Počutek divjih kokoši v popoldanskih urah

pet znesenih jajc več kot lani, vendar tudi tri kebkice manj. Minulo leto je bilo najuspešnejše leto z najmanj znesenimi jajci in največ vzrejenih samic

da je bila letošnja sezona tri dni krajša od prejšnje.

Iz vsake vzrejne sezone se je treba kaj naučiti. V letošnji smo spoznali, da četudi so gnezda pod drevesom, skozi teče meteorna voda. Zato bi morala biti gnezda dodatno zavarovana z nekakšno streho in ustrezno drenažo, da ne bi poplavlilo jajc v gnezdu. Vendar se nam pri tem takoj postavlja vprašanje, ali bi divja kokoš v tako zelo preurejenem gnezdu, ki niti približno ni podobno naravnemu, hotela sedeti na jajcih (valiti)? To bomo lahko ugotovili šele naslednjo sezono (*slika 10*).

Po izjemnem trudu in delu smo v našem društvu pridobili nove vsebine **ponudbe za fotolovce**. Odslej v našem vzrejnem središču nudimo tudi turistično ponudbo fotolova divjih petelinov (*PROFI paket*) in izobraževalni program o življenju divjega petelina (*MAXI paket*). Za vse podrobnejše informacije o divjem petelinu obiščite našo spletno stran: <https://capercaillie.eu/hr-fotolov.html>, za vprašanja pa se lahko obrnete tudi na moj osebni e-naslov: ivica.kriz7@gmail.com

Dr. Ivica Križ

VELIKI JESEN

Mogočno drevo iz svetlega gozda

Veliki jesen (*Fraxinus excelsior* L.) je eno izmed največjih in najmočnejših dreves, kar jih raste na evropskih tleh. V višino lahko zraste več kot 40 metrov, premer debla seže prek enega metra, krošnja pa je z debelimi in močnimi vejami zelo razgibana. Prav zaradi njegove veličastnosti so ljudje poganskih verovanj veliki jesen videli kot božansko in vilinsko drevo. Toda dandanes so veliki jeseni vse prej kot drevesa bogov. S suhimi vejami in strohnjenimi koreninami so videti prej kot kakšni gozdni bolniki in ne mitološki odposlanci bogov. Velikemu jesenu se na stari celini pišejo slabi časi. Nekoč precej pomembna vrsta evropskih gozdov bo v prihodnjih desetletjih postajala vse redkejša. Kaj se vendarle dogaja? Lahko velikemu jesenu še kako pomagamo?

Pogled v krošnjo mogočnega velikega jesena

Počrneli brsti in muhasta semena

Veliki jesen je precej preprosto prepoznati pozimi. Takrat na koncih sivih vej čepijo črni brsti kupolastih oblik. Brsti so dolgi en centimeter

Foto: Mateja Kišek Vovk

Značilni brsti velikega jesena so črni, kupolasti in po površini puhasti.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Listi velikega jesena so sestavljeni iz 7 do 13 lističev.

Foto: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fraxinus_excelsior_%28Aster%29_flores_developing_East_Ayrshire_Sotland.jpg

Socvetje velikega jesena. Za veliki jesen so značilne črne prašnice.

Foto: Mateja Kišek Vovk
Foto: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fraxinus_excelsior-fruits.jpg

Plodovi velikega jesena – krilati oreški

Foto: <https://blogs.transparent.com/italian/mancofornity/>

Mano pridobivajo z zarezovanjem v skorjo malega ali poljskega jesena. Iz debela nato pri-teče sladek rastlinski sok, ki v ustreznih vremenskih razmerah kristalizira. Najustreznejše razmere za pridobivanje tovrstne mane so na severnem delu Sicilije.

in so gosto dlakavi. Terminalni brst je vedno precej večji od stranskih. Zimske vejice velikega jesena težko zamenjamo s katero drugo drevesno vrsto, tako zelo značilni so. Spomladi se iz njih izvijajo veliki, lihopernato sestavljeni listi. Pri velikem jesenu so posamezni lističi su-ličasto oblikovani in do 10 cm dolgi, v enem sestavljenem lističu pa jih je po navadi od 7 do 13. Še prej, ko se razvi-jejo listi, se iz cvetnih brstov pokažejo nenavadni cvetovi. Vidimo jih le, če zelo dobro oprežamo za njimi! So namreč brez cvetnega odevala in imajo črne prašnice. Cvetovi na drevesu so lahko moški, ženski ali pa dvospolni. Iz oplojenih cvetk v jeseni dozori v šope združeni plodovi, ki so do 4 cm dolgi krilati oreški. Toda jesenova semena so precej muhasta: ko so še zelena, so dobro kaljiva, popolnoma zrela pa za kalitev potrebujejo obdobje mirovanja, ki pri velikem jesenu traja okrog 18 mesecev.

Veliki jesen raste skoraj povsod v Sloveniji. Najraje se druží z dobom in črno jelšo v nekoliko vlažnejših gozdo-vih ali ob vodotokih. Tla, kjer raste, so občasno lahko poplavljeni, pa vendar ne močvirna. Ugajajo mu bogata in globoka tla ter rastišča z veliko svetlobe. Zaradi močnega koreninskega sistema je dobro odporen proti vetru, toda le, če je drevo vitalno in zdravo. Resnici na ljubo pa je takšnih mogočnih dreves v naših gozdovih vse manj in manj.

Drevo plemenitega lesa iz samega središča sveta

Veliki jesen sodi v skupino plemenitih

Foto: Mateja Kišek Vovk

Pogled v krošnjo velikega jesena, okuženega z glivo, ki povzroča bolezen jesenov ožig.

listavcev, saj s svojim opadom (odpadlim listjem) plemeniti gozdna tla, ima pa tudi izjemno kakovosten in uporaben les. Jesenovina je belkasto rumena in nima črnjave. Sredica starejših dreves je včasih obarvana v olivno zelenih odtenkih, kar lesarji imenujejo »olivno srce«. Še posebno jesenovina s širokimi branikami je zelo trdna in žilava. Gostota lesa je okrog 650 kg/m³. Les dreves, ki so rasla na vlažnih tleh, ima daljša vlakna in je bolj prožen kot les dreves z bolj suhih rastišč. Mizarski mojstri obe vrsti lesa dobro razlikujejo med seboj. Kakovosti jesenovine so bile dobro znane že v času antike, saj so jo uporabljali za izdelavo kopij in lokov.

Uporaben ni le jesenov les. Dandanes je znanje o uporabi jesenovih cvetov, plodov in listov že skoraj izginilo, čeprav je v ljudskem zdravilstvu jesen nekoč imel svoje pomembno mesto. Z jesenovimi semeni so zdravili nekatere bolezni (vo-denico, kašelj, bolezni jeter ...), cvetovi so služili kot pomoč pri kačjih ugrizih.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Z jesenovim ožigom okužena drevesa imajo zelo slabo stojnost. V notranjosti debla namreč odmirajo, prav tako odmirajo korenine. V letošnjem julijskem neurju, ki je pustošilo po Sloveniji, je padel tudi mogočen veliki jesen v grajskem parku v Slovenski Bistrici.

Iz jesenovega soka so pridobivali sladko in cenjeno mano. V take namene so največkrat uporabili mali jesen, v največjem obsegu pa so se s pridobivanjem tovrstne mane ukvarjali v mestih na severu Sicilije.

V mitologiji in poganskem verovanju številnih ljudstev ima veliki jesen izjemno pomembno vlogo. V nordijski mitologiji je iz jesenovega debla nastal prvi moški, v grških mitih lahko zasledimo pripoved, da je tretji človek nastal iz jesenove mane. Jesen je tudi največje in najmogočnejše drevo na svetu, saj v islandskih pesmih stoji v samem središču sveta.

Dobro je vedeti, da ima to drevo še eno dobro in uporabno lastnost – odvrača kače. Rimski pisec Plinij piše, da se kače tako zelo bojijo jesena, da se raje odplazijo v ogenj kot v njegovo listje. Tudi popotniki

so некоč vedeli za to jesenovo moč in so za nočni počitek izbirali velika jesenova drevesa. Samo tam so bili zares varni pred strupenjačami.

Mali, poljski in ameriški bratje

V Sloveniji poleg velikega jesena samoniklo rasteta še mali jesen (*Fraxinus ornus* L.) in poljski jesen (*Fraxinus angustifolia* Vahl.). Veliki in poljski jesen sta si genetsko zelo sorodna in po videzu podobna, zato ju marsikdo ne loči med seboj. Pojavljata se na rastiščih z globokimi, vlažnimi in s hranili bogatimi tlemi. Poljski jesen prenese celo nekoliko bolj zamočvirjena tla in višje temperature kot veliki jesen. V Sloveniji se samoniklo pojavlja v panonskih nižinskih gozdovih in

ob rekah v slovenskem Primorju. Veliki in poljski jesen v ugodnih razmerah zrasteta v precej veliki drevesi, na rastiščih, kjer rasteta skupaj, pa se lahko križata. Rezultat tega so drevesa z zelo raznolikimi morfološkimi znaki, ki jih je težko pravilno umestiti. Drugo ime za poljski jesen je ostrolistni jesen, saj so posamezni lističi v sestavljenem listu ožji kot pri velikem, ob listnih robovih pa so grobo našagani. Njegovi brsti so po navadi rjavkaste barve, medtem ko ima veliki jesen črne.

Tretja samonikla vrsta jesenov v slovenskih gozdovih je mali jesen. Zanimivo je, da je genetsko bolj soroden azijskim vrstam jesenov in tudi na pogled ga je lahko ločiti od velikega in poljskega. Spomladi je mali jesen zares prelepo drevo, saj svoje dišeče cvetove ponosno nastavlja žuželčjemu svetu; razvije namreč do 20 cm velika razkošna socvetja, ki spomladi poskrbijo za čudovit videz dreves. Mali jesen je sicer za razliko od velikega in poljskega jesena zelo skromna vrsta. Najdemo ga na revnih kamnitih rastiščih, v vročini in suši sredozemskih gozdov, medtem ko ga na območjih, ki so izpostavljena mrazu, ni.

Rod jesenov je izjemno velik, saj šteje več kot 65 različnih vrst. Od vseh tujih je pri nas najpogostejši ameriški jesen (*Fraxinus americana* L.), ki je na opozorilnem seznamu tujerodnih drevesnih vrst. Nekdaj so ga poskusno sadili tudi v gozdove, vendar se tam, v primerjavi z domorodnimi jeseni, ni najbolje izkazal. Zdaj ga lahko najpogosteje vidimo predvsem kot mestno drevo.

Jesenova smrt

Veliki jesen je bil do nedavno zdrava in vitalna evropska drevesna vrsta. Toda tako kot gorski brest in evropski pravi kostanj se je tudi na veliki jesen spravila nadloga v obliki glive, ki povzroča bolezen jesenov ožig. Bolezen se izjemno hitro širi med drevesi, veliki jesen pa nima prave obrambe, da bi se lahko branil pred njo. Jesenov ožig izvira iz Azije in se je v Sloveniji prvič pojavil leta 2006 (v Prekmurju). Gliva se s svojimi trosi širi po zraku in je zelo uspešna pri osvajanju novih dreves. Že v dobrih dveh letih od prvega pojava je preplavila vse naše gozdove. Gliva ne izbira dreves glede na starost; okuži velika in mogočna drevesa, pa tudi mlade jesene. Zato je zelo otežena vzgoja sadik velikega jesena v drevesnicah, pa tudi pomlajevanje te drevesne vrste v gozdovih. Zelo je ogrožen tudi poljski jesen, medtem ko je mali jesen odporen proti bolezni.

Zaradi jesenovega ožiga na drevesu venijo in predčasno odpadajo listi. Drevesna krošnja se suši od robov proti notranjosti in postopno hiranje drevesa lahko traja nekaj let. Odrasla drevesa se posušijo v

Ali veste ...

... da je bilo najstarejše znano kolo na svetu izdelano iz jesenovega lesa?

Leseno kolo z osjo, ki je pripadalo prazgodovinskemu dvo-kolesnemu vozu, so našli na Ljubljanskem barju. Staro je 5150 let. Kolo v premeru meri 72 cm in je narejeno iz jesenovega lesa, os kolesa je iz hrastovine.

... od kje izvira poimenovanje drevesne vrste – jesen?

Jesenovi gozdovi so po navadi precej svetli in na tla prepuščajo veliko svetlobe. Zelo verjetno je, da ime jesen izvira iz opisa takšnega gozda, ki je torej svetel – jasen.

Latinsko rodovno ime jesenov *Fraxinus* v prevodu pomeni »svetloba od kamina« in izvira iz uporabe jesenovega lesa. Nekdaj so namreč ob božičnem času v kaminih kurili jesenova polena – za srečo v prihajajočem letu.

... da je bilo v letu 2022 največ sanitarnega poseka v slovenskih gozdovih prav med jeseni zaradi jesenovega ožiga.

V letu 2022 je bilo v Sloveniji zaradi sanitarnih razlogov

Ostanki najstarejšega znanega kolesa na svetu

posekanih 65.000 m³ velikega in poljskega jesena, kar je 31 % vseh sanitarno posekanih dreves, na drugem mestu je smreka z 18 %, na tretjem pa evropski pravi kostanj s 16 %.

7 do 15 letih, mlada pa že v dveh do treh. Zadnje leto, ko je drevo še živo, iz obupa požene vejice in liste le še iz debla.

Pri preprečevanju širjenja omenjene bolezni lahko naredimo bore malo. V gospodarskih gozdovih je pomembno, da drevesa posekajo, preden se jesenov les povsem razvrednoti. A z dobrim opazovanjem lahko v gozdu vendarle najdemo drevesa, ki kažejo znake odpornosti in niso okužena. Takšne herojske primerke moramo v gozdovih puščati za vsako ceno! Gozdarski strokovnjaki namreč ugotavljajo, da zelo majhen delež dreves velikega jesena pozna ključ do uspešne obrambe

pred glivo. Takemu drevju moramo omogočiti optimalne rastne razmere, dovolj ravnega prostora in svetlobe. Več kot bo odpornih dreves, večja bo verjetnost, da bodo tudi njihovi potomci odporni proti bolezni in da se bo velikim jesenom v naših gozdovih uspelo vsaj v manjšem deležu obdržati tudi v prihodnje.

Temni časi za jesene

Tudi če se bodo jeseni na neki način opomogli zaradi jesenovega ožiga, jih bo v prihodnje zelo verjetno napadla še ena težava – tokrat v obliki tujerodnega hrošča, jesenovega krasnika (*Agrillus*

planipennis). Njegove ličinke se namreč hranijo z jesenovim lesom, hrošč pa se kot slepi potnik širi po svetu v lesu transportnih palet. V Evropi ga zaenkrat še ni, toda na ameriških jesenih že povzroča ogromno škodo in zdi se, da je le vprašanje časa, kdaj se bo znašel tudi na naših tleh.

Jesenom se prav zares ne pišejo svetli časi. Nekdaj eno najbolj karizmatičnih dreves, kar jih je raslo na evropskih tleh in je s svojo mogočnostjo puščalo močan vtis na ljudi, bo v prihodnje postajalo vse redkejšo. Številnim relativno pogostim drevesnim vrstam v naših gozdovih se zmanjšuje skupna lesna zaloga, pestijo jih bolezni in škodljivci. Vse to kaže na velike spremembe, ki jih naši gozdovi v tem trenutku že doživljajo in bodo v prihodnjih desetletjih še izrazitejše. Toda resnici na ljubo – gozd bo zagotovo obstal, le v nekoliko drugačni obliki, kot ga poznamo dandanes. Obstal bo s človekom ali brez njega. Na tem mestu je torej pravo vprašanje predvsem, ali se bomo ljudje znali pravočasno prilagoditi vsem spremembam, ki jih bo narava terjala od nas?

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri in literatura:

Brus Robert. 2008. Dendrologija za gozdarje.

Beiser Rudi. 2019. Drevesa in ljudje.

Maria Ana Kolman. Drevesa, miti, legende, zdravilnost. 2. del.

Hauptman T. 2015. Značilnosti glive *Chalara fraxinea* in možnosti zatiranja jesenovega ožiga. Doktorska disertacija. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.

Odrasel hrošč jesenovega krasnika je dolg do 14 mm. Tega tujerodnega in za jesene nevarnega hroščka v Sloveniji zaenkrat še ni, lahko pa se zgodi, da bo prišel povsem po naključju z uvoženim lesom ali z rastlinami. Znaki napada so zelo podobni znakom za napad jesenovega ožiga, zato moramo biti na drevesih pozorni predvsem na serpentinasto zavite rove pod skorjo in izhodne odprtine v obliči črke D, ki nakazujejo na njegovo prisotnost.

LOVSKI GLUŠNIKI SORDIN SUPREME Pro-X Hunting

*Pri uporabi lovskega orožja je pomembna zaščita sluha, saj močni zvočni dražljaji povzročajo okvaro notranjega ušesa in tako naglušnost. Naglo zvišanje atmosferskega pritiska ob puku lahko povzroči poškodbo bobniča in notranjega ušesa. Pri zvočnih pojavih v določenem času nas strelce, razen **višine** (višino tona določa frekvenca, ki je število nihlajev v sekundi = Herti /Hz), in **barve** (subjektivni občutek), zanima predvsem **jakost**, izražena v decibelih (dB).*

Zdravil za naglušnost ni, zato je pomembna ustrezna zaščita. Med lovci/strelci je najpogostejše v obliki ušesnih čepkov ali glušnikov (zaščitne slušalke). Kot zanimivost: glušilne sposobnosti teh pripomočkov naj bi bile vse do 45 dB. Pred čepki imajo prednost glušniki, saj zaščitijo tudi lobanjsko kost ob uhlju, prek katere se prav tako prenaša zvok. Varovanje pred hrupom ob strelu odlično opravljajo tudi raznovrstni dušilci poka/blažilniki poka, ki ublažijo jakost poka z nevarne ravni na sprejemljivo, varno raven manj kot 140 dB. Zmanjšanje s 150 dB na 120 dB ob puku namreč povzroči skoraj 90 % manj pritiska na bobnič!

Kaj pa če ne moremo (kombinirana

risanica) ali preprosto ne želimo namestiti dušilca poka? Poleg tega pogosto streljamo s šibrenico. Morda že slišimo nekoliko slabše ali pa že imamo okvarjen sluh. Tu je še vsakoletni obvezen preizkus pušk risanic, kjer mora biti zaščita sluha obvezna.

Najboljša rešitev so glušniki. Za nas lovce so zelo primerni aktivni, ki ob strelkih omogočajo še normalno komunikacijo s solovci. Aktivni glušniki so elektronski sistem za zaščito sluha, ki zmanjša zdravju škodljiv hrup. Ko hrup doseže npr. 82 dB, se glušniki z napredno tehnologijo preklopijo na pasivni način delovanja. Nekoliko boljši glušniki pa za boljše in hitrejše zaznavanje divjadi celo ojačajo

Dva mikrofona za zaznavanje smeri zvoka

Izhod AUX in vodotesen pokrov baterije

Vse foto: Gregor Hodnik

Glušniki Sordin Pro-X na testu

zvoke iz okolja in pomagajo določiti smer gibanja divjadi. Obenem ob puku ne preklopijo popolnoma v pasiven način (da ne prenašajo zvokov iz okolice), temveč hrup samo ublažijo na varno raven. Po mnenju mnogih so eni najboljših aktivni glušniki iz švedskega podjetja **Sordin**, in sicer model **Supreme Pro-X Hunting**, namenjeni prav lovcem.

Ne samo da glušniki **Sordin Supreme Pro-X Hunting** ščitijo naš sluh, temveč ga izboljšajo, da se lahko bolje pripravimo na morebiten strel. Zaradi svojega aktivnega delovanja pomagajo ostati korak

Udobni čašici, ki dobro tesnita ušesa.

pred divjadjo in omogočajo boljšo lovsko izkušnjo. Spoznajmo nekaj njihovih posebnosti, zakaj so idealni prav za nas lovce in kako izstopajo.

Izdelani so namensko za lovsko uporabo. Lov od glušnikov terja več kot samo zaščito sluha. Hipen prehod iz popolne tišine v oster rezek pok – v najvišjo raven decibelov – je posebnost, s katero se srečamo samo pri lovu. Naprava za

Primerjava različnih glušnikov

Pri uporabi – s puško v rami

zaščito sluha mora dobro obvladati nenadne spremembe zvočnega tlaka in to nalogo zelo dobro opravijo glušniki iz serije Sordin Supreme.

Ojačajo zvoke, ki jih želimo slišati. Testi so pokazali odlično prenašanje zvoka vseh glušnikov serije Sordin Supreme. Glasnost lahko povečamo bolj kot s katero koli drugo opremo za zaščito sluha. Tako zaznamo šibkejše zvoke, a brez nadležnih popačenih zvokov, ki ovirajo zaznavanje iz okolice. Glušniki za sluh Sordin Supreme delujejo kot napreden ojačevalec zvokov, ki jih želimo slišati, vključno z osebami okrog nas, ki govorijo z običajnim glasom, hkrati pa učinkovito ublažijo škodljiv pok ob strelu puške.

Določijo smeri zvoka. Ne samo, da bomo svoj plen slišali prej in glasneje, temveč bomo lahko tudi natančneje določili njegovo lokacijo in razdaljo. To je posledica vrhunske usmerjene občutljivosti izjemno občutljivih mikrofонов serije Sordin Supreme in pametnih digitalnih algoritmov. Pametni algoritem ustvarja tudi naravno ravnoesje med vrhovi hrupa in običajnim zvočnim okoljem v okolju. Dva zelo občutljiva mikrofona sta namenjena za usmerjeno občutljivost.

Robustnost, zanesljivost, vodotesnost. Vsak zunanji kovinski del je izdelan iz nekoroziivnih materialov, kot sta medenina in nerjavno jeklo. Vidno izstopa robusten

Funkcijske tipke, vklop, izklop, profili

zelo odporne proti udarcem, a dovolj prožne, da ohranijo svojo obliko v širokem temperaturnem območju. Čašice ne postanejo krhke niti pri zelo nizkih temperaturah, kar je značilnost švedskega porekla. Sordin je zasnoval njihovo obliko tako, da so razmeroma ploščate, kar je velika prednost, ko lice prislonimo ob puškino kopito.

Naravna zvočna slika. Zvočni profil ustvari zvočno sliko, ki je naravna in daje občutek, da slušalk sploh ne nosimo. Medtem pa napredni algoritem ojača vsak okoljski zvok, ki ga želimo slišati; pok večje na tleh ali šelestenje listov, po katerih se premika naš plen. Napredna digitalna obdelava zvoka takoj utiša škodljiv hrup ob strelu. Zahvaljujoč kratkemu odzivnemu času glušnikov Sordin Supreme se po strelu hitro vrnemo v normalno slušno izkušnjo.

je zaznavanje zvokov iz okolice. Tak zvočni profil je najbolje uporabiti na lovski preži, da izostrimo svoj sluh pred prihodom divjadi. Iz osnovnega profila LOV preidemo na profil FOKUS tako, da z daljšim pritiskom na gumb za jakost (+) le-tega zadržimo, dokler ne zaslišimo treh visokih tonov.

STRELJANJE – Profil »streljanje« je udoben profil z manjšim ojačanjem in ožjim zvočnim frekvenčnim spektrom. Je idealen, kadar nam zadostuje normalno zavedanje okolice, npr. na strelskem treningu na strelišču (preizkus risanic). Iz osnovnega profila LOV preidemo na profil STRELJANJE z daljšim pritiskom na gumb za vklop, zadržimo ga, dokler ne zaslišimo dveh piskov.

KOMUNIKACIJE – Jakost nastavimo na najnižjo, nato zadržimo pritisk na gumb (–), dokler ne zaslišimo treh nizkih tonov. V profilu komunikacije (ang. *Comms*) je zvok iz okolice izklopljen in naprava za zaščito sluha deluje samo s pasivno zaščito. Prek avdiovhoda (AUX) slišimo zvok iz naprave (radijska zveza, mobilni telefon ...), kar omogoča govorno sporazumevanje tudi v hrupnem okolju.

Glušniki Supreme-Pro X tehtajo 332 gramov, zaradi česar so lahki in jih je preprosto prenašati v nahrbtniku. Iz osnovnega položaja jih je mogoče hitro zložiti v še bolj »kompaktno« oz. čvrsto obliko.

Prileganje in občutek slušalk Supreme-Pro X sta odlična, njihova trdna konstrukcija in udobje jih na trgu uvrščata med najboljše slušalkke za zaščito sluha. Kot opazam na streliščih, nekaj najboljših in najbolj aktivnih strelcev uporablja prav model Pro-X. Glušniki Sordin Pro-X imajo ergonomsko oblikovane ušesne čašice, ki zagotavljajo udobno prileganje tudi med dolgotrajnim nošenjem. Naglavni trak je dobro nastavljen za različne velikosti glave. Naglavni trakovi so različni, najbolj najdražji glušniki (oboje glušnikov na testu) imajo pokrivala iz mehkega in vzdržljivega usnja, drugi iz tkanin Cordura. Med dodatno opremo sodi tudi pokrivalo iz signalno oranžne barve, s katerim oblečemo naglavni trak za boljšo vidnost lovca na stojišču.

Glušniki Sordin Supreme uporabljajo po dve (2) bateriji AAA, ki zdržita približno tristo ur uporabe. Samodejno se izklopi po štirih urah, če ju pustimo vklopljene. Po navadi bateriji zamenjamo vsako leto ob istem času. Posebnost je le svojstvena menjava baterij, a ko si enkrat preberemo navodila, je menjava zelo preprosta.

Test

Od podjetja Trgovina Lovca – Grosuplje, Davorin Marinč, s. p., sem na

Preprosto zložljive za lažji prenos

Dodatna oprema – signalni trak

vijak iz jekla, ki hermetično zapre popolnoma vodoodporen predal za baterije.

Vsi modeli Sordin Supreme Pro-X so popolnoma vodotesni. Pri Sordinu so programsko opremo razvili sami po načelu: »Le toliko finosti, kot je potrebno za odlično funkcionalnost, brez pretiravanja in tveganja za okvare.«

Povezljivost. Dodatno opremo lahko povežemo prek vgrajenih 3,5-mm vhodnih vrat AUX. Avdiovhod namreč omogoča priklop zunanjih naprav, kot so mobilni telefon, UKV-naprava, predvajalnik MP3.

So udobni. Nositi glušnike ves dan je izziv za vsakega lovca, kar pa je lažje z udobnimi glušniki, kot so Sordin Supreme. Zaradi mehkih tesnilnih obročkov iz gela so tako udobni, da včasih pozabimo, da jih nosimo. Poleg tega, da nudijo udobje, ki ga potrebujemo, se prilegajo ušesom tudi, ko nosimo očala, kar dodatno prispeva k učinkoviti zaščiti sluha.

Ploščate in tanke čašice glušnikov so izdelane iz trpežne plastike ABS in so

Štirje zvočni profili Sordin Supreme Pro-X Hunting

LOV – Lov je glavni zvočni profil za splošne namene. Zvočna slika je optimizirana za običajen lovski dan in uravnovesi jasn okoljski zvok, kot je govor, z udobnim nizkošumnim zvokom. Ko glušnike Sordin Supreme Pro-X Hunting vključimo, se profil sam nastavi na LOV.

FOKUS – Odlikuje ga močno ojačanje in širši frekvenčni spekter za največ-

Na lovu

Glušniki Sordin Pro-X v signalno oranžni barvi

test za nekaj mesecev dobil glušnike **Sordin Supreme Pro-X Hunting** olivno zelene barve in **Sordin Supreme Pro-X** signalno oranžne barve. Glušnike sem od pomladi do jeseni uporabljal pri lastnih vajah v streljanju na odprtem strelišču strelskega društva, na preizkusu risanic v moji LD kot član komisije, z njimi sem se udeležil lokalne strelske tekme v dinamičnem streljanju. Posodil sem jih

tudi sodelavcu in prijatelju **Gregorju Horženu** iz LD Dobrča, ki jih je nosil na lovu in jih uporabljal tudi na mednarodni strelski tekmi v Srbiji. Glušnike sem velikokrat vzel s seboj na lov, kjer sem ugotavljal, koliko bolje zaznavam zvoke iz okolice.

Naj zapišem še zanimivo zgodbo ob prvi uporabi glušnikov **Supreme Pro-X Hunting**. Ko sem jih – še preden sem prebral navodila – prvič uporabil na zaprtem strelišču, je bil profil ob vklopu samodejno nastavljen na »lov«. Dejansko sem v zaprtem prostoru slišal vsak korak, dih, premik predmetov na mizi, šumenje oblačil; v glavnem – vse sem slišal tako zelo dobro, da me je že rahlo motilo. Šele ko sem prebral navodila, sem ugotovil, da bi moral nastaviti glušnike na profil »streljanje«. Kot vedno je dobro najprej prebrati navodila za uporabo, obvezno pa si posebej dobro preberite navodila za menjavo baterij.

Aktivne glušnike **Sordin Supreme Pro-X** priporočam vsakemu lovcu, lovsko izvedbo Hunting pa predvsem lovcem s slabim ali že okvarjenim sluhom ter lovcem, ki si želijo divjad zaslišati mnogo prej, kot bi jo sicer.

Zaključek

Serijska glušnikov Sordin Supreme je bila prvenstveno zasnovana za učinkovito blaženje hrupa strelnega orožja. Zato so enako primerni za treninge na strelišču, za lovsko, strelsko športno in rekreativno streljanje. Serija Sordin Supreme je bila prvotno razvita za vojaške namene, zato o robustnosti serije Sordin Supreme ni dvoma. Pri podjetju Sordin navajajo, da je bilo ravnoesje med odličnostjo prevajanja zvoka in vzdržljivostjo ter dolgo življenjsko dobo že od samega začetka vgrajeno »v srce in dušo« serije Sordin Supreme. Glušniki Sordin so na voljo v različnih barvnih in drugih kombinacijah, tudi v zelo opazni oranžni barvi. Model Supreme Pro-X LED ima celo vgrajeno LED-lučko, ki jo vklopimo/izklopimo s hkratnim pritiskom obeh tipk za glasnost.

Za celotno ponudbo Sordin Supreme, vključno z modeli, zasnovanimi za lov in podrobnejši opis družine izdelkov, si oglejte spletne strani proizvajalca <https://www.sordin.com/hunting> ali pa povprašajte v **Trgovino Lovec Grosuplje** (01) 786 20 63. Za glušnike Sordin je jamstvo pet let.

Gregor Hodnik

Na kratko iz tujega tiska ...

ZDA: V zvezni državi Montana so bile ob reki Jefferson po napadu vidre poškodovane tri ženske, ki so se na reko odpravile z gumijastim čolnom. Med plovbo so zagledale dve vidri, od katerih je ena hitro zbežala in se skrila, druga pa je začela napadati čoln in ženske na njem. Po besedah vpletenih vidra ni prenehala z napadi, zato so zapustile čoln in se reševale na kopno. Šele nato je vidra prenehala z napadi in odplavala stran. Eno od poškodovanih žensk so morali odpeljati celo s helikopterjem v bolnišnico. Strokovnjaki Urada za ribe, divje živali in narodne parke domnevajo, da je vidra branila svoje mladiče. Ob reko so zato postavili opozorilne table, drugih ukrepov pa ne načrtujejo. (Jagen Weltweit internet)

Republika Južna Afrika: Po podatkih pristojnih vladnih agencij se je krivolov nosorogov v največjem narodnem parku Krüger zmanjšal kar za približno 50 %. V prvi polovici letošnjega leta so tako odkrili 42 primerov ilegalno ubitih nosorogov, kar je pol manj kot pred letom. V celotni državi so v tem času odkrili 231 ubitih nosorogov, kar je 11 % manj kot leto poprej. Za zmanjšanje krivolova naj bi bila najbolj zaslužna boljša organizacija in delovanje nadzorno-čuvske službe, pa tudi policije in drugih organov pregona. Razveseljivi so tudi rezultati projekta ponovne naselitve belih ali širokoustih nosorogov (*Ceratotherium simum*) v Demokratični republiki Kongo, kjer so bili zaradi krivolova nosorogi praktično iztrebljeni. V okviru projekta so doslej v prosto naravo izpustili 16 osebkov južne podvrste belih nosorogov, ki so jih pripeljali iz Južnoafriške republike v narodni parka Garamba na severovzhodu države. V prihodnjih letih naj bi dodajali še nove živali, skupno naj bi doselili 70 nosorogov. Pred tem naj bi v celotni državi živeli zgolj dve samici severne podvrste belega nosoroga. Skupna vrednost projekta ponovne naselitve nosorogov v Kongu je ocenjena na štiri milijone ameriških dolarjev. (Jagen Weltweit internet)

Nemčija: Po podatkih pristojne kinološke organizacije je bilo v letu 2022 v tej državi poleženih 6.296 mladičev jazbečarjev, kar je največ med lovskimi pasmami in pomeni drugo mesto med vsemi pasmami. Sledijo labradorci z 2.630

Evropski bizon ali zober (*Bison bonasus*)

mladiči in zlati prinašalci z 2.166, katerih velika večina sicer ni v lovskih rokah. Naslednji na seznamu so kratkodlaki nemški ptičarji (1.304), mali münsterlandci (1.227), parson russell terierji (603), nemški lovski terierji (590) ... Na splošno je bilo poleženih največ mladičev pasme nemški ovčar, in sicer 8.395. (Wild und Hund internet)

Nemčija: Tragična nesreča je nastala med lovom vran v bližini kraja Dötlingen-Ostrittum v zvezni deželi Spodnja Saška. V skritem čakališču sta sedela dva 18-letna lovca in čakala vrane. Med strelom naj bi se nesrečni lovec premaknil v strelno polje drugega lovca, prav ko je oddal strel. Na kraj nesreče so takoj poklicali prvo pomoč, ki pa je lahko zgolj potrdila smrtni primer. Tudi policija je po preiskavi nesreče potrdila, da je bilo najverjetneje nesrečno naključje. Druga nesreča pa je nastala v okraju Vorpommern-Rügen v zvezni deželi Mecklenburg-Vorpommern. Popoldne je 60-letni lovec odšel na lov na prežo. Pozneje je poklical na pomoč svojo ženo, saj se je ustrlel v nogo. Žena je takoj obvestila policijo in reševalce, niso pa natančno vedeli, kje je nesreča nastala. Kasneje je reševalno vozilo našlo nesrečnega lovca že mrtvega; ležal je ob svojem vozilu v neposredni bližini visoke preže. Postopki oživljanja ponesrečenca so bili žal neuspešni. Druga nesreča s srečnejšim koncem pa se je zgodila v zvezni deželi Nordrhein-Westfalen. Dva lovca sta bila skupaj ponoči na lovu. Ko sta se po lovu ob 2.20 vrnila do avtomobila, se je 52-letni lovec usedel na sovoznikov sedež, medtem ko se je 33-letnemu lovcu med praznjenjem sprožila puška. Krogla je prestrelila sovoznikov sedež, zadela

starejšega lovca v »zadnjo plat« in prestrelila vrata na njegovi strani. Čeprav je bila zelo huda poškodba, je poškodovani lovec po prevozu celo sam vkorakal v bližnjo bolnišnico. (Wild und Hund internet)

Nemčija: Nekoliko drugačna nesreča pa je nastala v bližini kraja Bad Berleburg-Winghausen v zvezni deželi Nordrhein-Westfalen. Ko je bil 35-letni lovec s svojim vozilom na poti do lovske hiše, je naletel na trop evropskih bizonov ali zobrov (*Bison bonasus*), ki so počasi prečkali cesto. Lovec je želel malo pospešiti zadevo, zato je z vozilom zapeljal proti tropu. Ena od živali se je odzvala z obrambnim napadom in z rogovi preluknjala sopotnikova vrata, potem pa se je umaknila k preostalim živalim. Pri tem je nastala škoda v višini približno 2.000 evrov. Na tamkajšnjem območju so zobre sicer naselili leta 2013 v okviru projekta ponovne naselitve. V prosto naravo so izpustili osem živali, ki pa so se razmeroma hitro množile, tako da zdajšnja številčnost ocenjujejo na približno 40 glav, ki živijo v dveh tropih. Ker se je projekt končal leta 2022, je bilo pravno vprašanje: Kdo je odgovoren za škodo, ki jo povzročajo zobri, zlasti na kmetijskih in gozdnih površinah? (Wild und Hund internet)

Nemčija: Nenavaden dogodek pa je nastal v bližini kraja Sternberg v zvezni deželi Mecklenburg-Vorpommern. Nekaj po eni uri zjutraj je 17- in 18-letnega moška napadel trop divjih prašičev, v katerem je bilo pet lanščakov. Po kratkem begu sta se napadena uspešno rešiti na drevo. Eden od obeh fantov je želel s svojim mobilnim telefonom poklicati pomoč, vendar mu je med

klicem telefon padel iz rok na tla med divje prašiče, tako da reševalci niso vedeli, kam natančno naj pošljejo ekipo. Na pomoč so priskočili tudi gasilci z droni. Reševalne ekipe na terenu so kmalu uspele zaslišati klice na pomoč, tako da so potem z dromom osvetlili mesto dogodka in brez težav preganili napadalne divje prašiče.

(Pirsch internet)

Norveška: Severni jeleni ali karibujji (*Rangifer tarandus*), ki živijo na severu te skandinavske države, so tradicionalno pomemben vir preživetja domorodnih prebivalcev. Ker se živali v iskanju hrane premikajo na velike razdalje, včasih zaidejo tudi čez državno mejo z Rusijo, kar pa prinaša težave, stroške in veliko birokratskega dela. Rusi za vsako žival, ki pride na njihovo stran, zahtevajo približno 4.300 evrov odškodnine za povzročeno škodo na travinju na njihovem ozemlju. V enem od odškodninskih zahtevkov so zahtevali približno štiri milijone evrov. Norvežani so se zato odločili, da je težav zaradi prehodov meje preveč in so uplenili 40 od 42 karibujev, ki so prehajali mejo. Hkrati so se odločili, da bodo ograjo, ki so jo sicer postavili že leta 1954, da bi karibujem preprečili prehajanje državne meje, ponovno postavili oz. popravili. Tako naj bi že do začetka oktobra obnovili 7 km ograje med krajema Hamborgvatnet in Storskog, kar naj bi stalo 348.000 evrov.

(Pirsch internet)

Švedska: V tej državi letošnja sezona lova ma medvede traja od 21. avgusta do 15. oktobra oz. do izpolnitve kvote v primeru predhodne uresničitve. Letos je tako dovoljen odstrel 649 medvedov. Že takoj na začetku lovne sezone pa je nastala nesreča, ki se je sicer srečno končala. V okraju Lundal je lovec s svojim 15-letnim sinom zasledoval medveda, ko se je le-ta nenadoma obrnil in ju napadel. Medved je najprej podrl in zelo poškodoval očeta. Ko je stal nad njim, je sin poskušal rešiti očeta in se s pestmi lotil medveda. Pri tem si je zlomil zapestje in dobil tudi rane po drugi roki. V tem času je na tleh ležečemu očetu vendarle uspelo oddati nekaj streliv, ki so končno pregnali medveda. Zelo poškodovanega lovca in njegovega sina so prepeljali v bolnišnico.

(Pirsch internet)

Pripravil: mag. Janko Mehle

TANJA POLANC

Srebrna ogrinjača

»S Stanovega roba po robu v vrh Velikega Češevika in potem po celotnem grebenu prek Malega Češevika proti Mojskemu vrhu, nato obrnem čez severno poseko k tebi.«

Igorju opišem svoj načrt lova. »V redu, čakal bom na severni poseki. Pa dober pogled!« še doda, preden izstopim iz terenskega vozila na Stanovi ravni.

»Tudi tebi dober pogled!« odvrnem.

Takoj sem na robu. Previdno se prebijam po strmem grebenu. Sledim gamsji stečini, ki od časa do časa zavije čez prepadne stene. Hodim po robu, vedno previdno in nikoli predrzno, saj se zavedam, da povsod, kamor stopijo gamsji parklji, ni prostora za moj korak.

Dovolj visoko sem že in pogled se ustavi na previsnem, s travo poraslem obrazu severnega dela Velikega Češevika. Dobro uhojene stečine na več mestih prečijo dvestometrsko prepadno steno, poraslo s travo in okrašeno z drobnimi nežno rožnatimi cvetovi divjega nageljna. Stopam naprej proti vrhu, oklepajoč se nizkih, kot sveder zvitihih bukovih dreves. V zameno za čudovit razgled jim je mati narava tu zgoraj ponudila borne in težke razmere za preživetje. Z močnimi koreninami se držijo kamnitega roba, medtem ko jih silovita burja s sunki in udarci zajeda z vseh strani. Močni so in 'tršasti', kot smo prebivalci Trnovske planote. Sam pogled na stokrat ovito drevje mi v misli prinese melodijo Ansambla Vrtnica, ki je prepeval: »Zmeraj na Trnovski planoti bom ostal, kjer sem korenine med kamenjem pognal. Sreča na Trnovski planoti je doma, veter mi o njej le šepeta ...«

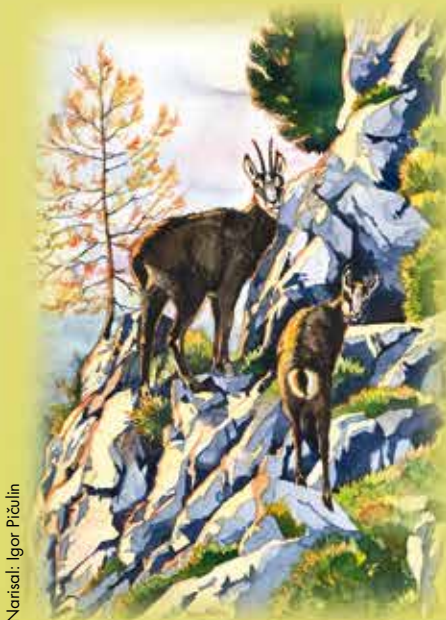
Med grmiči rododendrona, med skalovjem in bukovimi drevesci se kmalu povzpnem pod vrh Velikega Češevika. Nekoč je tod vodila lepa lovska stezica, zdaj pa sem gor poleg divjadi zaide le redke posameznike, ki si zaželi oteženo hojo, predvsem pa miru. Vrh je zavil v tišino, le ptice brskajo po suhem listju in polhi mečejo bukovco¹ z dreves. Prečim visok bukov gozd in se znajdem v vročini ter sopari težavne poseke. Visoke koprive in gosto malinje mi segajo do ramen. Bogato porasla poseka je polna kamenja in lukenj, vmes pa se skrivajo še številni ostanki vej in polomljenega drevja. Tu je vsak korak negotov. Nekje na sredini poseke se zazrem na svojo rojstno vas, Lokve. Razmišljam o domu ...

Med številnimi zdrsi in padci se končno prebijem iz labirinta strme poseke. Na kamnitem robu se usedem na podrto drevo. Prepotena, opečena od kopriv in opraskana zaradi številnih zdrsov. Kanci potu mi polzijo s čela. Priznati si moram, da me je južna poseka v sopari precej zdelala. Loteva se me nekakšna 'švohost', kot bi temu rekli stari Lokvarji. Sežem v žep in

si privoščim košček čokolade, ki me vedno spremlja na take podvige. Poglobim se v svoje spomine. Spomnim se naše pokojne Albine, moje tašče ... Ona mi je vedno dejala: »Veš, Tanja, prazen žakelj ne stoji pokonci.«

»In še res je tako,« si tiho rečem v mislih in že lezem čez gozdnat del proti vrhu zadnje poseke. Nato se previdno spustim na sedlo proti Malemu Češeviku.

Opazujem gamsa pod seboj. Na moji desni

Narisal: Igor Pičulin

nekaj zašumi. Iz objema gostega mladja počasi stopica rumeno srebrna postava. Oprezno pogleduje levo in desno. Njeni uhlji lovijo šume, ki ji niso domači. Tiho čepim ob sivi skali. Puško držim v rokah. Starka prihaja proti meni. Ponosno, preudarno, polna sebe. Vedno pozorna, kot bi hodila po rezilu noža, kot bi slutila, da nekaj ni v redu. Oster pogled prestreza pobočja, ko utrujeno stopa naprej. Precej zadaj ji sledi dve ali tri leta star gams. Sedaj nimam časa zanj, srebrnina kože me je očarala. Mirno, v tišini dvignem puško h kolenu. Sledim ji skozi strelni daljnogled. V meni vse gori. Srce mi močno razbija, adrenalin se je razlezel po vsem telesu. Vedno bliže je, tako močno jo čutim in bojim se, da me bo začutila tudi ona.

»Še korak naprej, da ne bo tako gosto,« si tiho govorim. Ko se njena postava premakne v okvir bukovega drevja in se najina pogleda srečata, odjekne strel.

Koza pade, njen spremljevalec zbeži. Na kratko sporočim Igorju in hitro je pri meni. Medtem stopim do nje in ji spoštljivo dam zadnji grizljaj.

Pobožam jo po mehkem srebrnem kožuhi. V

meni se prebudi čuden občutek, ki ga ni mogoče opisati. Neskončen mir mi leže na dušo, kot bi njen duh stopil vame. Napolnila me je z nečim večjim, večjim od mene, namenjenim le redkim.

»Hvala ti, boginja Diana! Hvala ti, da si izbrala mene! Hvala, da si prekrizala najini poti.« Igor mi izreče iskren lovski blagor in dá vejico plena. Sedemnajst obročkov sva naštela. Spoštljivih sedemnajst let! Kolikokrat je moj pogled izpred domače hiše na Lokvah zaneslo sem gor in kolikokrat je njenega poneslo dol na Lokve ... Stopali sva med visokim javorovim in bukovim drevjem, zrlj proti morju na jugu in hkrati na najvišjega očaka na severu, poslušali šum Trebušice z dna Govcev in zvok motorne žage iz samega osrčja naše planote. Obstali sva nad prepadom, kjer se gozdnati svet naglo prelomi in tod v rani pomladi zacveti najlepše cvetje. Kolikokrat je njena noga stopila med roza rododendron in kolikokrat sem si ga sama utrgala, da sem domov odnesla košček Govcev. Močna burja je kuštrala njeno dlako in moje lase. Jesenska megla je skrivala najine tihe korake po premočenem odpadlem listju ... Pred visoko snežno odejo se je s svojega vrha umaknila nižje proti Trebuši na severu, jaz pa južno proti Lokvam. Ko je sneg skopnel in je čemaž okrasil pobočja, sva se obe znova vrnili; vsaka s svoje strani.

Kdo bi vedel, kolikokrat sva se prej srečali, do tega poznega avgustovskega dne.

»... Kjer je lepa še starost, mi šumi Trnovski gozd. Zmeraj na Trnovski planoti bom ostal, kjer sem korenine med kamenjem pognal. Sreča na Trnovski planoti je doma, veter mi o njej le šepeta ...«

Točno teden je minil od dne, ko sva se poslednjič srečali. Sedim na starem panju in misli me zanesajo daleč nazaj. Pisalo se je leto 1994; sama sem obiskovala osnovno šolo, moja koza starka se je skotila v objemu teh gozdov. Kaj kmalu je začela mala kozica stopicati za mamo čez prepad in pečine, prek polic in osamelcev. Vanjo se je pretakala tista posebna moč, da preživi v tem svetu, da opravi svoje poslanstvo.

Pomladi so se vrstile druga za drugo. Obe sva rasli. Vsaka po svoje, vsaka drugače.

Obe sva ustvarili potomstvo. Ona je prek grebenov in sten vodila svoje mladiče, jaz pa sem v zadnjih letih po Trnovskem gozdu vodila svoja otročička.

V soparnih poletjih je kot vodnica čuvala svoj močan trop, sedaj pa je osamela tavalja čez greben, kjer si zavetje južnega gozdnatega pobočja podaja roko s severnim pobočjem divjih grap.

Kot verzi pesmi Ansambla Gorski cvet: »Življenje nepravilno je. Ko mlad si, drugim daješ vse, a ko ovneš, kakor cvet pustijo samesa te umreti ...«

¹ bukovca – žir

Jereb

Novembra po mokrem listju zadiši,
meglà iz grap se dviga,
iz hoste se kadi ...

»Cii, cii, cii, ciuj,« se oglasi
piščalka iz mačje kosti,
jereba vabi, da prileti ...

Premišljam in čakam,
prezebla dlan mi puško drži.
Čakam, pripravljen na strel ...

Nič se ne gane, jereba ni.
Nikoli več ne bo priletel,
poslednji že padel je in obnemel ...

PREDSTAVITEV PREDSEDNIŠKIH KANDIDATOV IN KANDIDATOV ZA ORGANE LZS

V skladu s smernicami tovrstnih objav, temeljnimi načeli uredniške politike in tudi v skladu z določili Zakona o volilni in referendumski kampanji (Uradni list RS, št. 41/07, 103/07 - ZPolS-D, 105/08 - odl. US, 11/11, 28/11 - odl. US, 98/13, 8/15, 6/18 - odl. US) je Uredniški odbor Lovca v povezavi z volitvami predsednika in organov LZS sklenil, da bo omogočil skrajšano predstavitev programov kandidatov za predsednika LZS in organov LZS tudi v našem glasilu. Opravljen je bil tudi jezikovni oz. lektorski poseg. Vrsten red obeh objavljenih besedil predsedniških kandidatov je urejen po abecednem redu začetnic priimkov kandidatov.

Uredniški odbor Lovca

Volitve predsednika in organov LZS za mandatno obdobje od 15. 1. 2024 do 15. 1. 2028

Članice Lavske zveze Slovenije (LZS) so v skladu s sklepom o razpisu volitev organov in predsednika LZS za mandatno obdobje od 15. 1. 2024 do 15. 1. 2028, ki ga je sprejel Upravni odbor LZS na 26. seji 13. 6. 2023, kandidirale svoje člane za organe LZS in za predsednika LZS. Kandidacijska konferenca LZS, ki je bila 31. avgusta 2023 v Lukovici, je določila liste kandidatov za predsednika LZS in za člane Nadzornega odbora LZS, Razsodišča in Odbora etičnega kodeksa, ki jih bodo predstavniki članic LZS volili na Občnem zboru LZS v decembru 2023, ter listo kandidatov za člane Upravnega odbora LZS, ki

jih bodo predstavniki članic LZS izvolili na delnih občnih zbora po volilnih okoliših v oktobru in novembru 2023.

Kandidata za predsednika sta **Darko But** in **Alojz Kovšca**, ki sta v skladu s 32. členom *Pravil LZS* predložila tudi program dela LZS za mandatno obdobje od 15. 1. 2024 do 15. 1. 2028.

Po abecednem vrstnem redu priimkov so bili na kandidacijske liste za organe LZS uvrščeni naslednji kandidati; **kandidati za člane Nadzornega odbora LZS so:** Dušan Čubej (volilni okoliš Gorica), Milan Jakomin (Brkinsko-Kraški volilni okoliš), Milan Jurkovič (volilni okoliš Koper), Peter Kovačec (volilni okoliš Ptuj - Ormož), Sandi Kranjc (volilni okoliš Novo mesto), Dušan Leskovec (volilni okoliš Koroška), Anton Lukančič (volilni okoliš Ljubljana), Franc Pintarič (volilni okoliš Prlekija), Milan Šajn (Postojnsko-Bistriški volilni okoliš), Matjaž Mlinar

(volilni okoliš Notranjska), Marjan Vernik (volilni okoliš Maribor).

Kandidati za člane Razsodišča so: Slavko Gomboc (volilni okoliš Prekmurje) Alojz Hvala (volilni okoliš Gorica), Jožef Jenko (Postojnsko-Bistriški volilni okoliš), Marjan Malek (volilni okoliš Maribor), Danimir Rebec (Brkinsko-Kraški volilni okoliš), Mirko Urbas (volilni okoliš Notranjska), Joško Verač (volilni okoliš Prlekija).

Kandidati za člane Odbora etičnega kodeksa so: Albert Lagoj (Postojnsko-Bistriški volilni okoliš), Ivan Lah (volilni okoliš Notranjska), Rudolf Majer (volilni okoliš Maribor), Lambert Pate (volilni okoliš Novo mesto), Jože Sivec (volilni okoliš Ljubljana), mag. Martin Smodiš (volilni okoliš Prekmurje), Marijan Sotlar (Brkinsko-Kraški volilni okoliš), Niko Šuštarčič (volilni okoliš Bela krajina), Viljem Tomat (volilni okoliš Gorenjska), Jakob Zorko (volilni okoliš Prlekija) in Samo Žerdoner (volilni okoliš Celje).

Kandidati za člane Upravnega odbora LZS: Miroslav Hudak (volilni okoliš Bela krajina, voli se en član), Andrej Sila (Brkinsko-Kraški volilni okoliš, voli se en član), Miroslav Freitag, Miha Finkšt, Zdravko Mastnak, Stevo Romanič, Florijan Rojnik, Janez Šumak (volilni okoliš Celje, voli se tri člane), Peter Belhar, Drago Goričan, Janez Logar (volilni okoliš Gorenjska, voli se dva člane), Silvo Batagelj, Miran

Štrukelj (volilni okoliš Gorica, voli se dva člane), Goran Šuler (volilni okoliš Gornje Posočje, voli se en član), Bojan Breitenberger (volilni okoliš Idrija, voli se en član), Branko Zlobko (volilni okoliš Kočevje, voli se en član), Vedran Prodan (volilni okoliš Koper, voli se en član), Tomaž Pinter, Jure Skobir, Samo Vončina (volilni okoliš Koroška, voli se dva člane), Alojz Albreht, mag. Lado Bradáč, Boštjan Plaznik, Miran Zupančič (volilni okoliš Ljubljana, voli se dva člane), Marjan Gselman, Franc Krivec, Ivan Žizek (volilni okoliš Maribor, voli se tri člane), Rajko Kovačič (volilni okoliš Notranjska, voli se en član), mag. Darja Gros, Franc Jarc (volilni okoliš Novo mesto, voli se dva člane), Franc Butara, Janez Krivec, Niko Marn ml., Branko Tucovič, Slavko Zakšek (volilni okoliš Posavje - Krško, voli se dva člane), mag. Aleš Klemenc, Danjel Saftič (Postojnsko-Bistriški volilni okoliš, voli se dva člane), dr. Arpad Köveš, Ludvik Rituper (volilni okoliš Prekmurje, voli se en član), Milan Kolarič (volilni okoliš Prlekija, voli se en član), Katka Kovačec, doc. dr. Srečko F. Krobe (volilni okoliš Ptuj - Ormož, voli se dva člane), Ivan Malešič, Miloš Roglič, Tomaž Trotovšek (volilni okoliš Zasavje, voli se dva člane).

Branko Reisman

Predsednik

Kandidacijske komisije LZS

Darko But

Rodil sem sem 4. 3. 1963 v Celju, po izobrazbi sem univerzitetni diplomirani obramboslovec in zaposlen na Ministrstvu za obrambo, Upravi RS za zaščito in reševanje. Na področju vodenja in organiziranja dela imam več kot 30-letne izkušnje. Nisem član nobene politične stranke. Več kot 40 let sem član Lovske družine Boč. Od leta 1986 opravljam razne funkcije v matični lovski družini; med drugim sem bil polnih 20 let starešina in bil ob izvolitvi najmlajši starešina lovske družine v Sloveniji. Bil sem član gojitvene komisije za muflone in divje prašiče na po-

gorju Boča. Deloval sem tudi v območni Savinjsko-Kozjanski zvezi lovskih družin Celje, na ravni Lovske zveze Slovenije pa sem do leta 2012 vodil Komisijo za lovski informacijski sistem. Končal sem strokovno usposabljanje za strelskega sodnika, lovskega čuvaja in lovskega mojstra. V zaključni nalogi z naslovom Poslovanje lovskih organizacij malo drugače sem predstavil predlog spremembe načina opravljanja nalog in informacijsko podporo tako za predstavitve naše dejavnosti širši javnosti kot tudi olajšanje dela lovskim družinam in območnim zvezam. Sem avtor spletne aplikacije LIS – LISJAK, ki je osrednji informacijski sistem na področju lovstva in ima več kot 7 MIO podatkov. Lovska zveza Slovenije me je odlikovala z znakom za lovske zasluge in z vsemi tremi redi za lovske zasluge (III., II. in I. stopnje).

Darko But, kandidat za predsednika LZS

Enotni in povezani – a brez fige v žepu – bomo izpolnili pričakovanja

Ključno vodilo mojega programa za prihodnji štiriletni mandat je dosledno uresničevanje nalog s področja lovstva, divjadi in varstva narave, olajšanje dela vodstvom na vseh ravneh lovske organizacije ter spoštovanje določil Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. Slovenski lovci smo vtikani v okolje, iz katerega izhajamo in lovimo ter opravljamo svoje delo in aktivnosti strokovno, nepoklicno, neplačano in prostovoljno, ker to želimo in ker to lahko. V 116 letih organiziranega lovstva na Slovenskem smo dokazali, da imamo bogate izkušnje in potrebno strokovno znanje, saj smo prav zato uspeli ohraniti veliko živalskih vrst in biotsko raznolikost v naših loviščih. Vse naše delovanje je, bo in mora tudi v prihodnje temeljiti na trajnostni rabi, ohranjanju vrstne pestrosti in na varstvu domorodne divjadi kot izjemnega obnovljivega naravnega vira (bogatstva) naše države. Toda brez varstva habitatov tega ni mogoče dosegati. Naša pomembna naloga v kontekstu zapletene varstva narave je ohranjanje zdravega in ljudem prijaznega

okolja. To je naša pomembna odgovornost, katere se moramo globoko zavedati, saj je človek s svojo dejavnostjo že zdavnaj porušil naravno ravnovesje. Zato moramo biti pozorni in kritični do vseh načrtovanih posegov v prostor, ki lahko prizadenejo pestrost domorodnih živalskih in rastlinskih vrst oziroma njihovih habitatov. Vsi, ki smo povezani z zeleno barvo pod lovskim klobukom, se moramo zavedati, da je lovec v tretjem tisočletju tudi naravovarstvenik. Moje delo, če bom izvoljen za predsednika Lovske zveze Slovenije (LZS), bo usmerjeno tudi k vrnitvi k izvornim etičnim in varstvenim načelom in zaobljubar slovenskega lovstva, ki pa jih bo, ob široki razpravi in konsenzu, treba prilagoditi sodobnemu času in zakonskim novostim. Zgodovinska in kulturna dediščina lovstva, ki jo ohranjamo in jo moramo tudi v prihodnje ohranjati za naše zanamce, je izjemna in je nihče nima pravice tajiti ali zavračati. Obstajajo vrednote, mimo katerih v lovski organizaciji ne moremo in ne smemo – lovsko tovarištvo, lovska pravičnost, lovska kultura in vse drugo, kar smo zapisali že v našem etičnem kodeksu. Torej ga spoštujemo!

V programu dela sem se osredotočil samo na ključna, predvsem

organizacijska področja. Glede na siceršnjo zaznavno togost naše organizacije moj program sledi ideji razvojne nadgradnje dozdajšnjega razvoja v štirih temeljnih podmenah: (1) proaktivno sodelovanje pri pripravi zakonodaje, da bodo rešitve ciljno usmerjene, smiselne, koristne, legitimne in praktično izvedljive ter tako dolgoročno uporabne; (2) sprotno prilagajanje lovske organizacije družbenim in okoljskim spremembam ter sistematična in hitra odzivnost na vse izzive na področju lovstva, trajnostnega upravljanja divjadi in varstva narave; (3) pomoč vodstvom lovskih organizacij na terenu (LD, ZLD oz. LZ); (4) informiranje in čim hitrejši informacijski pretok z vsemi mediji – vključno z našim lovskim glasilom Lovec, ki mora slediti toku časa, se grafično prenoviti in vnovič postati mnenjsko bolj odprt (pluralen), s popolno uredniško avtonomijo. Doseči je treba še boljše skladnost s spletno stranjo LZS, ZLD/LZ in čim prej tudi z lovskimi družinami na terenu.

Na področju zakonodaje moramo biti prepoznavni kot verodostojni partner in sodelovati pri pripravi predpisov že v fazi osnutka. Na tem področju moramo dejansko (v praksi) s še večjo proaktivnostjo LZS in ob zavedanju njenih nalog v strokovni in laični javnosti ustvariti večjo težo in pritisk, seveda z argumenti in na znanju temelječimi dejstvi. In tu bo odigralo ključno vlogo sporazumevanje (komuniciranje) in odnosi z javnostmi. Glede sprotne prilagajanja družbenim in okoljskim spremembam, s ciljem sistematičnega in odzivnejšega uresničevanja nalog s področja lovstva, upravljanja divjadi in varstva narave, se je treba nujno poenotiti glede vizije razvoja naše lovske organizacije do leta 2030 ter pripraviti tudi dolgoročno strategijo, v kateri bodo jasno določeni cilji razvoja. Temu mora slediti priprava akcijskega načrta, v katerem bo razčlenjeno uresničevanje strategije (na kakšen način, kdo in do kdaj – zelo konkretno in brez primesi populizma), saj je mogočih več poti do uresničitve posameznega cilja. Zato se moramo vsi odgovorni predhodno dogovoriti in poenotiti ter nato uresničevanje tudi neprestano spremljati. Strategija in akcijski načrt morata biti pripravljena do leta 2025. Za uresničevanje ciljev bodo vzpostavljene projektne skupine, ki morajo slediti osnovnemu cilju, to je boljši organiziranosti, učinkovitosti in hitrejši odzivnosti lovske organizacije, predvsem za-

radi bližajočega se roka podeljevanja novih koncesij (leta 2029). Ob tem je nujno povezovanje z obema resornima ministrstvom, Zavodom za gozdove Slovenije, Zavodom RS za varstvo narave ter Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije z vsemi tremi združenji občin ter z drugimi nevladnimi organizacijami s področja varstva narave. Seveda pa sprotno prilaganje terja tudi delno drugačno organiziranost LZS, in sicer na način projektne organiziranosti, proaktivnega delovanja in povečane operativnosti ter s tem učinkovitosti, vzpostavitve odgovornosti in prožnejše menjave članov. Ker je uresničevanje ambicioznih ciljev vedno pogojeno z zagotovitvijo zadostnih finančnih sredstev, je treba zelo odgovorno in podrobno proučiti možnosti zagotavljanja dodatnih virov financiranja tako iz proračunskih kot tudi evropskih virov (projektne financiranja) in morebitno ustanovitve namenskega sklada (fundacije), ponovno razmisliti o ideji ustanovitve Zavoda za lovstvo ter oceniti potrebo po uvedbi solidarnostne pomoči lovskim organizacijam v stiski. Naša pomembna naloga bo nenehna strokovna in druga pomoč našim članicam, v prvi vrsti lovskim družinam in njihovim vodstvom, da se bodo lahko v svojih okoljih hitro in učinkovito odzvali na vsa odprta vprašanja in izgoče težave. Doseči moramo, da bodo lovske družine neposredno vplivale na sprejemanje odločitev o vseh pomembnih zadevah lovstva, upravljanja divjadi in varstva narave. To pa lahko dosežemo samo z neposrednim medsebojnim informiranjem, standardiziranjem postopkov in funkcionalnimi usposabljanji, z izvedbo neposrednih volitev s pomočjo sodobnih tehnologij (i-volitve) ter vzpostavitvijo sistema evidentiranja in izmenjave dobrih praks. V najkrajšem času moramo s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije urediti problematiko prenosa lastništva zemljišč, ki jih uporabljajo lovske družine. To poglavje mora biti eno od prednostnih nalog novega vodstva LZS in sam se bom temu primerno tudi takoj osebno zavzel, da to dolgotrajno težavo spravimo z dnevnega reda v dobro lovskih družin.

Naše znanje, ob sočasni množičnosti in motiviranosti, je naša velika prednost, ki se jo zavedamo, a moramo kljub temu raziskovalni dejavnosti in strokovnemu izobraževanju ter usposabljanju na vseh ravneh nameniti še več skrbi. Nujno je treba posodobiti sistem

opravljanja temeljnih in obnovitvenih usposabljanj na hibridni način klasičnega in e-izobraževanja z uvedbo enotnejših gradiv in certificiranih predavateljev – vse tudi s ciljem zmanjšanja stroškov in potrebnega časa. S ciljem boljše informiranosti je treba pripraviti namensko aplikacijo za pametne telefone in starejšim članom pomagati pri uporabi. Ključni poudarek je treba dati tudi neprestanemu delu z mladimi, saj zagotavljajo nadaljnji obstoj lovske organizacije. Nenazadnje pa je treba, predvsem zaradi uresničevanja javne službe in javnih pooblastil, vzpostaviti enotno standardizirano neizogodno zavarovanje članov in

uporabnih (predpisano preizkušeni) lovskih psov, zavarovanje odgovornosti ter pravnega varstva.

Izziv in priložnosti je torej veliko. Ko se bomo notranje utrdili in trdno povezali za uresničevanje vseh nalog in našega plemenitega poslanstva, bomo vse programske cilje novega mandata lahko tudi dosegli. Poenotiti je treba različne interese in brez držanja »fige v žepu« podpreti vse dobre rešitve – v naše skupno dobro. Če bomo vlekli vsak na svoj konec, bomo samo še lažja tarča nasprotnikov sodobnega lova in lovstva! Tega pa nečemo in ne želimo postati.

Darko But

Alojz Kovšca

Rodil sem se 13. 9. 1965, stanujem pa v Veliki Račni pri Grosupljem. Po izobrazbi sem častnik oklepni enot, univerzitetni diplomirani politolog-obramboslovec, urarski mojster in zlatar-filigranist. Tekoče govorim angleško, hrvaško in srbsko. Preživljam se z delom v družinskem podjetju, ki se ukvarja s trgovino, urarstvom, graverstvom in zlatarstvom. Dosedanje izkušnje v organih upravljanja: dva mandata v krajevni skupnosti, en mandat v občinskem svetu Grosuplja, štiri mandate predsednik Območne obrtno-podjetniške

zbornice Ljubljana - Bežigrad, pet mandатов v skupščini Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije in štiri mandate v UO OZS, tri mandate v Državnem svetu, od tega en mandat predsednik Državnega sveta RS. S političnim delovanjem sem končal 12. 12. 2022. Poleg obrti, s katero se preživljam, sem aktiven v obrtno-zborničnem sistemu in LZS. Sem član in aktualni starešina Lovske družine Kozlek - Ilirska Bistrica, prej sem opravljal funkcijo člana in predsednika Disciplinske komisije LD. Za kandidaturu sem se odločil na predlog lovskih tovarišev in po presoji zmoglosti uspešnega opravljanja nalog predsednika Lovske zveze Slovenije, predvsem pa z željo po najboljših močeh prispevati k razvoju lovske organizacije, ohranitvi tradicionalnih vrednot in slovenske kulturne dediščine.

Alojz Kovšca, kandidat za predsednika LZS

Moj program dela

LZS je doslej delovala uspešno v interesu družbe kot celote, narave in lovcev, za kar velja zahvala dosedanjemu vodstvu. Dobre prakse je treba nadaljevati, čas in novonastale razmere pa terjajo tudi nekatere spremembe in izboljšave, ki sem jih strnil v sklope.

1. Nadaljevanje vseh potrebnih aktivnosti za sprejem zakona, s

katerim bodo lovskim družinam vrnjena zemljišča, ki so bila v nasprotju z ustavnim redom prenesena na Sklad kmetijskih zemljišč.

2. Proučitev lastninskih in uporabniških razmerij v povezavi z Zlatorogovo vilo in vseh novonastalih ekonomskih okoliščin po katastrofalnih poplavih na Koroškem in Gorenjskem, posvetovanje z vsemi članicami LZS ter skupno oblikovanje odločitve glede izgradnje nacionalnega lovskega centra v Lukovici.

3. Vsebinska in pravno-organizacijska prenova informacijskega sistema Lisjak, s katero si bo lovska organizacija zagotovila enakovreden položaj z uporabniki podatkov ter materialno nadomestilo za uporabo in obdelavo zbranih podatkov.

4. Oblikovanje in udejanjanje zahtev pri vzpostavljanju aktivne vloge LZS pri uvrščanju živalskih vrst med lovno divjad, oblikovanju gojitvenih načrtov in izvajanju ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

5. Začetek dialoga za sklenitev sporazumov o sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport, Ministrstvom za naravne vire in prostor, Ministrstvom za obrambo, Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in inovacije, na podlagi katerih bo LZS lahko aktivno sodelovala kot partner v nacionalnih in razvojnih projektih ter na tak način tudi pridobivala javna sredstva.

6. Začetek dialoga za sklenitev sporazumov o sodelovanju z Zvezo občin Slovenije, Skupnostjo občin Slovenije ter Zvezo mestnih občin Slovenije, na podlagi katerih bodo lahko območne zveze lovskih družin sklepale sporazume o sodelovanju z občinami pri lokalnih, državnih in mednarodnih razvojnih projektih.

7. Krepitev vloge območnih lovskih zvez in njihovega vpliva na delovanje LZS.

8. Oblikovanje programov na podlagi pozitivnih izkušenj posameznih območnih zvez lovskih družin za sodelovanje z organizacijami, ki tradicionalno privabljajo mlade, kot so taborniki, skavti, športna društva, in z izobraževalnimi institucijami (šolami), ki izvajajo biološke in naravovarstvene izobraževalne vsebine, ter usposabljanje lovskih družin za sodelovanje z navedenimi organizacijami, da bi se lovska dejavnost lahko predstavila čim širšemu krogu mladih, s čimer je mogoče večletni negativni trend staranja in osipanja članstva obrniti v pozitivno smer.

9. Poenotenje sistema izobraževanja na OZLD, pravičnejša razdelitev stroškov izobraževanja (izenačevanje stroškov za posameznega izobraževanca).

10. Uvedba izobraževanja za bodoče starešine, gospodarje, tajnike in blagajnike.

11. Reševanje neurejenosti pravnega statusa lovskih objektov vseh članic LZS, ki so večinoma vpisani v zemljiške knjige, vendar nimajo ustreznih uporabnih dovoljenj.

12. Natančnejša zakonska opredelitev statusa lovskih čuvajev, ki dejansko opravljajo javno službo, vendar ne prejemajo materialnih nadomestil in nimajo ustreznega zavarovanja.

13. Zakonska opredelitev statusa lovskega psa kot službenega psa in vodnika lovskega psa kot oblike opravljanja javne službe zaradi zagotavljanja njune pravne in materialne varnosti ter posledično večjega interesa lovcev za posedovanje in urjenje lovskih psov.

14. Oblikovanje dogovora, na podlagi katerega bi zavarovalne pogodbe za člane LZS, lovske goste in lovske pse sklepali na ravni LZS in ne več v posameznih LD.

15. Prihaja čas obnove koncesijskih pogodb, ki lahko prinese negativne spremembe, če sistem LZS ne bo ustrezno pripravljen. Odpreti nameravam dialog z lastniki in upravljavci zemljišč, državnimi organi in nevladnimi organizacijami, razreševati obstoječe konflikte ter se pripraviti na pogajanja glede višine koncesijskih dajatev, načina plačila in potencialnimi upravičenci.

16. Krepitev sodelovanja z okoljevarstvenimi organizacijami pri skupnih projektih, kot so prehodi in podhodi za divjad čez avtoceste in železnice.

17. Oblikovanje novih pristopov v odnosih z javnostjo, tudi z vključevanjem strokovnih zunanjih izvajalcev.

Programska izhodišča izražajo moj osebni pogled na stanje in morebitni razvoj dogodkov. Verjamem, da jih je v sodelovanju z UO in komisijami LZS ter s pomočjo območnih lovskih zvez in lovskih družin mogoče udejanjiti. Če mi bo zaupano vodenje lovske organizacije, se zavežem, da bom deloval transparentno, zavzeto in etično.

Dober pogled!

Alojz Kovšca

Vodna ujma solidarno še bolj povežala koroške lovce

Ob doslej najhujši naravni ujmi je bilo na koroškem območju najhujše v treh tamkajšnjih dolinah: Mežiški, Mislinjski in Zgornjedravski, ki verjetno ne bodo nikoli več tako lepe, urejene in idilične, kot so bile do avgustovske naravne katastrofe. Ogromna vodna ujma bo še dolgo kratila miren spanec tudi marsikaterim koroškemu »jagrom«. Predsednik Koroške lovske zveze, **Janez Švab** je, še vedno pod močnimi poplavnimi vtisi posebej za Lovca povedal: »Proti jutru s 4. na 5. avgust smo se Korošci prebudili v dan, ki ni obetal nič dobrega. Že navsezgodaj so se oglasile opozorilne sirene, ki so nam oznanjale splošno nevarnost. Črnjani smo bili že od prejšnjega neurja zelo prestrašeni in negotovi, ko je velik zemeljski plaz zdrsnil vse do Javorskega potoka, ki se v Črni izliva v reko Mežo. V sušnih razmerah so tukajšnji vodotoki nedolžni, saj so le nekateri lahko poganjali majhne mline, že za pogon manjše žage pa je bilo vode premalo. Toda tokrat je bilo drugače, kajti še tako majhni potoki so prerasli v ogromne hudournike, ki so rušili in odnašali vse pred seboj. Začeli so se premikati tudi številni drugi zemeljski plazovi ob in nad hudourniki.« Združena Javorski in Ludranski potok sta z marsikaterega dvorišča začela odnašati avtomobile, garaže, celo gospodarska poslopja, hloedovino, podirala mostove in si naredila povsem novo hudourniško strugo skozi naselje Črna na Koroškem. Tudi potok Bistra in še posebno večja reka Meža sta prestopili in podobno divjali.

Foto: Franc Rotar

Avgustovska naravna katastrofa je v sicer idiličnem koroškem kraju Črna na Koroškem pustila izjemno razdejanje.

V Žerjavu se jim je pridružil še pobesnel Jazbinski potok. »Vsa ta grmeča gmota vode, kamenja, blata in vsega, kar so na svoji poti dosegle vode, je drvela in rohnela proti Mežici in dalje proti nekoliko razširjeni dolini, Poljani, Prevaljam in Ravnam na Koroškem. Narasle vode so nezadržno vdirale v hiše občanov, marsikje pa jih kar poplavljalje. Sreča v nesreči je bila, da se je vse to dogajalo v zgodnjih jutranjih urah, ko si ljudje v temi niso niti upali reševati svojega premoženja. Verjetno je prav to preprečilo, da ob tej naravni katastrofi ni bilo človeških žrtev,« je še ved-

no prepričan zaskrbljen prvi mož koroškega lovstva.

Ogroženi tudi številni lovci

V koroški krajini še ni bilo takšne naravne katastrofe. Ne pomnijo je niti najstarejši prebivalci, ki so v preteklosti morali že preživeti žerjavsko »svinčeno moro«, kar tiri velike gozdne požare in ne nazadnje tudi hude razmere v vojni za Slovenijo. »Tudi naši koroški »jagri« so na različne načine doživljali poplavno katastrofo. Največ jih namreč živi izven središč naselij, ob potokih, rekah in hudournikih, tudi nad ali pod strmimi hribi, ki tudi danes še vedno plazijo. Kar nekaj jih je bilo zelo

ogroženih in oškodovanih zaradi plazov in pobesnelih voda. Mnogim je zalilo kleti in pritlične dele hiš, v eni hiši pa bivanje sploh ni več varno. Dvema lovcema je voda odnesla avtomobile, nekaj pa jih je bilo pošteno zalitih z muljem. Voda jim je uničila proizvodne delavnice, enemu tudi delavnico za prepariranje živali. Lovcu iz Koprivne - Tople je odneslo manjšo žago in precej narezanega lesa. »Ko je pogovor nanesel na reševanje zadev, je Švab povedal: »Zato smo se v okviru KLZ takoj odločili, da najbolj prizadetim lovcem pomagamo z denarjem. Od lovskih družin smo dobili podatke o tistih, ki so potrebni nujne solidarne pomoči (od vsake družine dva največja oškodovanca, da sredstev ne bi preveč drobili). Solidarni rezervni sklad naše območne lovske zveze smo z dva tisoč evrov povečali na deset tisoč. Ta denar smo takoj razdelili trinajstim prizadetim lovcem iz sedmih LD: LD Jamnica - Prevalje, LD Peca - Mežica, LD Koprivna - Topla, LD Strojna, LD Bistra, LD Pogorevc in LD Podgorje. Manjšo vsoto denarja smo nakazali tudi naši računovodkinji, ki je bila prav tako oškodovana. Pohvalno je, da so posamezni naši lovci tudi osebno nesebično pomagali pri odpravljanju posledic vodne katastrofe. Marsikje so se celo odločili, da bodo kakšno skupno delovno akcijo namenili odpravljanju posledic tudi na travnikih in pašnikih lastnikov zemljišč, kjer sicer tudi lovimo. Razveseljivo je, da se je tudi tokrat med koroškimi »jagri« pokazalo iskreno in nesebično tovarištvo, izjemna solidarnost in povezanost, zlasti pa skrb drug za drugega. To pa so tisti temelji, ki še vedno odlikujejo našo lovsko organizacijo,« je še ponosno dodal in poudaril Janez Švab.

Franc Rotar

Deveti tabor mladih v S-K ZLD CELJE

Tako kot prejšnja leta smo tudi letos ob sodelovanju prizadevnih članov **LD Rečica pri Laškem** organizirali že deveti tabor mladih, ki je potekal od 16. do 19. avgusta. Nanj so starši prijavili dvajset otrok. Dva se zaradi objektivnih razlogov kasneje nista mogla udeležiti tabora. Otroci so bili iz različnih krajev celjskega območja. Tako kot vsa leta doslej smo bili tudi letos nastanjeni v planinskem domu na Šmohorju, kjer nas je oskrbnica **Breda** razvajala ves čas nastanitve.

Dopoldanski čas prvega dne

Foto: Darko Kolar

Skupinska spominska fotografija udeležencev devetega lovskega tabora mladih z vodjem tabora (v sredi) pred planinskim domom na Šmohorju

Sodelovanje mladih rok pri izdelavi nove lovske preže v LD Rečica pri Laškem

Druga skupina otrok je na Kolesjakovem pograbila in očistila krmno njivo.

je bil namenjen predstavitvi lovstva kot dejavnosti, zgodovini lova, lovskega orožja, šeg in navad ter uporabi lovskega roga. Popoldanski čas pa je bil namenjen seznanitvi z različnimi vrstami lovskih rogov, ki jih lovci uporabljamo pri lovu in na lovskih prireditvah. Konec sklopa predavanja prvega dne je bil namenjen tudi predstavitvi lova s sokoli (sokolarstva), kjer so se otroci seznanili s katerimi vrstami ujed je pri nas dovoljeno loviti. Lov s sokoli je predstavil član Sokolarske zveze Slovenije **Herbert Goriup**.

Zvečer so otroci in lovci odšli v lovišče, kjer so z visokih prež opazovali izstop divjadi na pašo. Vreme za čakanje in opazovanje je bilo idealno, saj so praktično vsi, ki so bili na prežah, tudi videli divjad. Od velike divjadi so videli predvsem srnjak in muflone, od male pa lisice, jazbeca in poljske zajce. Glede na dober večerni izhod divjadi je bil na koncu tudi primeren plen nekaterih lovcev: uplenili so muflonje jagnje, jazbeca in lisico. Po končanem lovu smo pred planinskim domom poskrbeli za pozdrav lovini.

Naslednji dan je bil namenjen spoznavanju lovskotehničnih objektov in njihovega namena. Na kraju, imenovanem Fižolovo, je bila predvidena postavitev nove preže in odstranitev stare že dotrajane, na Kolesjakovem

pa je bilo načrtovano čiščenje krmne njive. Zato smo se razdelili v dve skupini: ena je pod vodstvom strokovnega tajnika S-K ZLD Celje odšla na krmno njivo, ki smo jo pograbili, druga pod vodstvom gospodarja LD Rečica pri Laškem **Jožeta Gašperčiča** pa je s pomočjo lovcev **Boštjana Šmerca**, **Roka Goloba** in **Jake Lavrina** odstranila staro prežo ter se lotila izdelave nove. Ker je bil les že pripravljen, je tudi delo hitro steklo. Prav tako so na mestu, kjer bo stala nova preža, zaradi lažjega pregleda očistili gozdni rob. Zaradi obilice dela nam preže ni uspelo dokončati, za kar bodo poskrbeli domači lovci.

Po kosilu je sledilo predavanje, namenjeno spoznavanju divjadi, ki živi na območju Slovenije. Otroci so se seznanili tudi z oblikami in načini lovov, ki jih poznamo lovci na Celjskem.

Popoldanski sklop predavanj smo sklenili s spoznavanjem drevesnih in grmovnih vrst na območju Šmohorja. V ta namen jih je revirni gozdar Rok Golob odpeljal v gozd, kjer jih je seznanjal z značilnostmi tamkajšnjih drevesnih vrst in značilnostmi gozdnega ekosistema.

Po popoldanskem počitku in prostih aktivnostih je spremstvu lovcev sledil še večerni izhod v lovišče. Tudi tokrat je bila Diana naklonjena lovcem: uplenili so dve muflonji jagnjeti, ki so jima

izkazali poslednjo čast s pozdravom lovini.

Zadnji dan je bil namenjen lovski kinologiji in streljanju z MK-puško na tarčo srnjak. Po zajtrku smo se odpravili v lovski dom LD Rečica pri Laškem, kjer so nas že čakali vodniki lovskih psov. Izkušen vodnik psa in dolgoletni kinolog **Anton Savorgnani** je otrokom predstavil pasemske skupine lovskih psov in njihovo delo na lovu. Nato so vodniki s svojimi štirinožci pokazali še vaje poslušnosti in ubogljivosti. Na koncu je bil tudi prikaz dela lovskega psa po umetni krvni sledi.

Po kinološkem zaključku so se otroci pomerili na strelskem tekmovanju z MK-puško, kar so vzeli zelo resno, saj so bili za prva tri mesta pripravljeni pokali in priznanja.

Na strelišču so otroci prihajali v parih, da je bilo zadoščeno vsem varnostnim ukrepom. Vendar tisti dan za fante ni bil najbolj srečen za streljanje. Po izjavah, ki so jih dajali po streljanju, je skoraj vsem nagajala svetloba in pihal je rahel vetrc. Skratka, po njihovem mnenju razmere niso bile najboljše, zato so tudi slabše streljali kot lani in so jih premagala dekleta, ki jih vremenske neugodnosti niso kaj dosti motile in so odlično opravile nalogo. Zato se je zgodilo, česar fantje niso pričakovali niti v sanjah: z daleč najboljšim rezultatom je zmagala Kaja Smole,

Eli Maček pa se je ponesrečil zadnji strel za drugo mesto. Tako je bil končni vrstni red: 1. **Kaja Smole**, 2. **Tarik Mateuš** in 3. **Tim Mastnak Gričar**.

Po končanem streljanju smo se vrnili v planinski dom, kjer so otroke že čakali starši. Sledil je zaključek tabora. Kot prvi je vse prisotne pozdravil podpredsednik S-K ZLD Celje **Darko Kolar**. V imenu LD Rečica pri Laškem, katere člani so v večernih urah vodili mlade udeležence tabora na preže, je starešina **Gregor Horjak** staršem pohvalil vse udeležence glede discipline in zavzetosti, ki so jo pokazali na taboru. Strokovni tajnik **Zdravko Mastnak**, ki je bil vse dni tabora z njimi in skrbel, da je potekalo vse tako, kot mora, pa se jim je zahvalil za zaupanje, zavzetost in udeležbo na taboru, kar so izkazovali vse tri dni, ko so bili skupaj. Na koncu so vsi otroci prejeli priznanje za udeležbo na taboru, najboljši v streljanju pa tudi pokal za prvo, drugo in tretje mesto. Sledilo je še skupno kosilo, s katerim smo tudi sklenili letošnje druženje.

Da smo lahko uspešno izvedli tabor mladih, se na tem mestu zahvaljujem vsem predavateljem in prizadevnim članom LD Rečica pri Laškem, ki so otroke oba večera varno spremljali na visoke preže, od koder so lahko opazovali divjad.

Zdravko Mastnak,
strokovni tajnik S-K ZLD Celje

Liga ZLD Ljubljana 2023

Spomladanski čas je strelcem lige naklonil lepe sončne vikende, ki smo jih z veseljem preživeli na streliščih v družbi tovarišev.

Prvo kolo lige, ki je bilo 16. 4. 2023, je že kar tradicionalno gostila **LD Medvode**. Ob obetu

prijetnega vremena smo se od 8. ure naprej zbrali na strelišču in čas do uradnega začetka tekmovanja izkoristili za prijavo posameznih tekmovalcev ali ekip ter poravnavo štartnine. Ob uradnem začetku Lige ZLD Ljubljana 2023 je **Jani Šivc**, predsednik komisije za strelstvo, na kratko nagovoril zbrane tekmovalce. Napovedal je potek lige, predstavil sodnike v sesta-

vi **Simon Japelj** (LD Vrhnika), **Evgen Makuc** (LD Rakitna), **Janez Marinč** (LD Grosuplje) in **Milko Vrbinc** (LD Grosuplje) ter vsem zaželel čim boljše rezultate. Tekma je potekala gladko in brez zapletov. Ob koncu tekmovanja, ko smo se že vsi zvrstili na strelišču, smo si privoščili okusno malico, za katero so poskrbeli pripravniki in člani LD gostiteljice.

Na strelišču **LD Lukovica** smo 23. 4. 2023 po pozdravnem nagovoru njihovega novega starešine v sončnem in že kar malo vročem vremenu odstreljali drugo kolo lige. Med tekmo smo z visoko ležečega strelišča LD Lukovica lahko uživali v prav posebno lepem razgledu na okoliške kraje v dolini in na cerkvice po vrhovih bližnjih hribov. Poudariti je treba,

Foto: Miha Moškon

Najboljši strelci po končani Ligi ZLD Ljubljana v družbi strelskih sodnikov, članov strelske komisije ZLD in predstavnikov LZS, ki so jim izročili zaslužene medalje in veliki prehodni pokal Lige ZLD Ljubljana.

da smo bili navdušeni nad gostoljubjem oskrbnice lovske kočice LD Lukovica, ki je poskrbela za okusno jutranjo kavo in sladke priboljške, po koncu tekmovanja pa tudi za okusno malico skupaj z drugimi tovariši iz LD Lukovica.

Poleg vsakoletnih disciplin *A-trapa*, malega in velikega, smo tudi tokrat organizirali tekmo v *kompaku*; letos prvič dve koli, in sicer na Jančah (Tuji Grm). Po poprejšnjem dogovoru s Francijem Konciljo je bil prvi uradni trening v soboto, 29. 4., naslednji dan pa je bila tekma dvakrat po 25 polobov.

Tudi drugo kolo kompaka je potekalo na Jančah slab mesec kasneje, in sicer na dokaj zahtevni postavitvi, vključno s simultankami, rafali ipd. V obeh kolih je nastopilo 28 naših strelcev, ki so po koncu tekme zelo pohvalili potek tekme, strelišče in osebje. Franciju in fantom, ki so poskrbeli za organizacijo, se lepo zahvaljujemo in se priporočamo tudi v prihodnje.

V tretje je 21. 5. 2023 kolo lige gostila LD Rakitna, kjer nas je sprejel in nagovoril starešina Marjan Šivic. V prijetno toplem soncu je tekma potekala umirjeno in brez zapletov. Med tekmovanjem so se nam pridružile tudi krave in telički z bližnjega pašnika. Prav zanimivo jih je bilo opazovati in ugotoviti, da jih naši

strelci niso prav nič vznemirjali pri paši. Po končani ligi smo opravili še izbirno tekmovanje strelcev za državno prvenstvo (DP) z risanico velikega kalibra. Po tekmi so nas gostitelji pogostili z odlično malico, med katero so na plan prišli že rezultati, ki so nakazovali, kdo so letos potencialni favoriti v posameznih kategorijah, kar je še bolj podžgalo strelski tekmovalni duh.

Člani LD Motnik – Špitalič so 3. 6. 2023 organizirali tekmovanje v disciplini *bežeči merjasec*, ki je bilo hkrati tudi izbirno tekmovanje za DP. Barve in ime ZLD Ljubljana je zastopalo 18 strelcev.

Že naslednji dan, 4. 6. 2023, smo se zbrali na četrtem kolu lige na strelišču LD Grosuplje. Po razdelitvi štartnih števil smo se odpravili na strelišči za *A-trap* in *MK* in že kmalu smo zaslišali prve strele. Lepo vreme je omogočilo dobre rezultate, člani in članice LD Grosuplje pa so kot po navadi poskrbeli za odlično organizacijo in pogostitev. Pripravniki so urno menjavali tarče na strelišču, veliko dela so imeli tudi sodniki oz. člani komisije za strelstvo ZLD Ljubljana, ki so vestno in natančno ocenjevali – vsak v svoji kategoriji.

Gostiteljica zadnjega kola 11. 6. 2023 je bila tokrat prvič LD Mokrc. Napetost in pričakovanja pred začetkom zadnje tekme so bila velika. Nekateri strelci so

potekalo območno tekmovanje v streljanju s puško risanico na strelišču LD Timav - Vreme na Zavrhu. Letos se je tekmovanja udeležilo devet strelskih ekip, in sicer iz LD Črna jama, LD Hrenovice, LD Javornik Postojna, LD Trnovo, LD Tabor Zagorje, LD Pivka, LD

Rezultati

Superveterani: v kategoriji *A-trap* Ljubiša Pavlovič, LD Ig; v kategoriji *MK* Janez Pavli, LD Rakovnik in v kombinaciji (*A-trap* in *MK*) Ljubiša Pavlovič, LD Ig.

Veterani: v kategorijah *A-trap* Tomaž Korošec, LD Lukovica; v kategoriji *MK* Jani Šivc, LD Ig in v kombinaciji Tomaž Korošec, LD Lukovica.

Člani: v kategoriji *A-trap* Milko Vrbinc, v kategoriji *MK* in kombinaciji pa Marko Fujan, oba LD Grosuplje.

Risanica velikega kalibra: Milko Vrbinc (1.), Marko Fujan (2.) in Matjaž Rutar (3.); vsi trije LD Grosuplje.

Kombinacija (*A-trap* in *kompak*): Tomaž Korošec, LD Lukovica (1.), Milko Vrbinc, LD Grosuplje (2.) in Evgen Makuc, LD Rakitna (3.)

Rezultati ekip: najboljši v kategoriji *A-trap* so bili člani LD Grosuplje, enako v kategoriji *MK* in posledično prav tako v skupnem seštevku, zato si je ekipa iz Grosuplja tudi letos (tako kot lani) pristrreljala veliki prehodni pokal lige ZLD Ljubljana.

V kvalifikacijah za DP so bili najboljši trije posamezniki: Milko Vrbinc, LD Grosuplje (1.), Tomaž Korošec, LD Lukovica (2.) in Damjan Porenta, LD Rakovnik (3.)

bili prvič na novem strelišču, v katerega so letos marljivi člani LD Mokrc, na čelu z zaslužnim strelskim referentom Tonetom Mlakarjem in starešino Milanom Jakičem, vložili še posebno veliko truda, sredstev in prostovoljnih delovnih ur. Po zbranih prijavah nas je nagovoril starešina LD Mokrc, ki je v nekaj stavkih strnil zgodovino in zanimive okoliščine, ki so vplivale na nastanek LD Mokrc. Zaželel nam je, da bi se na novem strelišču imeli lepo in si pristrreljali dobre rezultate. Vse je potekalo hitro in po ustaljenem redu. Ko smo se vsi zvrstili na strelišču, smo si v njihovi zastekleni jedilnici privoščili zaslužno malico, ki jo je za nas prijazno pripravila ekipa članov in članic LD gostiteljice. Ekipa za računalniški vnos in zbir rezultatov je hitela z delom, da je vnesla še rezultate zadnjega kola, odštela najslabši rezultat v posamezni kategoriji in poskrbela za vse seštevke s končno razvrstitvijo. Rezultate smo natisnili in jih izobesili vsem na ogled. Takoj nato je sledila končna podelitev prisluženih medalj, pokalov in nagrad, ki so jih podelili podpredsednik ZLD Ljubljana in člana UO LZS Miran Zupančič in direktor strokovnih služb LZS mag. Božo Zakrajšek.

Omeniti velja le nekaj najboljših rezultatov, vse preostale pa si lahko ogledate na spletni strani ZLD Ljubljana pod zavihkom *Dogodki*.

Jani Šivc je ob koncu povedal: »Z nedeljskim finalom smo zaključili našo ligo in izbirne tekme za DP. Vsem se iz srca zahvaljujem za vztrajanje na kar osmih kolih in vam vsem in vsakemu posebej čestitam za osvojena mesta. Ne glede na vse ste zame prav vsi zmagovalci in lovci strelci s katerimi se mi je bilo v čast in veselje družiti skozi vsa tekmovalna kola.

V imenu komisije za strelstvo in v svojem imenu se zahvaljujem prav vsem LD gostiteljicam, da smo lahko tekmovali na njihovih streliščih. Hvala tudi članom komisije za strelstvo; Janezu Marincu, Evgenu Makucu, Simonu Japlju in Milku Vrbincu za vso strokovno delo in pomoč ter varno izvedbo na vseh kolih. Ne nazadnje velika hvala tudi predsedniku ZLD Ljubljana mag. Ladu Bradaču in celotnemu vodstvu ZLD Ljubljana za vso pomoč in podporo ter Ani in Mihi Černiču za pomoč pri vodenju vseh rezultatov!«

Ana Černič

Tekmovanje v streljanju z risanico 2023 v Postojnsko-Bistriški ZLD

V nedeljo, 25. 6. 2023, je na podlagi programa izobraževanja Postojnsko-Bistriške ZLD

Gradišče Košana (dve ekipi) in LD Prestranek.

Prvo mesto v streljanju je osvojila ekipa LD Črna jama, drugo LD Tabor - Zagorje, tretje LD Pivka, četrto LD Hrenovice in peto LD Gradišče - Košana (ekipa št. 2).

Med posamezniki je bil prvi

Jaka Lepčihar iz LD Pivka, drugi Mitja Vidrih iz LD Črna jama, tretji Gregor Černač iz LD Pivka, četrto mesto pa so si delili Jernej Bittner iz LD Hrenovice, Nevio Sever iz LD Javornik Postojna in Pavel Bizjak iz LD Črna jama.

Ekipa in posamezniki so za

Foto: Martin Kavčič

Udeleženci junijskega tekmovanja Postojnsko-Bistriške ZLD v streljanju z risanico

osvojena mesta prejeli pokale, priznanja in medalje ter praktične nagrade.

Območna tekmovanja so se v skladu z določili Pravilnika o lovskem strelstvu LZS (v okviru programa za usposabljanje iz varnega ravnanja z lovskim orožjem) in izvedbe izobraževanja za nove lovce udeležili tudi lovski pripravniki P-B ZLD in ZLD Notranjske pod vodstvom predavatelja **Božidarja Štembergerja**.

Postojnsko-Bistriška ZLD se zahvaljuje območnim LD in članom za njihovo udeležbo ter organizacijam, ki so omogočile prireditve; to so bili: Rebec, d. o. o., Avantura Trade, d. o. o., trgovina SLOVARMS, Zavarovalnica Triglav, d. d. in LD Timav - Vreme.

Aleš Klemenc

Odprtje prenovljene lovske koče v LD Mokrc

V čudovitem in s soncem ob-
sijanem zgodnjem jesenskem
popoldnevu smo se 2. 9. 2023 **čla-
ni LD Mokrc** zbrali v Bukovcu na
priložnostnem dogodku ob odprtju
prenovljene lovske koče. Nekaj
naših lovcev je s seboj pripeljalo
tudi svoje družice, ki so kasneje
pridno pomagale pri strežbi in
s svojo prisotnostjo poskrbele,
da smo bili res pravi »ljudje«. Dogodka se je udeležilo tudi
nekaj predstavnikov darovalcev
sredstev in materialnih dobrin, ki
so vsak na svoj način prispevali k
obnovi našega lovskega objekta.
Pridružil se nam je še edini pre-
bivalec vasi Bukovec in naš velik
prijatelj **Janko Intihar** z ženo in
sinovoma, ki je med drugim po-
skrbel za ureditev parkirišča za
vse udeležence in nasul gozdno
cesto, ki vodi do lovske koče.

Naprej je vse zbrane prisrčno

pozdravil starešina LD Mokrc
Milan Jakič in v priložnostnem
nagovoru opisal zgodovino lovske
koče, ki jo v prispevku tudi na
kratko predstavljam.

Na mestu, kjer je zdaj lovska
koča v Starem Bukovcu, je že v
18. stoletju stala kajža, ki je bila
sicer nekaj večja od zdajšnje koče.
V njej so živeli Strletovi, sorodni-
ki Koščakov iz Bukovca, majhne
notranjske vasi na obronkih
kanjona rečice Iške. Med drugo
svetovno vojno je bila med roško
ofenzivo omenjena kajža požgana,
potomci zadnjih prebivalcev pa še
vedno živijo v Nemčiji. Nato so se
leta 1958 člani nekdanje LD Rob,
ki je bila na tem območju ustanov-
ljena po vojni, odločili zgraditi
lovsko kočo na ruševinah stare
kajže. **Alojz Strle** (Koščakov)
je odstopil zemljišče in lovci so
udarniško začeli z gradnjo. Zidarja
sta peš prihajala delat iz Rut, lovci
pa so se vsako nedeljo pripeljali s
kolesi ali motorji in jima pomagali
pri gradnji. V enem letu jim je
uspelo spraviti hišo pod streho

Foto: Arhiv Boža Zakrajška

Prenovljena lovska koča LD Mokrc v Bukovcu

tako, da so jo leta 1959 že toliko
uredili, da so proslavili odprtje
in jo predali v uporabo. Koča
je bila prvotno pokrita s staro
kritino, dimnik je bil dotrajan, po
vodo pa so hodili h koritu, ki je v
neposredni bližini in še dandanes
slovi po odlični »gorski vodi«. Tudi
dostop je bil otežen, zato so leta
1970 lovci kočo prekrili, sezidali
nov dimnik in vodnjak (»štirno«),
odkopali hribček pred
kočo in nasuli brežino.

V preteklosti je bila koča kar
dobro obiskana; lovci z družinami
so hodili na počitnice, vedno je
bila polna tudi ob lovu na jelena
v roku (tudi po štirinajst lovcev je
sočasno prenočilo v njej). Žal jo
je sčasoma zob časa začel najedati
in treba je bilo ukrepati. Tako
smo v letu 2015 najprej uredili
lastništvo zemljišča. Sprva je v
letu začetka del sicer obstajala
neka pogodba, vendar nikoli ni
bilo uradnega prepisa. Prijazni
Alojz Strle nam je brezplačno
odstopil svoje 3/7 parcele tako,

da imamo zdaj 120 m² lastnih
površin.

Leta 2021 smo po nekaj letih
premora končno na občnem zboru
LD sklenili, da bomo začeli s
temeljito obnovo in posodobitvijo
objekta ter se takoj lotili dela. Še
v istem letu smo s prostovoljnimi
delom naredili nadstrešek, izoli-
rali ostrežje in zamenjali kritino;
opravili smo 525 prostovoljnih
ur. Nato smo dela nadaljevali tudi
v letu 2022, ko smo preuredili
drvarnico, namestili fotovoltai-
ko in vodno črpalko, preuredi-
li podstrežje za spanje, s čimer
smo v pritličju pridobili prostor
za druženje. Z malo nostalgije
smo uredili tudi bivalni prostor in
ohranili večino prvotne opreme. V
letu 2022 smo člani prostovoljno
opravili 266 ur. Letos pa smo se
v glavnem ukvarjali z urejanjem
okoliš: položili smo pralne plo-
šče okrog koče in pod nad-
streškom, razširili brežino, na-
peljali zemljo in posejali travo.
Poskrbeli smo tudi za zunanji

Foto: Arhiv Boža Zakrajška

Člani LD Mokrc na prireditvi ob odprtju prenovljene lovske koče

videz koče z barvanjem fasade in »cokla«, v notranjosti pa za manjkajočo novo opremo. Tudi pri teh delih smo opravili 244 prostovoljnih delovnih ur. Končni seštevek delovnih ur je pokazal 1035 ur, ki so jih opravili člani naše LD, ki so hoteli/želeli sodelovati. Nekateri so jih prispevali več, nekateri manj, nekateri pa tudi nič. Tako je pač pri naših lovcih! Pripadnost skupnosti pokažeš že tako, da zanjo prostovoljno in neplačano kaj narediš ali pa vsaj kaj prispevaš, kot so to na-

redili nekateri člani naše LD in darovalci, ki jih ne bom posebej izpostavljaj in omenjal. Oni so darovali fotovoltaike, kosilnice, les, strešno kritino ali pa so poskrbeli za brezplačne pogostitve ali opravili brezplačna strokovna opravila. Zagotovo pa velja največja zahvala za vodenje in organizacijo prenove predvsem starešini Milanu Jakiču, še posebno pa oskrbniku lovskih koč v naši LD **Slavku Rodetu**.

Na dan odprtja sta bila skupen ogled lovske koče in seveda

obvezna »lovska zakuska«. Ob dobri hrani in pijači ter pekovski »mojstrovinah«, ki so jih pripravile žene naših lovcev, je potekalo prijetno druženje, kot ga v naši LD že dolgo ni bilo. Nekateri naši mlajši lovci so z velikim zanimanjem poslušali pripovedi o gradnji prvotne lovske koče pred šestdesetimi leti in o lovskih doživetjih, ki so se dogajala v njej ter so dandanes žal le še ustno izročilo in trajen spomin na čase, ki jih ne bo nikoli več. Res so bili tisto lepi

in srečni časi, ko je naše očete družilo pravo in iskreno lovsko tovarštvo, ko sta vladali sloga in pripadnost zeleni bratovščini in jih je lov resnično zbliževal. Morda pa smo ob tem dogodku vsi prisotni le prispevali nekaj, da bi se taki časi spet vrnil in bo naša prenovljena lovska koča postala stičišče pristnega lovskega tovarštva. Le kdo izmed nas lovcev si tega ne bi resnično želel.

Božo Zakrajšek

Ko zapojejo abrahamovci

Vendar ne kar katerikoli abrahamovci, ampak člani **Lovskega pevskega zbora (LPZ) Globoko**, zbora, ki deluje neprekinjeno že polnih 50 let. Žal se je moralo praznovanje prilagoditi ukrepom zaradi covid-19.

LPZ Globoko je skupaj s prijatelji, sovaščani in drugimi gosti 10. decembra 2022 proslavil svoj veliki jubilej. Slovenska pesem, med ljudmi vedno bolj cenjena, spremlja naš mali narod skozi dolgo obdobje njegovega obstoja, skozi vse lepe in žal tudi žalostne trenutke. Naše izgnance je spremljala v težkih trenutkih daleč od doma in v negotovosti glede prihodnosti.

Med članstvom LD Globoko je bila pesem vedno prisotna na zadnjih pogonih, ob skupni malici med lovom, po delovni akciji in še kje. Razmišljanje o organiziranem udejstvovanju v tej zvrsti kulture se je porodilo med najbolj navdušenimi lovci - pevci okrog leta 1970, LPZ Globoko pa je začel s svojim delom leta 1971. Z izkušenim zborovodjem **Mihom Halerjem** iz sosednjih Artič (ki je tudi na tem koncertu »odmahal« eno pesem) je kmalu začel nastopati v domačem kraju

in bližnji okolici, svoj prvi uradni nastop pa je imel ob praznovanju občinskega praznika že istega leta (Občina Brežice ga praznuje 28. oktobra).

O zboru je bilo napisano domala že vse, toda kljub vsemu nekaj kratkih informacij za naše mlade člane, ki o tem še niso imeli možnosti slišati. V zboru so začeli prepevati pevci, člani LD Globoko, že po dveh letih so se jim pridružili še drugi pevsko nadarjeni lovci in drugi pevci iz kraja in tako je zbor v »najboljših« letih štel od 25 do 30 članov. Leta 1980 je umetniško vodenje prevzel **Franc Kene**, sicer tudi ustanovni član zbora, v zboru pa vztraja še vedno kot njegov predsednik in seveda pevec. Umetniški vodja (iteljica) je sedaj **Mileva Kralj Buzeti**, nekaj časa pa ga je vodila **Mateja Rožman Lubšina**.

Verjetno članom zelene bratovščine ni treba posebej poudarjati, da je leta 1974 zbor organiziral *1. Srečanje lovskih pevskih zborov Slovenije* in da je nato prireditev prerasla slovenske okvire. Pozneje je zbor prevzel še organizacijo 10., 20. in 30. in 40. Srečanja slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov v Globokem in je edina tovrstna skupina, ki se je udeležila vseh dosedanjih srečanj.

Foto: arhiv LPZ Globoko

Abrahamovci s prvim zborovodjem Mihom Halerjem

Decembra 2013 se je zbor kadrovskega pomladil. Starejši pevci so prenehali aktivno prepevati v zboru (so pa še naprej aktivni v skupini ljudskih pevcev, saj pač ne moreš kar prenehati peti). Nadomestili so jih mlajši in na nastopu v Splitu, februarja 2014, je zbor prvič javno nastopil v pomlajeni zasedbi. Ob jubileju pa so stopili skupaj in tako združili mladost ter izkušnje na koncertu.

Zbor je prejemnik številnih priznanj in odlikovanj, med njimi reda za lovske zasluge III. in II. stopnje ter Zlatorogove plakete, večkratni prejemnik plakete Občine Brežice ter priznanj ZKD in JSKD. Ob jubileju 40-letnice je zbor iz rok takratnega predsednika LZS, mag. **Srečka F. Kropeta**, zbor prejel tudi plaketo za lovskega kulta I. stopnje. Tudi nekaj priznanj je ob jubileju pričalo o pomembnosti zbora. Hrvaška lovska zveza je zboru podelila zlati znak za lovskega kulta, izročil ga je **Ignac Štruel**. **Slavko Štiberc**, predsednik Komisije za lovskega kulta pri LZ Maribor, je zboru izročil spominsko plaketo zveze, hkrati pa poudaril, da žal v imenu LZS ne more podeliti nobenega odlikovanja več, saj je zbor prejel že vsa. S priložnostnimi darili so se zvrstili še mnogi drugi, tako **ZLD Posavja - Krško**, **Krajevna**

skupnost, **Združenje praporščakov** ... Zbor pa ni pozabil na živče ustanovne člane, katerim je izročil posebno zahvalo; prejeli so jo **Miljan Zidanič** in **Franc Kene** kot še aktivna člana, kot nekdanji člani pa **Jože Kocjan**, **Franc Strgar** in **Jože Grmovšek**.

LPZ Globoko redno nastopa na prireditvah v domačem kraju in zunaj njega (v zadnjem času tudi v državah nekdanje skupne države), saj si je nabral že blizu tristo nastopov na koncertih, revijah, lovskih slavnostih in drugih priložnostih. Za slavnostni koncert je v goste povabil *Dobovske rogistre*, *Hubertove rogistre* iz prekmurja, *Kraljevca na Sutli* in *Vokalno skupino Barbara*, ki ima med njimi še posebno mesto. To je ženski sestav in skupaj z LPZ Globoko velikokrat nastopajo kot mešani pevski zbor.

Po končanem koncertu so se vsi zbrani – nastopajoči, gosti in obiskovalci – udeležili priložnostne pogostitve, kjer ob dobri volji ni manjkala lepa pesem. In kot se spodobi ob takem praznovanju, so abrahamovci dobili tudi torto. Tako so na najlepši način sklenili prijeten večer. Z mislimi pa so bili že naprej, saj vsi pričakujejo 50. Srečanje LPZ in skupin rogistov – in kje neki – spet v Globokem.

Dušan Lepšina

Foto: arhiv LPZ Globoko

Ustanovni člani s predsednikom KD Globoko Jankom Kržanom

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Stanislav Gobec, LD Boč
Alojz Andrej Ivančič, LD Čezsoča
Kristl Ogris, LD Bled
Adolf Vranešič, LD Adlešiči

90 let

Miha Letonje, LD Oljka
Milan Treven, LD Rovte
Serafin Turk, LD Istra Gračiče
Franc Vidrih, LD Rakek
Damjan Vindšnur, LD Trnovski gozd
Stojan Vojnovič st., LD Šentrupert

85 let

Maksimiljan Berglez, LD Fram
Maksimiljan Brečko, LD Oplotnica
Franc Doberšek, LD Makole
Martin Frece, LD Jurklošter
Franc Gornik, LD Grahovo
Franc Hlade, LD Gaj nad Mariborom
Jože Jazbec, LD Bojansko - Štore
Edvard Krašna, LD Nanos
Milan Leskovar, LD Vurmat
Miroslav Marušič, LD Trstelj Kostanjevica
Vladimir Meštrovič, LD Rečica pri Laškem
Franc Radovan, LD Šentjernej
Stanislav Ratek, LD Vinski Vrhovi
Jože Režek, LD Metlika
Franc Rupnik, LD Otavnik
Sergij Štok, LD Gaberk - Divača

80 let

Anton Boldirev, LD Polskava
Rudolf Čmak, LD Banja Loka - Kostel
Ernest Demšar, LD Gorenja vas
Stanislav Dežman, LD Trbovlje
Mihael Dolžan, LD Dobrča
Drago Fišer, LD Grgar
Stanislav Frangež, LD Ormož
Maks Ivančič, LD Boris Kidrič
Janez Jaklič, LD Jošt Kranj
Franc Jezeršek, LD Storžič
Jurij Korošec, LD Stara Fužina
Janez Leskovec, LD Toško Čelo
Martin Odar, LD Stara Fužina
Maksimiljan Oserban, LD Jamnica
Franc Papež, LD Pesnica - Jarenina
Franc Pečnik, LD Žalec
Franc Podbreznik, LD Solčava
Štefan Rajniš, LD Kompas Peskovci
Jožef Sevšek, LD Rakitna
Otto Willi Sevšek, LD Kostanjevica na Krki
Silvester Sorč, LD Porezen
Anton Sveršina, LD Dole pri Litiji
Karel Šolinc, LD Braslovče
Mirko Bogomir Štucin, LD Bled
Mirko Urleb, LD Ruše
Martin Zupančič, LD Litija
Ivan Žičkar, LD Globoko

75 let

Stojan Benčič, LD Videž - Kozina
Martin Bobič, LD Šentjernej
Mirko Feltrin, LD Planota
Marjan Gorup, LD Vrhe
Konrad Hoheger, LD Murska Sobota
Janez Janež, LD Mokrc
Stanislav Kaučič, LD Gornja Radgona
Simon Koležnik, LD Janžev Vrh
Karel Kotnik, LD Kranjska Gora
Francišek Kotnik, LD Slovenj Gradec
Rafael Kranjc, LD Brestanica
Zdenko Kuzmin, LD Gorica

Franc Maček, LD Radovci
Anton Matavž, LD Vitanje
Ivan Mrčinko, LD Podlehnik
Franc Nosan, LD Dolenja vas
Boris Petelin, LD Šmarje
Boris Drago Petelin, LD Kras Dutovlje
Žarko Petrovčič, LD Gorica
Stanislav Planinc, LD Dravinja - Majšperk
Franc Polovič, LD Dobova
Stanko Rozman, LD Strojna Ravne na Koroškem
Momčilo Savič, LD Cirkulane
Stanislav Simšič, LD Bukovje
Leo Šešerko, LD Gornje Jezero
Janez Škrli, LD Babno Polje
Matjaž Šturm, LD Brezovica
Zvonko Šuklje, LD Suhor
Drago Šušmelj, LD Trnovski gozd
Stanislav Šušmelj, LD Trnovski gozd
Vojko Varšek, LD Kras Dutovlje
Ivan Zalar, LD Cajnarje
Karol Žiberna, LD Timav Vreme

70 let

Marijan Artič, LD Slovenske Konjice
Bogomir Čreslovnik, LD Zeleni Vrh Vuzenica
Zdenko Čuš, LD Pobrežje - Miklavž
Franc Drmaž, LD Kostanjevica na Krki
Miloš Drnovšček, LD Dobrovo
Anton Fenrih, LD Bistrica ob Sotli
Danilo Forstnarič, LD Šmarje
Maksimiljan Gale, LD Izola
Stanko Greif, LD Starše
Ivan Iskra, LD Kozlek
Viktor Jevnišek, LD Pristava
Rudolf Klopčič, LD Mlinše
Matjaž Kogej, LD Rakek
Janez Konrad, LD Radenci
Franc Kozel, LD Ptuj
Karel Kozole, LD Studenec - Veliki Trn
Karel Krivec, LD Solčava
Dušan Lep, LD Boč na Kozjaku
Jožef Lilek, LD Paloma - Sladki Vrh
Milan Lončarevič, LD Vojnik
Marjan Lorber, LD Paloma - Sladki Vrh
Janko Lorber, LD Paloma - Sladki Vrh
Drago Merhar, LD Dolenja vas
Marija Merva, LD Pogorevc
Stanislav Močnik, LD Otavnik
Nada Obreza, LD Timav Vreme
Franc Panjan, LD Dragatuš
Lambert Pate, LD Mirna Peč
Milena Perovšek, LD Velike Lašče
Zdravko Plementaš, LD Rogatec
Franc Podpečan, LD Žalec
Janko Pokeržnik, LD Janžev Vrh
Drago Rituper, LD Bled
Roman Setnikar, LD Martin Krpan Bloke
Zdenko Skok, LD Kanal
Stanislav Šemen, LD Kočevje
Stanko Škraban, LD Murska Sobota
Franc Šmigoc, LD Leskovec v Halozah
Jože Šošterič, LD Brestanica
Marjan Štiblar, LD Murska Sobota
Branko Veren, LD Prosenjakovci
Borislav Vesel, LD Babno Polje
Daniel Vivod, LD Dramlje
Boris Volk, LD Gorica
Aleksander Železnik, LD Dol pri Hrastniku

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*.

Življenje teče hitro. Zato pravimo, da ni pomembno, koliko let življenja imaš, ampak koliko življenja je v teh letih. Tako je 29. 9. 2023 dočkal svojo 70-letnico naš dolgoletni starešina LD Vinski Vrhovi **Anton Šnajder**. Preleki so mu ob voščilu rekli: »Lepo si si včkal.« V dandanašnjih dneh to ni ravno zavidljiva starost, sploh pa za nekoga, ki ga v času kosila nikoli ni doma; ali je v lovskega domu ali pa v goricih (pivnici). Znan je kot dober vinogradnik, ki ima zelo dobro, vendar pa zelo »redko« vino. Malokdaj ga »kušamo«, so rekli poznavalci. No, pa se najde tudi dan, ko vino iz temne pivnice preide na svetlo mizo v lovskega domu. Morda bo naslednjih 70 let to pogostejši pojav.

Naš slavljencec je v lovske vrste stopil leta 1974 in leta 1976 opravil lovski izpit. Stari jagri vedo povedati, da je bilo to leto, ko je vsak, ki je pristopil k izpitu, ga tudi opravil. Tudi prav, mi, mlajša generacija, s tem nismo obremenjeni, čeprav je bilo težje. Ves čas od začetka je Tonček zvest LD Vinski Vrhovi, čeprav zelo pogosto zahaja v pobrateno LD Borovnica, kjer trži svojo kapljico iz pivnice. Tam povedo, da je vino zelo dobro, vendar »bolj slabo gre«. Njegov matični list Lisjaka je zelo poln podatkov že samo v rubriki izobraževanja. Značilen dokaz, da je naš starešina ukažljivo bitje, s čimer daje zgled mlajši lovci, ki mu bolj ali manj sledimo. Njegovo delo in zavzetost je opazila tudi LZS in mu za zavzeto delo na lovskega področju podelila vrsto odlikovanj in priznanj, in sicer: znak za lovske zasluge, reda III. in II. Stopnje, prejel je tudi jubilejni znak za 40 let članstva v lovske organizaciji.

Glede na svoja leta v lovske organizaciji je in še opravlja različne funkcije tako v matični LD kot tudi na ravni območne ZLD Ptuj - Ormož. Tako je v LD opravljal že vse glavne funkcije, razen tajniških. Prvič je bil starešina v letih od 2007 do 2011 in nato od leta 2015, kar pa še vedno traja. Funkcija starešine v tem obdobju in v preteklosti ni bila edina funkcija, tudi zdaj jih opravlja več hkrati. Naštevaje vseh funkcij bi zanj lahko pomenilo, da ga bomo morda prosili še za katero.

Anton je zavzet član naše LD, dosleden starešina, ki zna povezati člane v aktivnosti in delo brez prisile ter z nasmehom na obrazu. Zaradi njega tudi disciplinska komisija nima veliko dela, kazni za neumnosti izreče kar sam v obliki »projektnih nalog«, kot je na primer ureditev zbiralnice za uplenjeno divjad, pa za izdelavo raznih pripomočkov okrog zbiralnice in lovskega doma. Skratka, družino vodi na svojevrsten način, ki pa deluje in daje rezultate.

Zelo veliko truda in aktivnosti je skupaj z drugimi člani vlagal glede zemljišč lovske družine, urejena je brunarica z vsemi »pritiklinami«, v obnovi je lovski dom in še bi lahko naštevali. Po njegovi zaslugi je v kraju vidna velika aktivnost LD v sodelovanju z občino in krajevnima skupnostma Miklavž pri Ormožu in Kog. Je glavna gonilna sila pri organizaciji in vključevanju LD v občinski in krajevni praznik, pri organizaciji strelskih tekem, piknikov članstva in po novem tudi pri organizaciji mladinskih lovskega tabora. V zadnjem letu je dobil še večji zagon pri delu. Staremu tajniku je namreč potekel

mandat in je dobil novo tajnico, ki mu je pri finančah kar malo zmešala pamet – in, glej ga zlomka, naenkrat nova kuhinja v lovskega domu. Zaradi nove kadrovske odločitve se lovci v lovskega domu sicer malo muzamo, ampak smo vsi zadovoljni.

Če pod vsem napisanim potegnemo črto, je treba priznati, da je res zavzet starešina, ki posluša mnenja drugih, jih tudi upošteva, zna reševati spore – stvari nasploh dobro potekajo! Ima tudi svoje hibe, kdo od nas jih nima, a so vse v sprejemljivi meri.

Dragi Tonček, naš starešina, še na mnoga leta ti želimo, ostani zdrav in nasmejan! Veselimo se praznovanja tvoje 70-letnice, če bo morda še letos.

LD Vinski Vrhovi – S. F. K.

lovcu **Jožefu (Pepiju) Prinčiču** ob visokem, petindevetdesetem življenjskem jubileju, ki ga je praznoval 28. avgusta 2023.

Pepi se je rodil leta 1928 v Jazbinah, ki so zdaj v Italiji in sodijo v Občino Števerjan, takrat pa so bile del Občine Kojsko. Otroštvo je kot sin kolona preživel v Dolnjem Cerovu, prva velika življenjska preizkušnja pa je bil njegov odhod k partizanom leta 1945. Opravljal je pomembno vlogo kurirja in se večkrat znašel v nevarnostih, ki so se še zaostrele, ko so ga približno tri tedne pred koncem vojne premestili v bataljon. V zadnjih krčih druge svetovne vojne so bile bitke z Nemci v Nadiških in Terskih dolinah zelo hude, a je po čudežu vse preživel brez posledic, saj je bataljon moral izvrševati celo po dva napada dnevno.

Pri trindvajsetih letih se je slavljencec poročil s pokojno Franciško Klanjšček in si izbral poklic kmetja, kateremu se je tako predano posvetil, da je ženino kmetijo krepko povečal in postal eden največjih kmetov na števerjanskem koncu. V zakonu sta se jima rodila hči Sandra in sin Ivan, ki je žal umrl pred dvema letoma.

Klic v lovske vrste je Jožef Prinčič zaslišal pri tridesetih, a ga je tako prevzel, da mu je zvest še vedno. V ljubih mu Brdih pozna domala vse živalske stečine, skrivne koticke narave, njegove ravne cevi pa segajo tudi onkraj meje. Med prvimi je namreč stkal stike s sosednjo LD Sabotin, sam pa je bil vrsto let starešina LD Jazbine. V vrstah zamejskih slovenskih lovcov se ga hvaležno spominjamo tudi kot enega izmed prvih članov Društva slovenskih lovcov Furlanije-Juljske krajine – Doberdob. Svoje najboljše lovske moči pa je posvečal predvsem mladim, saj se je odlikoval kot izredno natančen in razgledan mentor. Izobrazil je veliko generacij zamejskih lovcov in jih še posebej opozarjal na lovske etiketo. V DSL F-JK – Doberdob je slavljencec še vedno aktiven, za dolgoletno prijateljstvo pa so mu priznanje podelili tudi v LD Sabotin. Prinčič je poleg v lovstvu pustil svoj prispevek tudi v domačem političnem življenju in bil dvakrat izvoljen v občinski svet.

Ob praznovanju 95. rojstnega dneva Ti, dragi lovski tovariši Pepi, želimo še veliko lovskega uspehov!

Oddor D. S. L. F. - J. K. - Doberdob – Ž. Š.

Male zelene celice – zabavno tekmovanje lovskih krožkov

Letos smo na Srednji gozdarski, lesarski in zdravstveni šoli (SGLZŠ) Postojna v okviru majskih praznovanj organizirali tudi *Male zelene celice*. Tekmovanje se je že dobro

uveljavilo, kljub vsemu pa smo letos gostili le dve ekipi. Pet nadobudnih dijakov prvega letnika programa *gozdarski tehnik* je letos sestavljalo ekipo **SGLZŠ Postojna**, petčlanska ekipa **SLGŠ Maribor** pa je imela tudi dijakinjo, kar je razveseljivo.

Tekmovanje je obsegalo več vsebinskih sklopov in različnih vrst vprašanj ter nalog. Vrstni red

Med seboj sta tekmovali dve petčlanski ekipi dijakov.

Za zmagovalno ekipo je bil pripravljen prehodni pokal - lovsko palico.

Vse foto: Božidar Kunej

so določali »puzli« – razrezana koledarska slika volka, ki jo je najhitreje sestavila domača ekipa in začelo se je *tekmovanje v trditvah*. Pozorno poslušanje je bilo nujno. Med vsebinami zgodovine lovstva, etičnega kodeksa, lovskega izobraževanja, lovske opreme in kinologije sta bili ekipi kar izenačeni. Ekipa je lahko »joker rogovje« (odpadla veja rogovja srnjakov) vnovčila pred postavljenim vprašanjem; samo s šili prineslo + eno točko, vilarja + dve in šesteraka + tri točke; rezultat se je lahko hitro spreminjal.

Sledili so odgovori na vprašanja, ki so bila zahtevnejša in tudi vredna več točk. Odgovori na tematiko o mali divjadi, šegah in

navadah, divjačini, biotehničnih delih ter načinih lova so bili na zavidljivo visoki ravni in v skupnem seštevku so v prednost prišli gostje iz Maribora.

Zatem je bilo je strokovno predavanje **Darija Horačka** iz trgovine Avantura. Strokovno je predstavil več vrst optičnih pripomočkov, ki so jih vsi udeleženci tudi lahko preskušali in primerjali. Poučno je bilo primerjanje tehnološko in cenovno različnih izvedb daljnogledov, strelnih daljnogledov in nočne optike. Vsi smo pridobili marsikatero dobro izkušnjo ali si potrdili lastna opažanja in ocene.

Sledilo je tekmovanje v praktičnem prikazu uporabe rukala za vabljenje jelena in piščali za vabljenje srnjaka, kar je bilo kar zanimivo. Še zanimivejša pa je bila tematika *divjačina*, kjer so ugotavljali vrsto mesa, ki je bilo v salami. To je bila obenem predjed, saj smo nato odšli na kosilo v šolsko jedilnico. Po okusnem kosilu (zahvala kuharicam SGLZŠ!) smo imeli še eno delovno nalogo; tokrat na poligonu nismo streljali, ampak smo nastavljali pasti za polhe. Tudi to je bilo napeto in pestro, sekunde so hitro bežale, jezički pasti pa so se ob trku ob drevo sprožili in odnašali (minus oz. odbitne) točke.

V učilnici smo sešteli zbrane točke in razglasili zmagovalno ekipo za letoš (2023) – **zmagala je ekipa SLGŠ Maribor** in domov odnesla prehodni pokal (lovsko palico).

Kot se spodobi za tekmovanje, so bile za vse tekmovalce pripravljene nagrade. Na tem mestu je treba izreči veliko zahvalo **Komisiji za delo z mladimi Lovske zveze Slovenije**, ki je zagotovila praktične nagrade in poravnala stroške pogostitve. Vsak tekmovalec je prejel priročnik *Divjad in lovstvo* ter igro *Ravnovesje v naravi*.

Gregor Češarek

Pet prizadevnih dijakov prvega letnika programa *gozdarski tehnik* je letos sestavljalo ekipo **SGLZŠ Postojna**, petčlanska ekipa **SLGŠ Maribor** pa je imela v svoji vrsti tudi dijakinjo. Prav slednja ekipa je v zabavnem tekmovanju *Male zelene celice* zmagala in odnesla s seboj prehodni pokal – lovsko palico.

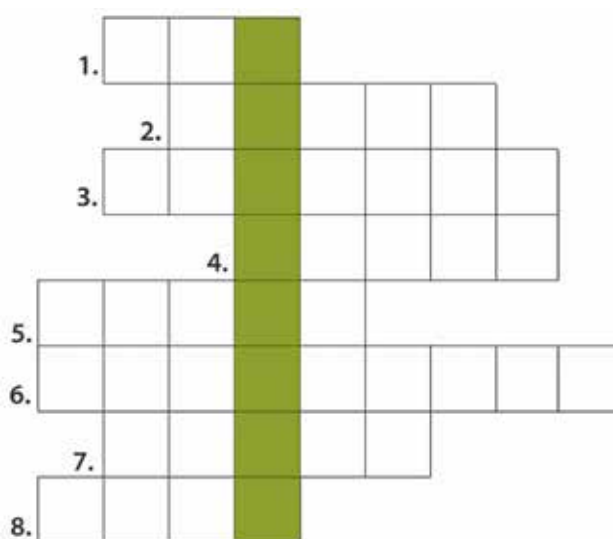
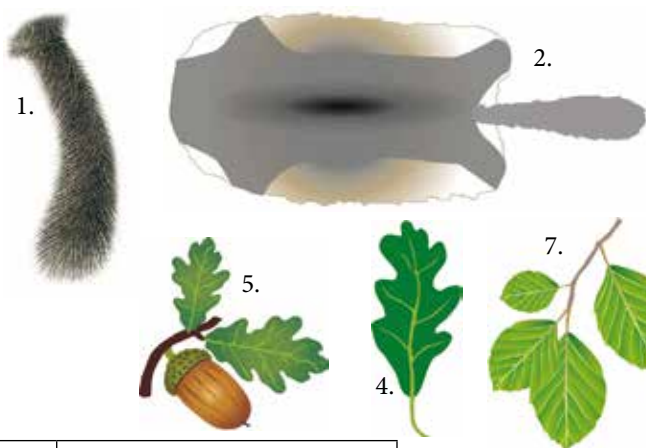

POLH

Polh je skrivnosten prebivalec bukovih in hrastovih gozdov. Aktiven je predvsem ponoči in potrebno je kar nekaj potrpljenja in izkušenj, da ga v gozdu lahko opazimo. Prepoznali ga bomo po sivem kožuščku, dolgem košatem repu in izbuljenih črnih očeh, s katerimi nas radovedno opazuje.

V jeseni se polhi do sitega najedo žira in želoda, nato pa se odpravijo spat. Za polhe je značilno globoko zimsko spanje. Zimo prespijo v luknji, ki jo imenujemo polšina, kjer so varni pred plenilci. Polhe predramijo šele topli pomladni žarki. Takrat zlezejo iz svojega varnega zavetja in začnejo grizljati popke in mlade liste. Poleti se skotijo mladiči, ki do jeseni že odrastejo. Polšica ima mladiče samo enkrat na leto. Lovci pred zimo polhe lovijo v pasti, iz polšjih kožuškov pa izdelujejo posebna pokrivala, ki so bila nekdanj simbol slovenstva.

Nadvse zanimivo je, da je število mladičev vsako leto odvisno, kako dobro v gozdu obrodita bukev in hrast. Več kot je v jeseni žira in želoda, več je tudi mladih polhkov. Naš gozdni svet je prav zares osupljiv!

	Opis
3.	Luknja, v kateri se skrivajo polhi.
8.	Letni čas, ki ga polh trdno prespi.

REŠITEV: Kako imenujemo pokrivalo iz polhovih kožuhov? _____

Za najmlajše

Izpolni dopolnjevanke!

___ SE V JESENI Z ___ IN ___ MASTIJO,
DA SI DEBELE TREBUŠČKE PRED ZIMO NAREDIJO.

POLHCI PONOČI PO ___ SKAČEJO,
PODNEVI SE PA V SVOJIH ___ DRENJAJO.

LOVSKA KRIŽANKA

				SESTAVIL: MARJAN SOTLAR	SLOVENSKI STRELSKI TRENER (JANEŽ)	ROD TROPSKIH KUŠČARJEV	KRATEK ZAPIS, OPOMBA	VOJSKA NENADNE SFRU. JLA	PESNIŠKA ZBRKA KATJE PLUT	LOČILO NA KONJU STAVKA	DRUŽABNA IGRA Z 32 KARTAMI	SLOVENSKA MLADINSKA PISATELJICA (PEREC)	PODOGALEČ OGNJA ALI STRAŠTI	HOMERJEV EP
				ZRNATE SNEŽNE PADAVINE										
				KOMAD PEVKE ANKE HORVAT										
				VELIK POVRIT IN ZAPRT PROSTOR					RODEČ NOSATI MEDVED RABINOV URAD					
				NAZIV MANJ, JELEN, ŽVI NA DALJ VZHODU				GLASBA MLADIH SL. NODOMET. (MUSTAFA)				IZVRŠNI SVET SPLAVARSKI DROG		
										LUKA V MAROKU GOETHEJEVA MATI				
NARISAL: IGOR PČULIN	MADŽARSKI STRELEC, ZLATO NA OI (KAROLY)	AMERIŠKI DRAMATIK IN SCENARIST (DAVID)	ŠALA, DOVTIP SLOV. TV SPIKERICA (OLGA)			CASTROVA DRŽAVA TELOVADEČ ČERAR					BILJARDNA PALICA DOLGOREPA PAPIGA			
DRUŽABNA IGRA S 54 KARTAMI					SREDNJA GRMŠČE PROŠNJA K BOGU							KALCU KOZJA VRBA		
ETNIČNA SKUPINA NA NOVI GVINEJI							JEZERO NA FINSKEM NAJVIŠJA IGRAL, KARTA							PRISLOV MAJHEN CVETOČI GRM
FINSKI DIRIGENT IN SKLADATELJ (OKKO)					KOTNI PLUD UGLEDEN, PREMOČEN					MENIČNO JAMSTVO ETER, OLJE V JANEŽU				
STAROGRŠKI DRAMATIK AJŠHIL								TANTAL			ŽENSKO IME ORGANIZM, KI ŽIVI V JAMI			
KROM			OTROBNIV AVTO KRAJEVNA SKUPNOST						AVTOMOBIL, OZNAKA ZA NOVI SAD			VLADO NOVAK GORA V HIMALAJ, 8516 M		
IZLOČEK ŽELEZ									SLOVENSKO LESARSKO PROIZVODNO PODJETJE					
	PTICA SEVERNIH MORJ	SINČEK ČEBELJA PAŠA							MUSLIMANSKO ŽENSKO IME STRUPENA KAČA					
ARHITEKTOV BILTEN			PRIMSKA 194 MODEL V PRAVI VELIKOSTI											
ŽVOPISANA PTICA, KI SE HRANI S ČEBELAMI					OROČJE ZA DRSANJE ALI STRGANJE	SLOVENSKI NOVINAR IN UREDNIK (VIL)	DEBEČNI PESEK ŠPANSKA ZNAMKA AVT.						GRČEVJE V FRANCIJI, BELGIJI IN LUXEMBURGU	KOMAD GLASBENE SKUPINE ČUKI
VRANJI GLAS				LETAL, PIONIR BUSJAN LADUSKI VLJAK							BODEČ PLEVEL ATLETSKI KLUB			
	POLOPICA Z MADAGAS- KARJA	AM. IGRALEČ (ABRAHAM) JEZERO V MALIJU							NEČEDNA ZADEVA, SPOR STRELSKA DISCIPLINA					
ETIOPSKA PASMA OVČ					TABORNIČA SKAVTINJA NATREJ							DARE VALIČ OČIŽGAN KOS DEBELA HLOD		
KRAŠKA ILOVICA, JEROVICA						DARILLO, POKLON NOVA REVLIJA				KI VRE AVTOMOBIL, OZNAKA ZA VRANJE				
DEL RAVNEGA DNA GLOB- KEGA MORJA														
PRIMORSKA JED					OTORINOLA- RINOLOGIJA				PRIVOTNA PODOBA, PRAPODOBA					

UGANKARSKI SLOVARČEK

TAKACS – madžarski strelec, zlato na OI (Karoly), AJAJ – polopica z Madagaskarja,
 AGAME – rod tropskih kuščarjev, ANIZOL – eterično olje v janežu,
 LANSA – majhen cvetoči grm, SALE – luka v Maroku, ABELAMI – etnična skupina
 na Novi Gvineji, KAMU – finski dirigent in skladatelj (Okko),
 IPLES – slovensko lesarsko proizvodno podjetje

Rešitev križanke
 poiščite na strani 493.

Gnezdenje smrdokavre v lovišču LD Stol - Žirovnica

Lovišče Lovske družine Stol - Žirovnica se razprostira pretežno po pobočju Stola, obsega pa tudi del Dežele – ravninskega območja med reko Savo Dolinko, Mostami, Begunjami in Mošnjami na jugu. Na omenjeni ravnini sem na redkem drevju v šestdesetih letih prejšnjega stoletja vedel za tri gnezda smrdokavre (*Upupa epops*): dve sta bili v hrastu, eno pa v duplu lipe. Potem so te čudovite ptice prenehale gnezditi in tudi povsem izginile iz Dežele. Območja gnezdenja so ostala le

ravninski predeli na Primorskem, južno od Ljubljane in na skrajnem severovzhodnem delu Slovenije.

Od aprila leta 2010 naprej so se mnogi spraševali, kaj pomeni vpadljivo oglašanje »u – pu- pu- pu« v ravninah pod Rebrom. Pelo je najmanj pet samcev smrdokavre, ki jo ljudje v slovenskih krajih poimenujejo kar s šestnajstimi sopomenkami. Najbolj znana so: *vodeb, bud, mutec, smrdela, smrdajerica, čopasti odap, hubkač*. Tudi uradno ime nakazuje, da starša ne odnašata iztrebkov mladičev iz dupla, pa tudi mladiči ob nevarnosti pršijo smrdeče izločke iz trtičnih žlez, kadar se počutijo ogrožene. V okolici gnezda zato zelo smrdi, tako da se tudi najbolj aktivni plenilci raje hitro umaknejo.

Smrdokavra leta 2019: mladič z bramorjem v prvem najdenem gnezdu smrdokavre v lovišču LD Stol - Žirovnica po 54 letih

Foto: Milen Lužnik

Mladiča med skalami čakata na hrano, zunaj pa je vidna tudi »obrambna linija« iztrebkov.

Foto: Boris Kozinc

Smrdokavra krmi dva mladiča svojega drugega legla.

S kolegi smo nestrpno čakali, kdaj se bo v naših krajih kakšen samec tudi oženil in bomo spet

našli gnezdo. To se je zgodilo leta 2019, ko so gnezdili kar trije pari. Uspešno povrnitev te se-

livske ptice pripisujem pašništvu in razmahu konjereje v Občini Žirovnica. Smrdokavre namreč iščejo hrano pretežno na vlažnih tleh, v gnoju in iztrebkih živine. Na primernih krajih hitro zabadajo dolg ukrivljen kljun v zemljo, dokler ne naletijo na primerno žuželko.

Prijatelj in tudi lovec, **Milan Lužnik**, je pozorno spremljal gnezdenje te ptice. Pripovedoval mi je, da je bilo posebno zanimivo leta 2022. Takrat je opazoval kar sedem parov. Prvi mladiči enega para so se speljali že 12. junija. Povedal mi je, kje se družina, odrasli in trije mladiči, prehranjuje. Enaindvajsetega junija sem opazil, kako je na pašniku odrasla ptica predala hrano mladiču. Takoj nato sem tudi fotografiral dve ptici skupaj in šele doma na posnetkih opazil, da sta se parili. Potem je ena ptica odletela na bližnji oreh, kjer sem opazil dve vhodni odprtini v duplo.

Foto: Boris Kozinc

Uspešno gnezdenje smrdokavre v gnezdilnici na vrtu lovca Darka Jauha na Rodinah

Prav tam je Milan 15. julija opazil, da odrasla ptica krmi, 22. pa je fotografiral odraslo ptico in po enega mladiča pri vsaki odprtini. Očitno je bilo to drugo leglo, za katerega je značilno manj mladičev, za smrdokavro pa je to izredno redko. Tudi letos je bilo precej gnezditov, kar pomeni, da je subpopulacija te ptice v LD Stol stabilna.

Gnezdenje te prekrasne ptice lahko zagotavljamo tudi z nameščanjem gnezdilnic, ki jih smrdokavre rade zasedejo. Kadar dupel ni dovolj, iščejo prostor za gnezdenje v skladovnicah drv, v starih sračjih gnezdh, zgradbah in redkeje v skalnih razpokah. Z gnezdilnicami z vhodno odprtino premera 40 do 55 milimetrov, v katere vsujemo nekaj žaganja, bi pri gnezdenju lahko hkrati pomagali tudi velikim skovikom (*Otus scops*) in vijeglavkam (*Jynx torquilla*).

Boris Kozinc

Rezultati natečaja za izbiro fotografij za koledar LZS 2024

Lovska zveza Slovenije (LZS) je pripravila Javni nagradni natečaj za izbiro odličnih fotografij prostoživečih živali za koledar LZS 2024. Razpisni pogoji so bili objavljeni v reviji *Lovca* (5/2023).

Na LZS smo v okviru natečaja skupno prejeli kar 270 fotografij 31 različnih avtorjev. Komisija za izbor najboljših fotografij Javnega nagradnega natečaja za izbiro odličnih fotografij prostoživečih živali za koledar LZS 2024 v sestavi doc. dr. **Srečko Felix Krobe**, **Igor Pičulin** in **Urša Kmetec** je opravila izbor najboljših fotografij nagradnega

Foto: Miran Kačič

Foto: Oton Naglost

Foto: Slavko Prijatelj

Foto: Zvonko Pavlič

Foto: Andrej Tomažin

Foto: Andrej Tomažin

Foto: Oton Naglost

Foto: Elo Mihevc

Foto: Oton Naglost

Foto: Andrej Tomažin

Foto: Alexander Voda

Foto: Alexander Voda

Foto: Slavko Prijatelj

Naslovnica

natečaja skladno z razpisnimi pogoji.

Na natečaj so svoje fotografije poslali Andrej Tomažin, Miha Predalič, Marjan Cigoj, Luka Prebil, Oton Naglost, Martin Šolar, Elo Mihevc, Luka Kirn, Boštjan Klemenčič, Vid Vnuk, Alexander Voda, Miha Robar, Janez Papež, Mihaela Cepec, Milan Cerar, Slavko Prijatelj, Boris Kozinc, Sebastijan Zelič,

Aleš Zbašnik, Darjan Vesenjaj, Miran Krapež, David Knez, Jakob Flere, Aljaž Nerat, Iko Krašovec, Zvonko Pavlič, Miran Kačič, Ana Nascivera, Ajda Steiner, Roman Jerič in Natalija Pišec.

Osnovni izbor fotografij je opravil Igor Pičulin, ki je ocenil tehnično kakovost in možnost izreza fotografij. Komisija je nato na dopisni seji, ki je potekala od 17. do 21. junija 2023, izbrala

13 fotografij, in sicer fotografijo za naslovnico koledarja in 12 najustrežnejših fotografij prostoživečih živali, ki jih je uvrstila v koledar LZS za prihodnje leto.

Komisija je 1. nagrado v višini 500 evrov podelila **Slavku Prijatelju** za fotografijo kune zlatice, 2. nagrado (300 evrov) je prejel **Elo Mihevc** za fotografijo poljskih zajcev, 3. nagrado v višini 200 evrov si je po izboru

komisije zaslužil **Oton Naglost** za fotografijo risa.

Za naslovnico koledarja LZS za leto 2024 je komisija izbrala fotografijo poljskih zajcev, katere avtor je Slavko Prijatelj, za koledarski del pa so bile izbrane naslednje fotografije (po mesecih): volk Mirana Kačiča, ris Otona Naglost, kuna zlatica Slavka Prijatelja, divji petelin Zvonka Pavliča, ruševac Andreja Tomažina, srnjak Andreja Tomažina, gams Otona Naglost, rjava medvedka z mladičem Ela Mihevc, navadni jelen Otona Naglost, divji prašič Andreja Tomažina, lisica Alexandra Vodaja in kozača Alexandra Vodaja.

Avtorjem čestitamo za odlične fotografije, vsem pošiljateljem pa se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje na letošnjem natečaju.

Urša Kmetec

Lovska zveza Slovenije

VELIKI STENSKI KOLEDAR LZS 2024

Z MOTIVI PROSTOŽIVEČIH ŽIVALI BO PREJEL VSAK ČLAN LOVSKE DRUŽINE – UPRAVLJAVKE LOVIŠČA.

Vsem članicam ponujamo možnost, da za svoje potrebe naročijo dodatno zeleno število **VELIKEGA STENSKEGA KOLEDARJA LZS 2024** (velikost 33,5 x 48 cm) za ceno sedem evrov z DDV (koledar bo enak, kot ga prejme vsak član, z enako velikim podložnim kartonom in brez storitve dotiska imena lovske družine).

Trinajstlistne stenske koledarje z vezno spiralo, vložene v papirnato vrečko, s preglednim koledarskim delom, luninimi menami in spiskom lovnih dob na divjad bodo naročniki lahko **prevzeli v začetku decembra na sedežih območnih lovskih zvez**. Po dogovoru bomo interesentom koledar poslali tudi po pošti (plačilo po predračunu) na zeleni naslov.

Pisna naročila sprejemamo do 15. novembra 2023 na e-naslov: lovec@lovska-zveza.si, s pripisom *Koledar LZS*.

Založništvo LZS

OGLASNO SPOROČILO NAROČNIK:

Optics Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: termovizijska monokularja Pulsar Telos XP50 in XP50 LRF

Letos je bila na na sejmu IWA v Nürnbergu Pulsarjeva stojnica med najbolj obiskanimi, kar zadnja leta postaja že kar stalnica. Gnečo na njihovi stojnici lahko pripišemo novostim, ki jih pri Pulsarju nikoli ne manjka. Med najbolj obleganimi napravami sta bila Telos XP50 in Telos XP50 LRF, termovizijska monokularja, ki temeljita na modularnosti. Če se sprašujete, kaj to pomeni, nadaljujte z branjem.

Na področju nočne optike in termovizije razvoj poteka izjemno hitro – generacije naprav se menjujejo skoraj tako hitro kot pri mobilnih telefonih. Pulsar skuša to nasloviti na način, kakršnega se doslej ni poslužil še nihče v tej dejavnosti – z napravo, ki jo je mogoče nadgrajevati. Naprave Telos so bile predstavljene z idejo, da nikoli (ali vsaj dolgo) ne zastarijo. V prihodnosti bo mogoče napravo nadgraditi z boljšim senzorjem, zaslonom, izboljšano elektroniko, laserskim daljinomerom in drugimi dodatki.

Telos je že v osnovi izjemno zmogljiv termovizijski monokular. Senzor naprave ima ločljivost 640 x 480 pikslov in izjemno sposobnost zaznavanja majhnih

Pulsar Telos XP50 LRF

temperaturnih razlik v okolju – NETD vrednost znaša <18 mK. To je lastnost, ki je doslej ni imela

še nobena Pulsarjeva naprava. Poleg obroča za ostrenje slike, ki je na objektivu naprave, je še en

obroč, ki služi nastavljanju digitalnega zooma. To je ena boljših Telosovih lastnosti, saj omogoča takojšnje približevanje slike brez zamudnega iskanja te funkcije prek gumbov. Edina omemba vredna pomanjkljivosti naprav Telos je velikost – cenejše naprave Axioni so precej manjše in lažje, a (seveda) tudi manj zmogljive.

Vodoodporno ohišje je narejeno iz magnezija, zaradi česar je naprava trpežna. Je ergonomično zasnovano, tako da ga lahko brez težav uporabljajo levičarji in desničarji. Pri napravah Axion LRF imajo levičarji težavo, saj je laserski modul na strani, pri Telosu LRF pa je na spodnji strani, kar je velika prednost. Za naprave Telos je Pulsar naredil novo snemljivo baterijo vrste LPS 7i, ki naj bi zadostovala za približno osem ur uporabe. Za napravo Telos XP50 boste odšteli 3390 €, za model LRF XP50 z laserskim daljinomerom pa 3690 €. S slednjim lahko izmerite razdaljo do 1000 m. Naprava je narejena tako, da vam bo služila še dolgo – ko zastari, jo preprosto nadgradite.

Ob nakupu prejmete triletno jamstvo. Naprava je izdelana v Evropski uniji, kjer izvajajo tudi servisne storitve. Pulsar je eden redkih proizvajalcev termovizijske optike, ki lahko uredi popravilo še dolgo po poteku jamstvene dobe. Nakup je mogoč na spletni strani www.optics-trade.eu, v trgovini Optics Trade v Slovenski Bistrici in v vseh bolj založenih lovskih trgovinah po Sloveniji. Za več informacij pokličite 031/770 520 (Optics Trade) ali nam pišite na info@optics-trade.eu.

IZ ZAPRAŠENIH ARHIVOV ZA SPOMINJANJE IN POMNENJE

IVAN TAVČAR JE RAD LOVIL, A ŠE RAJE RIBARIL

Ob stoletnici smrti pisatelja **Ivana Tavčarja** smo letošnje leto v Sloveniji razglasili za Tavčarjevo leto. Ker je bil Ivan Tavčar pisatelj, odvetnik, politik in ljubljanski župan, obenem pa tudi zaprisežen lovec, je prav, da mu namenimo nekaj vrstic tudi v Lovcu. Ne smemo namreč pozabiti, da ga najdemo tudi med sodelavci Lovca in da je bil poleg njega viden lovski funkcionar tudi njegov sin dr. **Ivo Tavčar**, ki je deloval v ljubljanski podružnici SLD in nato v vodstvu Zveze lovskih društev Dravske banovine do leta 1941.

Publicist **Miha Naglič** je o njegovem lovskem udejstvovanju izbrskal marsikaj zanimivega in nekaj Tavčarjevih lovskih doživetij opisal in objavil v Gorenjskem glasu.¹ Zanimivejše odlomke iz Tavčarjevih zapisov v Lovcu je zbrala **Sely de Brea Šubic** in jih objavila v Kroniki lovske družine Poljane.² Tavčar je najbolj slikovito opisoval lovska doživetja v Zali. »Leta 1894. je bilo, ko smo lovili v Zali. Dr. Tavčar je prišel v soboto popoldne z Videmskim in Nacetom Anžonovcem v kmečko gostilno pod Zalo. Spremljali so jih nosači, med njimi tudi Andrijancev Tone, poznejši ribiški paznik, ki se je v teku let povzpел celo do osebnega služabnika grofa Eichelburga, bržčas po priporočilu dr. Tavčarja. Iz Ljubljane smo prišli, in sicer tudi skozi Poljane in čez Trato: direktor državne blagajne Pavlin, ključavničarski mojster Ahčin in jaz. Ta del družbe se je zbral v soboto popoldne, drugi so pa prišli v nedeljo zjutraj. Kakor po navadi je bilo tudi to pot prav imenitno poskrbljeno za 'želodčke'. Naj omenim, da smo imeli takrat v Zali več sodčkov plzenskega piva in celo najfinejši francoski šampanjec. Mesnino smo dobili nekoliko iz Škofje Loke, nekoliko iz Ljubljane. Vsak je prinesel, kar je pač smatral za potrebno. Postrvi nam je nalovil v Poljanščici ravnatelj muzeja Mannheim. Nemoteni, daleč od vsakdanjosti, smo se imeli božanstveno. Da je bila pa družba še bolj vesela, so gostje naročili tudi godce, kar je postalo usodno za enega od naših prijateljev.«³

Tako je bilo pred lovom. In kakšen je bil lov? Menda zelo uspešen, je zapisal **J. Schrey**. »Pokalo je po vseh robovih.« Lovci so se vračali s petelini. V nedeljo opoldne se je »pričela pojedina, ki je trajala do večera in se raztegnila še pozno v noč. Nikomur ni prišlo na misel, da bi šel domov.« Šele v ponedeljek dopoldne so se lovci dvignili »in odšli v sosednje Lučine, kjer je pasel ovčice učen župnik dr. Dolinar. Vesel nas je bil in prinesel poskusit dobrote iz kuhinje in kleti. Jedli smo ocvrte rezine in fižol ter pili tako vino, da sta pričela z direktorjem Pavlinom kmalu prepevati kar v grškem jeziku. Iz Lučin smo odšli v Srednjo vas k Anžonovcu. Nekateri so odšli, ostali pa smo nadaljevali do prihodnjega jutra, dokler nismo zaključili zopet na Vidmu. Tokrat je pa bila Videmska Lenka bolj energična: Veš Schrey, kaj ti svetujem: Ti si največji zapeljivec. Zgubi se že enkrat v Ljubljano in pusti v miru naše dedce, saj so že sami dosti trapasti! Odšel sem, toda ne zaradi hude Lenkine pridige, marveč, ker je bila mera res že polna. Kakor sem pa kasneje zvedel, se je moral zagovarjati tudi moj lovski prijatelj dr. Ivan Tavčar pred svojim sodnikom, pred gospo, ki mu je dala samo za en dan dovoljenje, ga je pa prekoračil za cela dva dneva ...« Pa si dandanes privoščite kaj takega!⁴

Dvorec Visoko v Poljanski dolini med letoma 1910–1940, vir: Wikipedija.

Pripravil: dr. Marjan Toš

¹ Miha Naglič, Ivan Tavčar - ribič in lovec, Gorenjski glas, 13. 10. 2011.

² Kronika Lovska družina Poljane, 1999. Naj ob tem opozorim na napako, ki se je pri tej omembi pripetila avtorici. Zabeležila je namreč, da je Tavčarjev lovski in ribiški prijatelj J. Schrey o tem lovu objavil zapis ob 10-letnici Tavčarjeve smrti v Lovcu, letnik XIX (leta 1932). To ni bilo mogoče, saj je dr. Ivan Tavčar umrl 19. februarja 1923 in je bila desetletnica njegove smrti leta 1933 in ne 1932.

³ Miha Naglič, Gorenjski glas, 13.10. 2011

⁴ Petelini in prvi petelinariji v Poljanski dolini, v: Lovce XX, 1933, str. 118–127.

„Solze mi stopijo v oči, kadar se spomnim tiste lepe lovske tovarišije, ki jo je gojil prav dr. Ivan Tavčar. Bil pa je tudi velik prijatelj prirode,« je J. Schrey sklenil pripoved o lepi Poljanski dolini in tamošnjih lovcih in ribičih ob 10-letnici smrti dr. Ivana Tavčarja leta 1933.

OKUSI NARAVE

Srnji zrezki s kostanjem

Za štiri osebe potrebujemo:

- ☑ 800 g srnjega mesa
- ☑ ½ žlice soli ali začinke
- ☑ ½ žličke zmletga muškata oreščka
- ☑ žličko karija
- ☑ ½ žlice zmletga suhega česna
- ☑ ½ žličke zmlete kumine
- ☑ dve žlici gorčice
- ☑ žlico olja

Za omako s prilogo:

- ☑ dve žlici olja
- ☑ žlico sladke mlete paprike
- ☑ 100 ml mleka
- ☑ 250 ml smetane za kuhanje
- ☑ sol in mlet črn poper
- ☑ 250 g svežega zelja
- ☑ 200 g kuhanega in olupljenega kostanja
- ☑ dve žlici olja
- ☑ ¼ žličke muškata oreščka
- ☑ ½ dl jabolčnega soka
- ☑ žlico jabolčnega kisa
- ☑ sol

Srnje meso narežemo na srednje debele zrezke, dodamo sol ali začinko, mlet muškati orešček, kari, mlet suh česen, mleto kumino, žlici gorčice, žlico olja in dobro premešamo. Čez noč ga pustimo pokritega v hladilniku.

V posodo vlijemo žlico olja. Zrezke popečemo na vročem olju na vsaki strani 2 do 3 minute. Posujemo jih z žlico sladke mlete paprike, premešamo in zalijemo z mlekom. S kuhalnico podrgnemo po dnu posode, da odstopi zapečena gošča, ki je nastala ob pečenju zrezkov. Temperaturo znižamo, dolijemo smetano za kuhanje in pustimo, da počasi vre 30 do 45 minut. Med tem večkrat premešamo. Pred koncem jed po potrebi dosolimo in popramo.

Kostanj skuhamo ali pa že pripravljene kupimo v trgovini :). Zeljno glavo zrežemo na trakove, čebulo sesekljamo. Na olju jo pražimo, da postekleni. Dodamo zelje, muškati orešček, polijemo z jabolčnim sokom in kisom. Jed ob stalnem mešanju dušimo 10 do 15 minut, dodamo olupljen in na četrtine narezan kostanj ter kuhlamo še 20 minut. Po potrebi solimo in jed je pripravljena.

O domačem kostanju: V preteklosti so imeli sadeži v prehrani veliko večji pomen kot dandanes. Je zelo hranljiv in izjemno zdrav. Bogat je z vitamini in minerali. Zelo ga ceni tudi tradicionalna kitajska medicina. Ne vsebuje holesterola in glutena. Pred peko mu moramo prerezati lupino, pečemo ga približno 20 minut, kuhamo pa 40 minut in še vročega olupimo. Naredimo lahko veliko različnih dobrih jedi od pireja, tort do sladoleda. Lahko ga tudi zamrznemo.

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!
Žan in Eva

V sredo, 8. 3. 2023, nas je utrujen od neozdravljive bolezni v 81. letu starosti zapustil dolgoletni član in častni član Lovske družine Rače, **Albert Pesek**.

Od spoštovanega lovskega tovariša smo se s pesmijo pohorskega pesnika Janka Glazerja v tišini in globoki žalosti poslovili 15. marca 2023 na slivniškem pokopališču pri Mariboru.

Njegova življenjska pot se je začela v družini matere Katarine in očeta Jožefa 2. 11. 1942 v Brezuli. Tako kot idejni ustanovitelj LD Rače, oče Jožef Pesek, je tudi sin Albert leta 1966 vstopil v LD Rače in lovski izpit je opravil leto kasneje. Po prvih zagnanih korakih dela v LD ga je takratno vodstvo opazilo in ga leta 1968 imenovalo za tajnika LD Rače. Funkcijo je opravljal od leta 1968 do 1988, poleg tega je bil še lovski čuvaj (od 1974 do 2012), častitljivih 32 let je bil revirni vodja (od 1980 do 2012), član komisije za ocenjevanje trofej (od 2001 do 2012) in upravnik lovskega doma (od 2009 do 2012). Med tem časom se je dopolnilno izobraževal. V mladih letih je očetu Jožefu pomagal pri vzreji lovskih psov. Tisti, ki so jih vzredili v psarni Pesek, so bili znani daleč naokrog, s tem pa se je prenašalo tudi dobro ime LD Rače. Njegova prizadevanja so vedno slonela na lovski pravičnosti, lovskemu tovarištvu in želji po društvenem prizadevanju. Kot mentor je Albert izšolal številne dobre lovce, ki še vedno delujejo in izkazujejo njegovo znanje. Ni bilo dneva, da ne bi bil povezan z LD ali v lovišču, v revirju Grajevnik, kjer je poznal vsak delček gozda in divjad ter tam našel svoj mir in sproščenost. Med lovci je krepil tovariški odnos in odnos do divjadi. Sodeloval je pri vseh delovnih akcijah v okviru lovske družine, pri gradnji prvega strelišča v LD Rače, kjer so lovci pridobivali prvo znanje streljanja na glinaste golobe, in pri obnovi starega lovskega doma. Pri gradnji novega lovskega doma Podova 79 (od 2008 do 2009) je bil vodja gradbenega odbora, zaradi česar je bil prisoten vsak dan. Sproti je opozarjal na nepravilnosti in o ugotovitvah seznanjal predsednika, starešino LD. V zadnjih šestih letih ga je zdravstveno stanje na žalost popolnoma oddaljilo od lovske družine in domačih. V bolnišnici Maribor nam je zaupal svojo bolečino in svoj odnos do lovcev, narave in divjadi. A pred boleznijo se ni nikoli predal. Bridko je spoznanje, da je v zadnjih letih svojega življenja zaradi bolečin veliko preveč trpel, vendar mu tudi sodobna medicina ni mogla več pomagati. Več kot leto je prebil v bolnišnici. Po smrti očeta Jožefa in izstopu sestre Vide ter sina Zorana iz LD Rače je družina Pesek ostala brez lovca v hiši ...

Za njegovo delo, zagnanost, požrtvovalnost in nesebično pripadnost lovski kinologiji ga je KZS odlikovala s srebrnim in zlatim znakom za kinološke zasluge ter redom KZS II. stopnje. Za lovske zasluge ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Prejel je tudi priznanje območne LZ Maribor, dve priznanji LD Rače in jubilejni znak LZS ob 40- in 50-letnici članstva. Dobil je tudi priznanje župana Občine Rače - Fram za aktivnosti na področju lovstva in zagnano delo v Lovski družini Rače.

Spoštovani lovski tovariš Albert; ni te več med nami, vendar nas v resnici ne boš nikoli zapustil, saj te člani LD Rače ohranjamo v trajnem spominu. Hvaležni smo ti za vse nasvete, delo, trud in pomoč. Spominjali se te bomo kot marljivega, vestnega in poštenega člana LD Rače. Naj ti še zadnjič zaželimo dober pogled. Vsem njegovim najdražjim in ljudem, ki ste ga spoštovali, izrekamo iskreno sožalje.

LD Rače – F. K.

Na sobotni dopoldan, 4. februarja 2023, nas je zelo pretresla nepričakovana vest, da se je za vedno poslovil naš lovski tovariš, gospodar LD, **Zdenko Slatnar** oziroma Zdeni, kot smo ga klicali prijatelji.

Zdeni se je rodil 29. 4. 1963 v Slovenj Gradcu, živel pa je v Florjanu pri Šoštanju. V LD Smrekovec - Šoštanj je postal pripravnik leta 1993. Navdih za lovstvo je našel predvsem pri mentorju Jožetu Koželju, s katerim sta delila veliko strast do narave in lova. Kot pripravnik ga je zelo cenil, zato mu je v enem od svojih zapisov Lovčeva pota v reviji napisal veliko lepega in zahvalnega. Zdenijeva ljubezen do narave in strast do lova sta bili kar nalezljivi. Mnoge mlajše je navdihnil, da smo vstopili v lovske vrste in z njim delili svoj čas. Od družjenja na delovnih akcijah in lovih so nam ostali marsikateri neprecenljivi spomini. S svojo marljivostjo in zagnanostjo je kmalu opozoril nase, zato so mu bile zaupane najodgovornejše naloge in funkcije.

Bil je predan lovski zanesenjak, ki je za lovstvo, predvsem pa za našo LD prispeval neizmerno veliko časa. Deloval je s svojo poštenostjo, iskrenostjo in tovarištvom. Imel je edinstveno sposobnost združevanja podobno mislečih ljudi in dajanja navdih za marsikatero stvar. Številnim članom je bil mentor in vzornik, vedno je ponujal pomoč in koristne nasvete ter velikokrat dajal prepotrebne pobude in ideje. Njegova pozitivna naravnost in smisel za humor sta nas navdihovala tudi, ko je bil v vlogi javnega tožilca ali zagovornika na lovskih krstih.

Letos aprila bi Zdeni dopolnil 60 let; lovstvu je namenil natanko polovico svojega življenja. V LD Smrekovec je bil aktiven praktično vseh teh 30 let: bil je tajnik (1995 do 1999 in od 2008 do 2011), starešina (1999 do 2003), strelski referent in sodnik, preglednik divjačine, mentor in od leta 2021 do žalostnega 4. februarja letos gospodar. Navduševal se je nad lovskim strelstvom in lovsko kinologijo. Za svoje zavzeto delo v lovski organizaciji je prejel priznanje OLZ, od LZS je prejel znak za lovske zasluge in zlati znak LZS za lovske zasluge.

Z nenadnim in nepričakovanim odhodom je v naših vrstah nastala velika vrzel. Zelo ga bomo pogrešali ob družbenih dogodkih, ne bomo ga več srečevali na skupnih lovih ali v ranih jutranjih urah ob poslušanju ruševca tam visoko v prostranstvih smrekovskega pogorja.

Spoštovani lovski tovariš in prijatelj Zdeni, lovski tovariši LD Smrekovec - Šoštanj ti izrekamo veliko spoštovanje in se ti iskreno zahvaljujemo za vse, kar si storil za našo lovsko družino ter naše člane. Pogrešali te bomo, ne boš pa pozabljen. Ostal boš v našem trajnem spominu in v naših pogovorih po končanem lovu ali delovni akciji.

LD Smrekovec - Šoštanj – M. M.

Člane LD Veliki Kamen je 16. 3. 2023 dosegla žalostna novica, da nas je zapustil dolgoletni lovski tovariš in prijatelj **Ciril Grmšek**. Ciril je bil pošten in marljiv

mož, v družbi vrstnikov lovcev tudi hudomušen možak. Njegove oči so izžarevale dobroto in veliko pripadnost prijateljem lovčem. Srčno je ljubil naravo in vse, kar je povezano z njo. V našo zeleno bratovščino je vstopil pred skoraj 47 leti še kot mlad mož. Lovske obveznosti mu niso bile nikoli v breme. Po dveh letih pripravništva je opravil lovski izpit in se hitro vključil v lovsko življenje. Koliko zgodb in doživetij se je medtem nabralo, kolikokrat smo te poslušali, ko si nam doživeto pripovedoval svoje zgodbe, nekatere smo slišali večkrat. Še bi te poslušali. Z vso vnemo si sodeloval pri

obnovi enega lovskega doma, kasneje pri gradnji strelišča, ki smo ga zgradili na Kozji gori, pa pri gradnji novega lovskega doma na istem bregu, le malo višje na Kozji gori. Seveda nismo samo garali, posebno brakade imajo svoje zgodbe, ki ostanejo nepozabne. Cirilovo vestno in dobro delo je opazila tudi Lovska zveza Slovenije in ga odlikovala z znakom za lovske zasluge, od praznovanju 70-letnice LD pa z zlatim znakom za lovske zasluge in mu izročila jubilejni znak za 40 let v lovstvu. Vsi vemo, da je Ciril najprej živel za lov, naravo in prijatelje, saj mu je poleg urejene družine to veliko pomenilo. Zadnja leta ga je bolezen prikrajšala za veliko tega. Kljub tegobam in bolečinam pa si tega ni priznal; v vsakdanjem življenju je vse do konca ostal srečen na nek način.

Ciril, na našo veliko žalost je zate lov končan; odšel si v večna lovišča. Lovski tovariši LD Veliki Kamen te ne bomo pozabili in se te bomo z veseljem spominjali, še posebno tvojih dobrih del in optimizma, s katerim si sprejemal tudi težave. Člani LD izrekamo tvoji družini in sorodnikom našega pokojnega Cirila iskreno sožalje.

LD Veliki Kamen – F. D.

Lovske vrste je 10. 7. 2023 zapustil **Rajko Starovavnik**, član Lovske družine Toško Čelo. Rodil se je 9. 1. 1951. V 30-letnem lovskem stažu je v lovski

družini opravljal naslednje funkcije: bil je član UO LD (1998–2001) in (2021–2023), predsednik, starešina (2008–2013) in član disciplinskega razsodišča LD (2015–2021). Med svojim lovskim stažem je bil mentor trem pripravnikom, ki se ga spominjajo kot vzornega, dobrega, a tudi zahtevnega mentorja. Lovska zveza Slovenije ga je za njegovo zavzeto delo v lovski organizaciji odlikovala z znakom za lovske zasluge (2012) in zlatim znakom za lovske zasluge (2022). Lovski tovariši se bomo Rajka spominjali po mirnem in preudarnem značaju; marsikaj nam je znal pokazati, če smo bili le pripravljeni videti. Bil je aktiven član lovske družine. Z energijo in časom, ki ga je namenil lovskemu udejstvovanju, je aktivno soustvarjal in prispeval k razvoju naše LD. Lovski rog mu je zatrobil konec lova, zanj se je lov končal. Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

LD Toško Čelo – J. Z.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Jožef Štrbulc, LD Dobova,
* 21. 10. 1939, † 26. 7. 2023.

Jože Novak, LD Suha krajina,
* 5. 12. 1937, † 6. 8. 2023.

Anton Užmah,
LD Log Šentvid pri Grobelnem,
* 15. 1. 1937, † 4. 8. 2023.

Jože Nahtigal,
LD Velunja Šoštanj,
* 27. 2. 1944, † 8. 8. 2023.

Jožef Senegačnik,
LD Grmada Celje,
* 2. 3. 1935, † 9. 8. 2023.

Ivan Puncer, LD Žalec,
* 22. 12. 1943, † 12. 8. 2023.

Marjan Maričič, LD Globoko,
* 27. 8. 1946, † 15. 8. 2023.

Anton Založnik,
LD Trojane – Ožbolt,
* 28. 12. 1938, † 29. 7. 2023.

Franc Kostanjevec,
LD Pesnica – Jarenina,
* 1. 3. 1942, † 4. 8. 2023.

Milan Marn, LD Mirna Peč,
* 28. 6. 1948, † 1. 3. 2023.

Alojz Pavše, LD Jamnica,
* 3. 11. 1930, † 22. 8. 2023.

Jože Antolič, LD Leskovec v Halozah,
* 26. 1. 1941, † 2. 9. 2023.

Franc Petek,
LD Sv. Marjeta niže Ptuja,
* 29. 2. 1952, † 2. 9. 2023.

Martin Lukšič, LD Litija,
* 27. 10. 1951, † 25. 8. 2023.

Oton Muzga, LD Šmartno pri Litiji,
* 21. 3. 1953, † 20. 8. 2023.

Martin Dušak, LD Gabrovka,
* 29. 8. 1932, † 2. 8. 2023.

Anton Bevk, LD Idrija,
* 14. 6. 1965, † 2. 9. 2023.

Umrlim časten spomin!

Uporabnostna preizkušnja po KS v LD Dravograd

LKD Koroške je tudi v letu 2023 organiziral uporabnostno preizkušnjo po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov. Preizkušnjo je 10. 6. 2023 na pobudo LD Dravograd in kinologa **Teodorja Krištofa**, ki je tudi aktiven član UO LKD, načrtovala in organizirala **LD Dravograd**.

Vse priprave na preizkušnjo v LD je opravil Teodor Krištof skupaj s pomočniki na sledi: **Matjažem Hribernikom, Francem Izakom, Kristjanom Pepevnikom, Gvidom Preglavom in Matejem Kozmanom**. Pripravili so zadostno količino krvi divjadi in parkljev za polaganje sledi, trupe uplenjene srnjadi za položitev konca sledi ter izbrali primerne terene za polaganje umetnih krvnih sledi.

Zanimanje za preizkušnjo je bilo precejšnje, prijavilo se je kar devet vodnikov. Pred polaganjem KS je eden izmed vodnikov zaradi bolezni odpovedal udeležbo, tako da je bilo na UP KS prijavljenih osem vodnikov s psi.

Na tej preizkušnji je LKD za sojenje povabil naslednje kinološke sodnike: **Bojana Deberšeka, Zdravka Brezovška in Jožefa Verčka**. Na preizkušnji je sodeloval tudi pripravnik za kinološkega sodnika **Primož Rautar**, ki je v soglasju s Komisijo za izobraževanje pri KZS opravljal praktični del izpita za kinološkega sodnika za ocenjevanje dela psov po KS pri izpraševalcu **Bojanu Deberšku** in ob prisotnosti **Jožefa Verčka**, člana komisije za izobraževanje.

Sodniki, pripravnik za kinološkega sodnika in terenski pomočniki pri polaganju KS so se zbrali v petek, 9. 6. 2023, popoldne v lovski koči LD Dravograd na Goriškem Vrhu. Koča stoji na idiličnem kraju pod Košenjakom na višini 1.200 m v bližini državne meje z Avstrijo, in sicer v revirju, kjer še vedno pojejo divji petelini, ki jih občasno lahko vidijo tudi pohodniki na Košenjak. Pri lovski koči nas je sprejel in pogostil skrbnik koče **Albert Polajner**.

Vodja prireditve je bil **Teodor Krištof**, ki je razdelil kri in parklje ter k vsakemu sodniku razporedil pomočnika in določil terene. Kinološki sodnik **Jožef Verčko** je bil vodja sodniškega zbora. Pred odhodom na teren je predstavil *Pravilnik o delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov* in opozoril na pravilno dolžino sledi ter pravilno polaganje sledi. Vse sledi so bile dolge več kot 900 m, položene na lahko prehodnem terenu z malo podrastjo (z borovničevjem) na območju Košenjaka in v bližini državne meje.

Zbor vodnikov in UP sta se začela naslednji dan ob 8. uri prav tako z zborom pred lovsko kočjo. Preizkušnja je potekala v lepem sončnem vremenu. Teodor Krištof, vodja preizkušnje, je vodil začetni program odprtja. LD gostiteljico je predstavil gospodar LD **Marko Lampret**. V imenu LKD Koroške in zbora sodnikov je udeležence pozdravil predsednik LKD **Jožef Verčko**, pripravnik za kinološkega sodnika **Primož Rautar** pa je predstavil pravilnik, po katerem bo potekala preizkušnja. Po žrebu

Zbor vodnikov pred preizkušnjo pred lovsko kočjo Košenjak na Goriškem Vrhu

Skupen posnetek vseh udeležencev na UP v delu po KS (10. 6. 2023) pred lovsko kočjo Košenjak

sledi je v okolici lovske koče potekala prva disciplina »odločljivost psov s preskusom strelomirnosti«. Med to disciplino so se lovski pripravniki še enkrat seznanili s pravilnikom, načinom preizkušanja na uporabnostni preizkušnji KS ter najpogostejšimi napakami, ki se dogajajo po strelu na veliko divjad, še preden se strelci odločijo poklicati na pomoč za preverjanje nastrela oz. še pred iskanjem s psom krvosledcem.

Na uporabnostni preizkušnji je sodelovalo osem vodnikov s psi. Preizkušnjo so opravili štirje vodniki, in sicer **Venčeslav Vilar** z nemškim prepeličarjem **Žakom**, **Jože Potočnik** z bavarškim barvarjem **Agijem**, **Andrej Gerdej** z bavarškim barvarjem **Dakijem** **Ajdovskim** in **Tomaž Vezovnik** z bavarško barvarko **Bibo Borakovo**.

Pripravnik za kinološkega sodnika **Primož Rautar** je samostojno položil tri sledi in ocenjeval pri

sledenju tri pse in vodnike ter uspešno opravil izpit za kinološkega sodnika za delo po KS.

Ko so sodniki izpolnili ocenjevalne liste in uspehe psov na preizkušnji zabeležili v rodovnike, je sledila javna razglasitev rezultatov. Starešina LD Dravograd **Leopold Lesičnik**, tudi dolgoletni uspešen vodnik bavarskega barvarja, je kljub poškodbi prišel pozdravit udeležence preizkušnje in čestitat vodnikom za uspešno opravljeno preizkušnjo. Nato se je predsednik LKD Koroške v imenu vseh udeležencev zahvalil LD Dravograd za dobro organizacijo uporabnostne preizkušnje in lepo preživet dan v čudovitem okolju Goriškega Vrha oz. Košenjaka.

Po koncu prireditve so **Miran Palko, Maja in Andreja** ter pripravnica **Tjaša Poberžnik** poskrbeli za pogostitev udeležencev in s prijetnim druženjem se je prireditev končala v lovski koči.

Jožef Verčko

Odprtje UP po KS, z leve: vodja preizkušnje Teodor Krištof, gospodar LD Marko Lampret, sodnik Bojan Deberšek in Zdravko Brezovšek ter Primož Rautar

Vse foto: Jožef Verčko

Predvidena legla lovskih psov

Kratkodlaki foksterier (SLRFok):
Oče: 5/II, mati: 5/II, 29. 9. 2023,
Dušan Lavrič,
Rakitnica 50,
1331 Dolenja vas.
Tel.: 031/609-929.

Baset (SLRBH):

Oče: 5/III, mati: 5/I, 16. 9. 2023,
Tjaša Leskovšek - Sever,
Koprivnik 27,
1330 Kočevje.
Tel.: 041/513-743.

Kratkodlaki madžarski ptičar (vižla) (SLRMvk):
Oče: 5/JZP,
mati: 5/PZP, 19. 9. 2023,
Luka Pečlin,
Gmajnica 58, 1218 Komenda.
Tel.: 040/439-507.

Oče: tuj plemenjak,
mati: 5/SPP, 1. 10. 2023,
Katarina Leskovšek,
Zalaznikova 1, 1000 Ljubljana.
Tel.: 031/388-934.

Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

Orožje in lovsko optika

Prodaj malo uporabljano (kot nova) **šibrenico** Beretta, mod. 686, kal. 12/12, z zunanjimi in notranjimi zadrgami. **Prodaj** tudi **nočno optiko** («clip on») ATN PS22 z vsemi montažnimi elementi za na objektiv. Cena po dogovoru. Tel.: 041/483 280. N. Gorica.

Prodaj kombinirko Super Brno, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 2,5-10 x 52 (Suhlova montaža); bok **šibrenico** Super Brno, kal. 12/12, in **revolver** Smith & Wesson, kal. .38 Special. Skupaj v paketu 1800 €. Tel.: 068/160-557.

Prodaj repetirno risanico Titan Alpha, kal. .30-06, s strelnim daljnogledom Docter 3-12 x s strelno piko. Prodaj tudi lovski krog (za višino 185 cm; 85 do 90 kilogramov). Tel.: 040/317-012.

Prodaj dva neuničljiva **strel-na daljnogleda** Carl Zeiss Diatal C x 42 in C. Zeiss Jena 4 x 32 s šino (križ - konica). Cena po dogovoru. Tel.: 041/281-490.

Kupim staro **vojaško pištolo Zastava, mod. M57 TT**. Tel.: 030/755-805.

Prodaj kombinirko Sabatti, kal. 12/7 x 65 R. Tel.: 041/883-596, Blaž.

Lovski psi

Ugodno prodaj brak-jazbečarko jelenje rdeče barve, staro osem mesecev. Je potomka izredno delovnih staršev. Tel.: 041/493-875.

Prodaj mladiče pasme brandel brak, skotene v aprilu. Mladiči so čipirani, tetovirani, prosti zajedavcev in cepljeni. Tel.: 041/587-807 Marko.

Prodaj mladiče brandel brak. Vzrejna ocena staršev: oče 5/I, mati 4/I. Tel.: 041/669-565 (Žiga).

Prodaj nemškega kratkodlakega ptičarja, starega eno leto, ki išče nov dom. Opravljen ima PZP s 53 točkami in je že pripravljen na JZP. Tel.: 041/753-877.

Ugodno prodaj posavske goniče iz dolgoletne vzreje. Tel.: 031/614-822.

Prodaj mladiče pasme nemški lovski terier. Poleženi 4. 8. 2023. Potomci vrhunskih staršev. Tel.: 041/757-442 (Psarna Martinova).

Ugodno prodaj mladiče nemške lovske terierje, odličnih delovnih staršev. Stari so tri mesece, dvakrat cepljeni, čipirani in z rodovnikom. Drago Fürst, Loke pri Mozirju 39/a, Mozirje. Tel.: 041/541-826.

Prodaj psico bosanski barak, poleženo 17. 5. 2022. Psica ima odlično telesno oceno in opravljen PNZ, I. nagradni razred. Psica mi je ostala od legla, kličite samo resni interesenti. Tel.: 051/254 681.

Drugo

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tistega leta. Tel.: 051/611-377.

Na voljo so lovni fazani in

race mlakarice. Tel.: 041/717-464.

Prodaj 30 bal sena (prva košnja), okroglih, velikih, suhih. Ena bala 35 €. Tel.: 031/880-657 (Brežice).

Prodaj sledilno napravo Garmin Astro320 in **transportni boks za psa**. Tel.: 041/617 308.

OKTOBER				
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	
	vzide	zaide	zaide	začet. konec
1. Ne	19:40	9:24	7:00	18:43 5:55 19:47
2. Po	20:06	10:45	7:01	18:41 5:56 19:45
3. To	20:38	12:03	7:02	18:39 5:58 19:43
4. Sr	21:18	13:16	7:04	18:37 5:59 19:41
5. Če	22:08	14:20	7:05	18:35 6:00 19:39
6. Pe	23:06	15:12	7:06	18:33 6:02 19:37
7. So	—	15:53	7:07	18:32 6:03 19:35
8. Ne	0:11	16:25	7:09	18:30 6:04 19:34
9. Po	1:17	16:50	7:10	18:28 6:06 19:32
10. To	2:25	17:10	7:11	18:26 6:07 19:30
11. Sr	3:30	17:27	7:13	18:24 6:08 19:28
12. Če	4:36	17:42	7:14	18:22 6:10 19:26
13. Pe	5:41	17:58	7:15	18:20 6:11 19:25
14. So	6:47	18:13	7:17	18:19 6:12 19:23
15. Ne	7:55	18:31	7:18	18:17 6:14 19:21
16. Po	9:06	18:51	7:19	18:15 6:15 19:19
17. To	10:19	19:17	7:21	18:13 6:16 19:18
18. Sr	11:33	19:51	7:22	18:11 6:17 19:16
19. Če	12:46	20:37	7:23	18:10 6:19 19:14
20. Pe	13:49	21:35	7:25	18:08 6:20 19:13
21. So	14:43	22:47	7:26	18:06 6:21 19:11
22. Ne	15:23	—	7:28	18:04 6:23 19:09
23. Po	15:55	0:06	7:29	18:03 6:24 19:08
24. To	16:20	1:29	7:30	18:01 6:25 19:06
25. Sr	16:41	2:52	7:32	17:59 6:27 19:05
26. Če	17:00	4:13	7:33	17:58 6:28 19:03
27. Pe	17:19	5:33	7:35	17:56 6:29 19:02
28. So	17:40	6:54	7:36	17:54 6:30 19:00
29. Ne	17:04	7:16	6:37	16:53 5:32 17:59
30. Po	17:34	8:36	6:39	16:51 5:33 17:58
31. To	18:10	9:54	6:40	16:50 5:34 17:56

* Poletni čas se konča 29. oktobra (ob 3. uri zjutraj se premakne uro na 2. uro).

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov:

lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBSI2X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila.

Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

VZREJNA KOMISIJA IN DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV organizirata VZREJNI PREGLED PTIČARJEV

v soboto, 18. novembra 2023, v LD Markovci (Sobetinci 47, 2281 Sobetinci). Začetek vzrejnega pregleda bo ob 9. uri. — Prijavnico - vzrejni list s fotokopijami obeh strani rodovnika (uvroženi psi morajo biti vpisani v SLR), vse ocenjevalne liste s preizkušanji, telesnega ocenjevanja, izvide o slikanju kolčkov (opomba: kolčke se lahko slika po dopolnitvi 12. meseca starosti), za nemške žimave in nemške kratkodlake ptičarje je obvezno dodatno slikati tudi ramenaki sled - izvid ocn, druge zdravstvene teste, ki so potrebni za pasmo, fotokopijo članke izkaznice kinološkega društva in potrdilo o plačilu prijavnine pošljite na naslov: Nataša Gederer, Gasperšičeva 31, 1120 Ljubljana, 041/285-939; natasa_gederer@t-2.net. Prijavnico - vzrejni list najdete na spletni strani Kinološke zveze Slovenije (kzs) pod zavihkom Dokumenti/Obrazci. — Za vajmarance bo že preizkus stabilnosti značilna po Priručniku za ocenjevanje stabilnosti za vajmarance, ki je obvezen za pridobitev vzrejnega dovoljenja za pasmo. — Na prireditve prinesite s seboj izvirni rodovnik, izvirne dokumente vseh opravljenih preizkusov, dokumente o telesni oceni in zdravstvene izvide ter potni list psa, iz katerega je razvidno, da je pes cepljen proti steklini. — Obvezna je predhodna prijava najpozneje do 4. novembra 2023; upoštevati bomo le popolne prijave. Za vodnike ptičarjev, ki svojih psov še nimajo telesno ocenjenih, bo organizirano tudi telesno ocenjevanje. — Cena vzrejnega pregleda za člane kinološkega društva pri kzs je 48,30 €, telesne ocene pa 38,40 €. Za nečlane kinoloških društev je cena 100 % višja. — Prijavnino je treba vplačati na račun 018: 0301 0025 3852 458 (NULB) s pripisom Za vzrejni pregled 2023. — Udeležba psov, ki ne bodo predhodno prijavljeni s popolno dokumentacijo, ne bo mogoča!

**Državna vzrejna komisija
za brak-jazbečarje
organizira**

VZREJNI PREGLED BRAK-JAZBEČARJEV

v soboto, 4. 11. 2023, ob 8. uri pred Gostilno Kavšek
v Račjem Selu - Trebnje.

Na vzrejnem pregledu mora vodnik predložiti: rodovnik psa, obojestransko barvno fotokopijo rodovnika in zdravstveno knjižico psa, iz katere je razvidno, da je pes cepljen proti steklini.

Pogoj za pridobitev vzrejnega dovoljenja je opravljena telesna ocena psa (odlično, prav dobro) in opravljen PNZ s I. ali II. nagradnim razredom.

Informacije po tel.: 041/397-078, Nahtigal.

**DVK za brak-jazbečarje
Janez Nahtigal**

DOBER POGLED

oddaja o lovstvu

Termini predvajanja oktobrske oddaje Dober pogled

TV STUDIO BISTRICA: četrtek, 26. 10. 2023, ob 20.00, sobota, 28. 10. 2023, ob 20.00 in nedelja, 29. 10. 2023, ob 11.00.
VTV VELENJE: četrtek, 26. 10. 2023, ob 21.20.
TV IDEA MURSKA SOBOTA: torek, 24. 10. 2023, ob 19.00 in 20.45.
GTV KRANJ: torek, 24. 10. 2023, ob 19.35 in sredo, 25. 10. 2023, ob 18.00.
VAŠ KANAL NOVO MESTO: četrtek, 26. 10. 2023, ob 22.00 in petek, 27. 10. 2023, ob 10.00.
ATM KRANJSKA GORA: sobota, 28. 10. 2023, ob 20.00.
ETV HD ZAGORJE OB SAVI: četrtek, 2. 11. 2023, ob 20.00.
TV ORMOŽ: petek, 3. 11. 2023, ob 20.00 in nedelja, 5. 11. 2023, ob 10.00.
ORON TV NOTRANJSKA: sobota, 28. 10. 2023, ob 18.00, ponedeljek, 30. 10. 2023, ob 20.00 in sredo, 1. 11. 2023, ob 10.00.

Navedeni termini objav so predvideni. Ker lahko nastanejo spremembe, vas prosimo, da spremljate aktualne TV-sporede posameznih TV-postaj.

Če želite, da je v oddaji predstavljeno tudi delo vaše lovske družine, nas lahko pokličete na telefonsko številko 031/273-825 (Erika).

info@jerman-l.si 04 519 20 20

Pinewood
SCANDINAVIAN OUTDOOR LIFE

Najbolj vroča novost jeseni!
JAKNA CARIBOU HUNT

Vzrejna komisija Kinološke zveze Slovenije za šarivce in vodne pse

sporoča, da bo

VZREJNI PREGLED ZA VSE PASME ŠARIVCEV (španjeli in prepeličarji)

in ZA VSE PASME VODNIH PSOV

4. novembra 2023 pred lovskim domom LD Žalec, na Rinki, Gotovlje 177, z začetkom ob 8. uri. Natančen časovni termin bo vsak udeleženec prejel po prijavi.

Pogoji

Psi morajo biti na dan vzrejnega pregleda stari najmanj 14 mesecev, imeti morajo opravljeno telesno oceno, slikanje kolčnih in komolčnih sklepov (razen španjelov) pri pooblaščen veterinarski organizaciji (spisek je objavljen na portalu KZS) ter imeti že opravljeno vzrejno preizkušnjo (prepeličarji) ter uporabnostno preizkušnjo (španjeli) ter PNZ barbet – neobvezno.

Posebni zdravstveni pogoji

Psi morajo imeti opravljen genetski test glede bolezni:

- za pasmo **lagotto romagnolo** test glede bolezni LSD (bolezen encimskega shranjevanja v lisosomih), JE (juvenilna epilepsija) in nepravilna odlakanost kože (gen RSP02),
- za pasmo **portugalski vodni pes** test glede bolezni napredujoča atrofija mrežnice (PRA-PRCD, EO-PRA), gangliozidoza (GM1) in nepravilna odlakanost kože (gen RSP02), za pasmo **barbet** test glede bolezni napredujoča atrofija mrežnice (PRA-PRCD). Psi, ki še nimajo opravljene telesne ocene, jo bodo lahko opravili pred vzrejnem pregledom.

Vse pasme psov morajo imeti opravljen tudi profil DNA o identiteti psa pri akreditiranem laboratoriju s standardom ISAG. V Sloveniji je pogodbeni izvajalec EVG, Molekularna diagnostika, d. o. o., Taborska cesta 8, Maribor.

Potrebne so predhodne prijave z obojestransko fotokopijo rodovnika in vsemi zahtevanimi dokumenti. Na vzrejni pregled je treba s seboj prinesiti rodovnik in vse dokumente v izvorniku. **Prijave za nemške prepeličarje:** Jože Rus, Ul. Bratov Zakrajšek 3, 1291 Škofljica, joze.rus3@siol.net, za **španjele:** Zvonimir Poznik, Visoko 18, 1292 Ig, poz.jag@gmail.com, za **vodne pse:** Slavica Skalar, Oljčna pot 17, 6280 Ankaran; slavica.skalar@telemach.net.

Vabljeni!

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brišičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootpika@siol.net
www.tehnootpika-smolnikar.si

NIKON Prostaff 5 8x42
Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Monarch 5 8x42
Akcijska cena: **319,00 €**

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku **SANJU 8x42 WPR**
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letna garancija
Ugodna cena: 210,00 €

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

SIGNALNA OPREMA

OPREMA ZA POGONE

Trakovi za klobuk: od 9,90 €
Signalne kape: od 6,90 €

OPREMA ZA PSE

Zaščitni telovnik: 178,30 €
Trakovi za pse: od 10,30 €

OPREMA ZA VODNIKE PSOV

Jakna: 379,99 €, hlače: 469,99 €
Funkcijska majica: 79,99 €

VUTE PUŠKARSTVO

PUŠKARSTVO Vute | Kremplova 2, 2000 Maribor | www.lovskaoprema.si | info@lovskaoprema.si | Tel: 070 666 429

SlovArms

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67,

URNIK:

Tel.: 05 620 22 08 Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

E-mail: info@slovarms.si

L I E M K E MERLIN 42

- leča 42 mm, zmogljiv termični senzor, domet do 1.480 m
- OLED zaslon 1024 x 768, osveževanje zaslona 50 Hz
- robustna konstrukcija, enostavna in zanesljiva uporaba
- primeren za nočno opazovanje in montažo na strelni daljnogled

POSEBNA AKCIJSKA PONUDBA
termovizija + adapter

~~2.768€~~ **2.190€**

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE

Cena velja, do odprodaje zalog!

HÄRKILÄ

PARD

Verney-Carron

Blaser

J.P. SAUER & SOHN
ESTABLISHED 1751

RÖWA
Röslar | AUSTRIA
SIGNATURE

Vixen
VECTOR
OPTIC

MINOX

SWAROVSKI
OPTIK

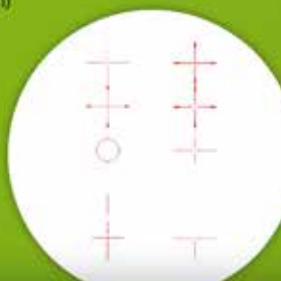
STEEL ACTION

TITAN

STRASSER

Dnevno nočni strelni daljnogled Sightmark WRAITH HD 2-16x28

- Povečava 2-16x28
- Premer leče 28mm
- 8x digitalna povečava
- Snemanje videa HD 1080p
- IR osvetljevalec valovne dolžine 850 nm
- Zaslon FLCOS ločljivosti 1280 x 720
- 10 vrst križev v 9 različnih barvah
- 1 dnevni in 2 nočna barvna načina (ČB, zelen)
- 5 shranjenih profilov orožja
- Nastavitev dioptrije -6 to +3
- 4 AA baterije zagotavljajo 4.5 ur delovanja
- Možnost zunanega napajanja prek micro USB izhoda
- Priložen fiksni nosilec Picatinny

AKCIJA
(do razprodaje zalog)

549 €

Redna cena
brez popusta:

~~699 €~~

Dnevno nočni strelni daljnogled

Ne zamudite jesenske akcije!

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 6230 Postojna | 05 726 40 70 | info@avantura.info

NEOSVINČENI NABOJI

NOVA GENERACIJA NEOSVINČENIH NABOJEV

Sodoben, izredno učinkovit dizajn, ki vključuje novo ošljičeno konico za ravno linijo leta krogle in maksimalno zadržano energijo.

Modra plastična konica poveča raztezanje na celotnem razponu, medtem ko trdna bakrena zasnova maksimira zadrževanje teže krogle.

NEOSVINČENI NABOJI

S&B-jeva originalna lovška krogla iz trdnega bakra izdelana za globoko penetracijo in visoko ohranjanje teže krogle pri najtežji divjadi.

EXERGY BLUE: 6,5 x 55 SE / 6,5 x 57 / 6,5 CREEDMOOR / 270 WIN. / 7 x 57 / 7 x 57 R / 7 x 64 / 7 x 65 R / 7 mm REM. MAG. / 300 AAC BLACKOUT / 308 WIN. / 30-06 SPRING. / 300 WIN. MAG. / 8 x 57 JRS / 8 x 57 JS / 9,3 x 62 / 9,3 x 74 R

EXERGY: 6,5 x 55 SE / 6,5 x 57 / 270 WIN. / 7 x 57 / 7 x 57 R / 7 x 64 / 7 x 65 R / 7 mm REM. MAG. / 308 WIN. / 30-06 SPRING. / 300 WIN. MAG. / 8 x 57 JRS / 8 x 57 JS / 9,3 x 62 / 9,3 x 74 R

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
 8000 Novo mesto
 tel: ++386 (0)7 / 33 21 081

e-mail: info@ancelj.si

Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

Poščite nas na facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Kite Optics

- Česka zbrojovka - Colt - Meopta

- Sellier & Bellot - Alfa Pro

- KMR Precision Arms - MAK

- Huglu - Norica - Niggeloh